حوریێن چیایێ خەمگین

حوریێن چیایێ خەمگین

کۆهەلبەست: ئەحمەد قەرەنی

هەڤلێر ________________________________ ٢٠١٧

مافێ چاپدانەڤەیێ تنێ ل جەم دانەری پاراستیە

ناڤێ پەرتووکێ: حوریێن چیایێ خەمگین

بابەت: هەلبەست

نڤیسین: ئەحمەد قەرەنی

بەرگ: تابلۆیا هونەرمەند قەرەنی جەمیل

چاپ: یەکەم ـ ٢٠١٧

چاپخانە: چاپخانەی ڕۆژهەلات ـ هەولێر

ل ڕێڤەبەرییا گشتییا کتێبخانەیێن گشتی هەژمارا سپاردنێ (٢٦٩)
یا سالا (٢٠١٧) ێ پێڕا هاتیەدان

پێشکۆتن

پرسیارەکا ڕاست هەیە، لێ هەتا نها بێ بەرسڤەکا درست مایەڤە !.. چێدبیت ڕاست و ڕاست ئەو پرسیار ژ تە نەهاتبیتەکرن، لێ ئەو هەموو ڕویدانێن خەمگین و کارەساتێن جەرگبڕێن ل دەڤەرا مە قەومین، هندەك ژ هۆكار و بناسێن ئەوان، ژ ئەگەرا بەرسڤنەدانا ئەڤێ پرسیارێ یە. ژ وە ناڤەشێم، دەما یەکەم جار من ژی ئەو پرسیار بهیستی، گێژڤانکەکێ ئەز زڤڕاندم. دەنگڤەدانا وێ، پەیڤێن جوان ڕژاندنە سەر زمانێ من و بێ حەمدی خوە من گۆت:

ئەرێ ڕاستە خەلکێ چیای پتر هەمیان وەلاتێ خوە خوەش دڤێت؟

باوەڕناکەم، چیاڤان هندە دفن بلند بن، لمیزێ خوە ژ بەرسڤێن ڤیانێ بادەن. تەڤنێ ڤیانا وان دگەل چیای، ب دەستێن حوریێن جوان هاتیە ڕێستن. حوریيان ئەو تەڤن ب ڕەنگێن گولان خەملاندیە، بەر ئاوازێن سیپەلان نەخشاندیە، لەوما ئەوی تەڤنی زمانەکێ شرین هەیە. هەر کەسەکێ چیا ڤیای، بەرسڤێن ڤیانێ یەك یەك ڤێ یە.

گەلۆ، چێدبیت ئەو پرسیارکەرێن بەرسڤەکا درست نەدیتیەڤە، ئەو بخوە ژ زمانێ ڤیانێ تێنەگەهن. ئەگەر ئەو تێنەگەهشتن ژی ڕێگر بیت کو دانوستاندن یان ژی بهەڤرا کارکرن تشتەکێ ب زەحمەت بیت، ئەڤە دەستنیشانکرنا ئەوێ زەحمەتیێ بخوە، بەرسڤەکا پێشوەختەیە و تەمومژا پرسیارا سلال ڤەدرەڤینیت. د ئەڤێ بەرسڤا پێشوەختە دا، پرسیارەکا بنەجە سەرهەلددەت، ئەو ژی ئەڤەیە:

بۆچی هەموو خەلك خوە فێری زمانێ ڤیانێ ناکەت؟

ئەز ژی دێ ب زمانێ ڤیانێ هەولدەم، چیرۆکا چیایێ خەمگین بۆ وە بێن هێژا ڤەگێرم. پرسیارێن ڤیانێ بخوە کو هندەك ڤیان تێدایە، ئەزێ ب شعر ڤەهینم. ئومێدەوارم کو بشێم ژبۆ هەر پرسیارەکا تال بەرسڤەکا شرین بدەمەڤە.

بەرەپێشین تنێ ئەوان هەفت کۆشعرێن پێشتر بەلاڤبووین (مان ١٩٨٣، تولیتا ١٩٨٦، شۆڕەشا ئەڤینێ ماکا ئەڤینیا شۆڕەشان ١٩٨٩، بێدەنگیا خالێن سۆر ١٩٩٠، گەرمیا ئازادیا نەرم ١٩٩١، ژبیرنەکە ١٩٩١، ئەوێن گولان دچینن ـ کەت و مات ژ هەلبەستێن وێ د ڕۆژنامە و گۆڤار و مالپەڕان دا هاتینە بەلاڤکرن). جارەکا دی، ئەوان هەمیان پێکڤە، دێ د ئەڤێ کتێبێ دا چاپکەمەڤە، ژبەر کو:

- هندەک ژ ئەوان بەرهەمێن چاپکری ل بەر دەست نەماینە.
- هندەک ژی ب چاپکرنەکا سەرەتایی هاتبوونە بەلاڤکرن و ڤەخوەندنا ئەوان بۆ خوەندەڤانێ ئێرۆ کارەکێ دەستخوەش نییە.
- دووبارە چاپکرنا کو نها ب نڤیسکی و ب ئەلکترۆنی دهێنە بەلاڤکرن، پرۆسا ڤەخوەندن و دویڤچوونێ ئاسانتر دکەت، ئەڤە ژی ژبۆ ژبەردەستکرن و ئەرشیفکرنا ئەوان بەرهەمان کارەکێ پێدڤییە.

ب ئەڤی کاری، دێ ڕێ ژبۆ ئەرشیفکرنا بەرهەمێن دیکە یێن شعری ژی خوەش بیت، ب تایبەتی ئەوێن د ڕۆژنامە و گۆڤاران دا بەلاڤبووین، ب تایبەتی کۆشعرا (ژین و ئەڤین) ل سالا (١٩٧٦)ێ ئامادەبوو بۆ چاپێ و مامۆسا (صادق بەهائەدین)ی تێبینیێن خوە ل سەر نڤیسیبوون. کۆشعرا (ئاوازەك ژ تەمبویرا کوردستانێ) ژی ل سالا (١٩٧٨)ێ من هندەك هەلبەست ژێ چاپکرن ب ناڤونیشانێ (جۆگەك ژ ڕوبیبارێ ئەڤینیا من)، لەوما دەما کۆشعرا (مان) ل سالا (١٩٨٣)ێ من چاپکری ل سەر هاتیە نڤیسین (دیوانا سێیێ)، ئەو ژی پشکەك ژێ چاپ ببوو. دێ هەولدەم سەرهاتیا زارۆکاتیا خوە دگەل وەستیکێن زارۆکاتیا شعرا خوە دگەل خێڤە چاپا یەکەم کۆشعرێ تێکهەل بکەم و د بەرگەکێ سەربخوە دا چاب بکەم. هەلبەت ئەگەر تەمەن دەلیڤێ بدەت.

هەڤلێر ـ کویستان **ئەحمەد قەرەنی**

مان

هەواڵنامەی کتێب

چاپخانا (الحوادث)   بەغدا ١٩٨٣

ناڤێ کتێبێ: مان

هۆزانێن: ئەحمەد قەرەنی

زنجیرە: دیوانا سێیێ

چاپ: یەکەم ١٩٨٣

چاپخانە: الحوادث ـ بەغدا

لە کتێبخانەی نیشتیمانی بەغدادا ژمارە (١٣١٢) سالّی ١٩٨٣ دراوەتێ.

نرخی: (٣٠٠) فلسە

هەوالنامەی کتێب

گرنژینا هەجرا درێژ[1]

دەمێ زەنگل تێنە لێدان
مزێ ژینێ ناڤ دیواران
تێتە ڤێگدان
تەڤـ گۆرستان دبن بهار
مری تێدا دکەن سەیران
و... و...
کانی بهارك درێنەڤە
شەمەندەفرِ ل بنگەها دبزڤنەڤە ..
هزار کاروان بۆ رِێکێن نوی باردکەنەڤە ..
کەسێ ئەنیا عەمێ گوزێ نەڤەخوینیت
سەرێ رِێکان هۆچکێن خەجێ[2]نەڤەبینیت
هەڤالینی،
نەهێت دیلان و گۆڤەندان
رِێڤینگەکێ وندابوویە ناڤـ وارەکێ بێ ڤیان و
بێ بەرخوەدان ...

هەواڵنامەی کتێب

جونی قۆت

دوی دویریا

قۆناغا

داڤەکا

بیٚ گریٚ

بۆ وارەکیٚ

لیٚ دانای کاروانیٚ سڕیٚ

دەنگیٚ جونی دبیتە پریٚ

جونی قۆتیٚ(٣)

گەر ئەڤـ سالە

نەبارین باران و بەفر..

ڕۆندکیٚن تە تیٚرا تەڕکرنا دانی نەکر..

دلیٚ من ژی تیٚدا بقۆتە

هەتا یاریٚ

ل وی واریٚ

پڕ ناوسک و کەپر..

لیٚڤیٚن برسی و دانیٚ قۆتای

پیٚکڤە بنە بویك و زاڤا و

ئەڤینیا وان کەو و کەڤر..

هەواڵنامەی کتێب

ڕەشۆ

ڕوونشتم سەر
جۆکا ڕەزێ خودانی بەر ژێ نەخواری
من دەستێن خوە
تێهەلاندن
دەنگێ شۆلقا ئاڤا تەزی
دیمەن ئانین ، ئاواز ژەنین
من نەزانی ! !
پاهیزە بەلکا دوەرینیت ..
یان، بیژنە شەڤان ڤەدڕەڤینیت ..
یان ڕێڤینگە،
دەستان بۆ سلاڤێ ڤەدهژینیت ..
هەتا دیمەنەکێ دی هات
من دنیا هەمی تێڕا دیت
ژنوی من زانی
هێزا دووربینا چاڤێن من
ئاسۆیا باخچەکێ پیرۆز بڕی
بلبلەك ژ وارێ مە فڕی
چویچکێن ساڤا بجە هێلان
"ڕەشۆ بدەستێن خوە نەکو ئاڤێ تۆ بری"

هەواڵنامەی کتێب

دەمێ زارۆك دپەیڤیت

جانێ

جیهان كانێ

تۆ نەبی ڕۆناهی نییە

چاڤێن تە نەبن ئەز نیمە

ناڤێ تە نەبیت دلێ من

وارێ كێ یە ..؟

دلێ من خەمللی جانێ

ناڤێ تە تێدا بوو بهار ..

لەوما جانێ

ڤێ بهارێ

ڕۆژا تێدا ئاڤا نابیت

لەوما جانێ

ڤێ بهارێ

ڕووبارەكێ تێدا دچیت و

دچیت

ڕێكا دشووت و

بیرهاتنان ناڤەهێلیت

گولەكا سپی دكەتە نیشان

ئەم هەردوو دبێژینێ

كوردستان

هەوالنامەی كتێب

لەیزینا زەمانی

" گشت تاڕپیا دنیێ نکاریت

مۆمکەکا بتنیێ بڤەمرینیت"

(لورکا)

دلبەرا من

ئەڤرێن تاڕی

خوە ل چیاییێن بلند وەرکر

ئەڤینا مە پیێ بەزرکر

ئەز و تۆ و هزار ئەڤرێن ڕەش و تاڕی

دێ بۆرین و

چیاییێن ڕەنگین هەر دێ مینن

قۆچا ل ئاسمانێ مەزن دەن

دویڤ بارانا ئەڤرێن ڕەش،

بەر بهارا بخەمل و ڕەوش

دێ یار هەبن

سییێن خوە تژی بێهنا گولێن سۆر کەن ..

ڤێ کویستانێ هەدرە بن

تارییا کەڤن لێ بەزرکەن ..

ھەواڵنامەی کتێب

داڤێن فێهرسەكی

غارا لەزێ ناڤێ ژینێ تێدا نەبیت

لەشكرێ رێكەكا بەردڕیای سوارەكێ

چۆخك زەر د ناڤـ دا نەبیت ..

هۆسانێن ب ڕوویێن دلبەران حوولی بووین

د دەستێ ئاسنگەران دا نەبن

خەنجەرێن دبان تیژ نابن ..

برینێن خانێ لەپ زێڕین ساخ نابن

جارەكا دی

پەڕێن سیمەرخێ شین نابن

خەل و سەنگەرێن بەكرۆكان خراب نابن ..

لەوما گەلۆ

نیڤا ڕێكێ

سوارێن چاك پەیا نابن..

هەوالنامەی كتێب

شەیێ ددان شکەستی[٤]

یارا بێناڤ
تۆ گولەك بی
ناڤ کانیا رۆندکێن چاڤێن بەلەك دا بزێی،
من تۆ نەڤێی ..
یارا نەناس
تۆ بهار بی
وێنێ من دگەل بارانا گولانێ بمێی،
من تۆ نەڤێی ..
یارا بێناڤ
دەستا سەر سینگێ من ڕاکە
پڕچا ئالۆز بووی نەشەکە
چەندی لدوی من بهێی،
من تۆ نەڤێی ..
ئەڤ پڕچا ئالۆز بووی
نە نیشانێن گەڤزۆکا من و تەنە
هەتا لدویڤ حەنەکان بۆ من شەکەی
بەلکو بەلمە، چلییە ، مازییە
تێکدا بوویە دال و پەڕچە
ژ هێزا دریازێن دنێ مەزنترە
تا گوریا شەیێ تەیێ ددان شکەستی ..

کتێبخانەی ئەلکترۆنی

سترانەك ل زێمارا ئەلندێ

" دنیا جانە، وەك كاروانە،
نیڤ دچیت نیڤ دمینیت "
- ژ پەندێن كوردان -

گوندێ مەیێ شەنگ و شرین
بوو كۆڤان و كول و برین
باخچێ مەیێ تژی ئەڤین
گول و گولزار لێ چرمسین
هۆسا گۆڤەند لمە تەمرین
چیاییێن بلند بۆ مە گرین
گەڕا خەمان ئەم خەندقین
*   *   *

بهارا مە خوەشی بژاند
سەیرانا مە ئاواز گەهاند
ڤینا مەزن خوە نەبەهاند
دلێ سووتی كەوا حەلاند
هۆسا مارا خوە لمە ئالاند
ژەهرا گەنی سەر مە باراند
هیڤیا شرین لمە براند
*   *   *

هەوالنامەی كتێب

گەمیا بەلەك دەریاییێ دا
چاڤەرِیێ ما ژڤانییێ دا
هزار پەرییێن بووکینییێ دا
سووتن و مرن بێکەسییێ دا
هۆسا ئاگر چوو ددلی دا
گورگ چەریان دناڤـ پەزی دا
دز نڤستن ناڤـ خانی دا

هەواڵنامەی کتێب

لێڤ ڕەشێ

لێڤ ڕەشێ
شەپال و نارین و دێم گەشێ ..
جوانیا تە
یا د داخا لێڤێن تە دا ..
ئەگەر لێڤێن تە ڕەشبن ،
بەر مژینا
دەڤێ نەیار و زۆرداران ،
هەڕە هەڕە
نێ ئەز پەزێ ئەڤینیا خوە
ل رێبازا نەیارا دا ناچەرینم ..!؟
ئەگەر لێڤێن تە ڕەشبن
هندی پێلاڤێن سەرشۆڕان ،
ماچی بکەی ،
هەڕە هەڕە
من مژینا هیڤی و دالەڤایان نەڤێت ..!؟
و گەر لێڤین تە ڕەشبن
هندی ئاگرێ سۆر و گەرم
ماچی بکەی
تا ئێتوونا زستانا من

هەولنامەی کتێب

پیرۆز بکەی ..
وەرە دا لێڤێن تە یێن ڕەش،
هەر بمێژم
و ... هەر بمێژم ... هەر بمێژم
هەتا ب هێڤێنێ مژینێ
بشێم بەر خەملا چنارێ
بنڤیسم ....
....

هەواڵنامەی کتێب

ئاخینکێن داپیرا من

مخابنی باخچێ زیڕان
یێ خەملاندی ڕەڤا شێران
تویرك و رویڤی لێبکەن گێران
خاکا شێران نە هێلینە
ئەڕنیا وان نە شاهی نە
نێ تۆند و تۆل و بەهی نە
* * *

مخابنی دەستکێ گولان
یێ حەباندی چاڤـ و دلان
بێتە ئاڤدان ب ژەهر و کولان
بکەڤیتە دەستێ بەدپەرستی
قۆرمچینیت تایکێ شکەستی
دلێ دلی چەندێ مەستی
گول و بلبل .. نەشێن بژین بێ سەربەستی
* * *

مخابنی کچا گوندان
چاڤەڕێیا (ژینا سەردا)
ئیرۆ بمریت ب ژان و دەردان
بکەڤیتە بن نەهێلیا ڕەشیا پێچێ
بیتە پێخۆرا ڤێ سویچێ
مرۆڤێ پاك چەندی بژیت هەر مرۆڤە
نێ سێڤە سۆر بڕزن نە (بناس) تۆڤە

هەوالنامەی کتێب

تپلێن زێڕین

تپلێن مازیچنەکێ

دناڤـ تەڕاشێن (گارە) یی

ئاوازا کڤانەکا مەزن دژەنن ...

پێلێن شیرێ د ناڤـ مەشکا

بێریا پەرستگەها دلێ من ماچی کری

پەیڤێن هۆزانەکا دژوار دڕەنن ...

شیر و مازی

نیشانێن دەرگەهێ بۆرجا هەبوونا منن

هەبوونا من ژ کرۆمکێ دارمازیەکێ

دەسپێدکەت

لەو چەپەران

کەزی و بسکێن مازیچنێ

پاوان دکەم ..

ناڤبەرا هەردوو مەمکێن وێ پرا ئاڤا دکەم ..

و ئالایەکێ پیرۆز ب دەستێ منە

ئەو چاخێ ئازادیێ لێ دەرباز دکەم ..

(.....؟)

سێبەرا بێژینگێ
نەخشەکێ پڕ جوان و ڕەنگینە ..
گوشتێ مرۆڤان ناڤ دەڤێ گورگان
فڕەکا گەرم و پارییەکێ شرینە ..
کارێ هەنگێ دگەل گولان
خەباتەکا پڕ حنێر و مێرینە ..
چوونا من سەر پرا سەلاتێ
قۆناغەکا
پڕ ترس و لەرزینە ..
لەوما سەربەستی ئومێدەکا دلگرە،
ژ ئاستەنگان تژی و پڕە
نێ هات و نەهاتە
زیندان و ئاگرە ..

هەواڵنامەی کتێب

(.....)

" تو دکاری گولێ بقۆرمچینی

لێ نکاری بێهنێ لێ بقەتینی "

- ژ پەندێن کوردان -

کەس نکاریت من بکۆژیت ..

کەس نکاریت بهارێ ل من بسۆژیت ..

کەس نکاریت

مینا من خوینێ ژ سەربەستیێ را بمێژیت ..

ئەز ئەو هێزم ،

لێڤێن زارۆکێن بێ باب کەنیێ بینمە سەر ..

ئەز ئەو شیرم ،

ژ مەمکێن بێریان تێمە دەر ..

ئەز ئەو دەنگم ،

بلویرا شڤانی ئاوازان بینمە بەر ..

ئەز ئەو ئاگرم

دلێن دلبەران بۆ ئومێدان دکەمە خوارن و چەر ..

ئەز مرۆڤم

ڕێ دویر و خاك پەرێسم

دێ ژیم هەر و هەر ....

هەوالنامەی کتێب

چیرۆکەکا بێیۆم؟

چاڤێ ڕۆژێ
ل ئاسمانی ئەڤراز ببوو ..
ڕەزڤانەکی،
ژ ڕێستنا ڕەنجا کاری و
ماندیا دلی
ئەنی و ناڤمل لێ تەڕ ببوو ..
وێڤە دهات خازۆکەرەك
دەستێ ماندی ب زمانێ شۆر
هیڤیا پشوودانێ دکر ..
بەر سێبەرا دارا سێڤێ
وی ڕەزڤانی
دەرگەهێ قەنجیێ ڤەکر ..
خازۆکەری
هێلینا دلڕەشیێ چێکر ..
کەنی و گۆتی:
ئەڤرۆ م بۆ خوە ئانی سێبەر
سبەهی سێڤێن دکەڤنە سەر
ڕۆژەکا دی دار و زەڤی و بەر

هەواڵنامەی کتێب

پەڕ

ڕاڤکەرەك کەنی و گڕنژی

ژ فڕینا

چویچکێن ساڤا ل بهارێ

هزر دکر

چەن بێ هێزن

بێ بزاڤن

پێخۆرێن وی نە دەمێ پڕ گۆشت دبن..

........و نەزانی

ژ هاڤینێ پەڕ نوی دبن

ل پاهیزێ موکم دبن

بەرینگاریا دژمن و زڤستانەکا گران دگرن...

هەوالنامەی کتێب

گێله دەروێش

گەلۆ: دەروێشەکی دڤیا
چیایەکی
ڕەنگ گۆڕ بکەت ..
دی دلێ خوە
ناڤـ گۆڕ بکەت ..
پاشی دڤیا
ژ یادگارێن
دارێن کەڤن
ناڤێن مەزن
پارزینێ خوە تژی بکەت ..
هۆ دەروێشۆ،
تۆ و سەد هزار
خازۆکەرێن
ژ پیڤان و سەنگینیا تە،
دێ مرن و هەر دێ مینیت
ئەو تەکیایا دەرڤەکری بۆ مرۆڤان ..

هەوالنامەی کتێب

شەڤا ژمارە ٨

چۆمە سویلاڤا ڕەنگین   من گول دیتن هزار ڕەنگ
ئەو سیپەلا سەر هژین   لۆراندن ئاواز و دەنگ
ئەز مێڤانێ دل غەمگین   کەفتم گەڕا شەڕ و جەنگ
من دەستێن وێ گڤاشتن   ئاخینکێن مە بوون ئاهەنگ
کەس ناژیتن بێ هێلین   ناڤـ گەلیکێ شۆخ و شەنگ

هەواڵنامەی کتێب

چەند پەیڤێن شەرمین

بەرزیا هێزا دەرزا مەزن
سەر پەرێزا کۆزا ب هەرزن
زەر زێڕینا زڤرێ گەزن
هزار زەلین پێڤە دبەزن

پاشكۆ:

ساتێن نازكێن دەرچوونا ئەڤێ كۆشعرێ

ئەو دەمێ (مان) تێدا دەرچووی، گەلەك نازك و هەستیار بوو، پشتی هەفتییەكێ ژ بەلاڤكرنا وێ، ئەز هاتمە هەڤلێرێ. من هنەك برادەر دیتن، گۆتن ئەڤە د وەختێ خوە دا هات، دۆهی قوتابیان مانگرتبوو، ئەوان ناڤێ كۆشعرێ و مانگرتنێ پێكڤە گرێدابوو. بۆچوونەكا سەیر بوو، چونكە ئەڤە مەبەستا من نەبوو، من های ژ ڕەوشەكا وەسا ژی نەبوو، لێ ئەو هزر ل جەم خەلكی درست ببوو. بۆ نموونە پشتی سەرهەلدانا (١٩٩١)ێ ژی دەما هاتیمە هەڤلێرێ و ل ڕاگەهاندنێ كاردكر، چەندین برادەرێن نڤیسكار ئەوێن من پێشتر ناسدكرن یان ژی ئەوێن هنگی من ناسكرین بەحسا ئەوێ ڤێكچوون و وەكهەڤیێ دكرن، كو ئەوی دەمی و پشتی هەیامەكێ كورت چەندین نڤیسكاران گۆتار و دویڤچوون ل سەر بەلاڤكربوون. یەك ژ ئەوان بەڕێزێن من پشتی سەرهلدانێ ناسكری (ڕۆستەم باجلان) بوو... ئەوی ئەو ڕویدان ب درێژی بۆ من ڤەگێڕا، گەلەك جارێن دیكە ئەو سوحبەت دووبارە دبوونەڤە. جارا داوییێ ل هەیڤا گولانا (٢٠١٤)ێ، من باجلان ل چایخانا (مەچكۆ - هەڤلێر) ێ دیت. نەخوەش ببوو و كوڕێ وی دەستێ وی گرتبوو. من داخوازا ساخ و سەلامەتییێ بۆ كر. گۆتی: جەلتەیەكا توند ل من دابوو، ئەز ئەزیەت دابووم، لێ خەم ناكەت، ئەزێ ل هیڤییێ مە ژنەكا دی بینم لێ ئەڤ كوڕە ناهێلیت... من ژی گۆتیێ: كوڕی باش تەمەنێ تە شێست سال پترە و ڕەخەكێ تە ئیفلیج بوویە و تۆ یێ خوە ل سەرپێیان ناگری، ژنا چ حالێ چ! ؟...گۆتی: قەرەنی دلێ من هەرێ ساخ و تەڕە، ئەز هەر كورێ سەردەمێ مان ێ مە، خوزمەی ئەوان ڕۆژێن مان تێدا دەرچووی و ئەوێ هەیەجانا گەنجێن یاخیبوویی مان دگرت... من ژی بیریا ئەوان ڕۆژان كر هەست كر كو ئاگرەك كەفتە دلێ من. ب دوو ماچێن گەرم ل سەر هەردوو ڕوویێن وی، من خاترا خوە ژێ خواست و ب دوو چاڤێن پڕ ڕۆندك ڤە بەرەڤ كەلها هەڤلێرێ سەركەفتم.

تولیتا

ئەحمەد قەرەنی

هەواڵنامەی کتێب

چاپخانا (الحوادث)............................ ١٩٨٦

ناڤێ کتێبێ: تولیتا

هۆزانێن: ئەحمەد قەرەنی

چاپخانە: چاپا یەکەم ١٩٨٦، مطبعة الحوادث ـ بەغدا

هەژمارا سپاردنێ ل کتێبخانەیا گشتیا بەغدا (١٣٧٦) سالا ١٩٨٦

بها: (٥٠٠) فلسە

چاپا دووەم ١٩٩٠، چاپخانەی خەبات ـ ڕاژان

بەرگێ چاپا دووەم: هونەرمەند جوان

هەواڵنامەی کتێب

بهێله ته‌ڤـ هێزه‌مه‌ندی و شرینیا خوه
د خرکه‌کیّ دا خرڤه بکه‌ین
خۆشییێت خۆ ژی ب ڕه‌نجه‌کا توند
به‌ره‌ڤـ ده‌رگه ئاسنێن ژینیّ پالبده‌ین

- مارڤه‌ل -

حوسن و مه‌حه‌به‌ت زاته‌کن
مه‌عشوق و عاشق لاته‌کن
نیّ صوره‌ت و مرئاته‌کن
هه‌ر یه‌ك د مه‌عنایێ خوه دا

- مه‌لایێ جزیری -

بەرەپێشین

تولیتا ... سۆرگولا هەتاڤێ ـ بەلگێن تە ـ ئالیستین

چاڤاندا ... بلبل و زارۆك و داربەڕوی ڕوونشتین

بێ پرسیار..

تۆ بوویە هێلین و کۆزا من! !..

بێ ژڤان..

تۆ بوویە کاکلا دۆزا من! !..

ژ ناخا گەشتەكا توند

كەنالێ وەغەرا ڕەشاتیا عەمرێ من..

كەند و كور..!!

چەپ زڤڕیم،

ڕاست فڕیم،

فڕا من .. گەل خۆ بر تالاتیا شەڤێت سۆر..!!؟

هاتمە خوار... مەندەهۆش

بستەهی چوومە ژوور...!!؟

من دیتن..

دوو چاڤێت زەردیلە ب شەوق و تور..!!؟؟

چاڤەكی ...

شاپەڕێت كەلەكا ئەڤینێ دهژاندن..

دور ب دور..!!

چاڤەكی...

پەنجەرێت ئومێدێ دنكراندن گەه و گور..!!

گەشتنا بیناهیا هەردوویان

ئاڤاكر ڕێكەكا.. پڕ گول و بێ سنۆر....!!؟

ژ وانەیێن ئەڤینێ

دەمێ من، هەول داین، تە فێرکەم
بقەبی وەك كەوا مەتینا ..
من خوە دیت، مندالێ ئاوازێن بلبلێن لێڤێن تە
نڤاندیم ! !..
دەمێ من هەول داین، تە فێرکەم
كەلیشا منارا شەنگالێ ..
من خوە دیت ڕەنگەكێ تامساریێ كەڤالا مەمكێن تە
حەباندیم ! !..
دەمێ من، هەول داین، تە فێرکەم
ڤێگدانا، تەڤـ پەیڤێن ئەڤینێ ..
من خوە دیت، شاگردێ، بێن هەلمای، وانەیا چاڤێن تە
بزداندیم ! !..
دەمێ، من هەول داین، تە فێرکەم
بزاڤێن گۆڤەندێن فەلسەفان ...
من خوە دیت موویەكا گۆهدێرا شەیێ تە
ڤەهاندیم ! !...
دەمێ من، هەول داین، بێژمە تە
من تۆ دڤێی
من خوە دیت، شێخەكی سەنعانی و عشقا تە
سوتاندیم! ! !...

ژڤانەکا ب لەز و بەز

نیڤ شەڤە،

گەشتینە کەنارێ دەریایا ژڤانێ و

مە هێلین سخێرکا زەڤیەکا سێڤایە ..!!

وندابووم

ناڤـ باغێ پرچا تە و،

پرچا تە .. ڕەشمالێن گاڤایە ..!!

شاسوارێن بیناهیا چاڤێن تە،

سەر پێلێن لێدانا دلێ من سەماکر،

و دلێ من مێڤانێ سەیرانا چاڤایە ..!!

ئاوازێن ماچەکا دەڤێ تە،

هژاندن مەتین و شارانی و

جیهانا ئەڤینێ هەر هۆسا ئاڤایە ..!!

پێکەنی بێدۆها دلسۆتی و

بێدۆهێ بویکەکا ساڤایە ..!!

لەو ئیرۆ ..

حنێریا چالاکیا ڤێ ژینێ

تەمەتی وێ ئاڤا مێژتنا لێڤایە ..!!

ئەو وەغەرا دلێ من تێدا وندابووی

دەمێ .. یار

دلێ من سۆرکەلا دیدارا تە لێدای ..

من کرە ..

(فڕۆکە کاغەزا لەڤەنێ بەر شەمای)

ئاسمانێ بەردڕیای ...

لدوی سەنتا وارێ تە،
هەر بەردای ..

هەر بەردای ..

دەمێ یار

دل هاتیە هنداڤی دەریایا چاڤێن تە

ماسیێن وان هەلهاتن،

ڕێز ب ڕێز سەما کر ..!!؟

چوو خوارێ، سونبولێن ڕوییێن تە

نەرم و شل خوە هژاند کەنی کر ..!!؟

هێشتا چوو ..

بلبلێن لێڤێن تە ...

سروودا سەربەستیێ دەسپێکر ...!!؟

هێشتا چوو ..

سیار چاکێن مەیدانا ناڤبەرا مەمکێن تە

مێرخاسیا غاردانێ پێشکێش کر ..!!؟

هێشتا چوو..

برێما نافکا تە،

پەیاما هەبوونێ و نەبوونێ نیشان کر ..!!؟

هێشتا چوو..

ڤەکێشان لاسەنگ بوو

سێ گۆشا بەرمۆدا دلێ من ونداکر ..!!

بیردۆزەکا ئەڤینێ سەلماندی

هەتاڤا ئێڤارێ کریارا چوونێ کر ..

ئالێ دی،

سێبەرا بەژنا تە چاڤـ لێ کر ..

نە گێژ بە،

نە زڤڕە،

نە هندە جوگرافیزانەکێ بلندم

پیڤانا چاڤێن تە بزانم ..!!؟

نە هندە سیارەکێ چەلەنگم

تیرێن وان ژ تیشکێن هەتاڤێ بخوازم ..!!

ژ مێژە ـ هێلێن پان ، یان درێژ ـ وەسایە ..!!؟

بەر پێلێن ڕووبارێ ڤێ هزرێ

ئاوازێن بلویرا شڤانی، بلبلێ چەروانێ کەهی کر ..

منارا ئامێدیێ گەردەنا عزەتی ماچی کر ..

بەلقیسا جانەمەرگ گۆڕێ خۆ د ناڤ دلێ نەزاری دا

چێ کر..

سمفونیا سەربەستیا ئەفریقیا .. دویراتیا تەناهیێ

نیزیک کر..

و ....

بەرهەمێ بیستانێ سینگێ تە

ئەحمەدێ چاڤەڕێ خێڤە کر ..

کەڤالێ....

لێ هێشتا ...

کەڤانا بێژینگێ ژ بەژنا من، مەستر بوو ..!!

لای لایا دایکا من،

ژ ئاڤڕیا چاڤێن من لەزتر بوو ..!!

من چیا .. ڤیا بوو

دیلانا نێرگز و بەیبوونا حەباندبوو ..!!

لەو ئیرۆ

کەڤانا وەلاتێ ئەز تێدا

بهارا گەردەن و جوت مەمکێن تەنە ... یار..!!؟

ژارێ ...چاڤەڕێ

"دلبەر ل مەمی بکەن گرینێ

عاشق بکەنن ب دەردێ زینێ"

ـ ئەحمەدی خانی ـ

دامانێن فیستانێ تە.. یارێ

ئاسمانێ جیهانا ڤینێ بیت ..!!

دێمێ تە ..

بۆ ماچا ژڤانێ وەك وێنێ ڕوومەتێ زەریەکێ

سەر بەحرا دوکانێ سەما بیت ..!!؟

سەیرانا نهالێن ناڤبەرا مەمکێن تە ،

هێڤڕانێ کاروانێ خەما بیت!! ..

ئاسۆیێن دووربینا چاڤێن تە..

تڤەنگا کۆژەکا کۆڤانێن هەما بیت ..!!

هندی .. یار

دەڤێ من نەگەهتە بشکۆژا مەمکێن تە،

هەژارێ برسیمە، کۆلانان کەتیمە و

چاڤەڕێی هاتنا تە..!!؟

بەرەپێشین شعر هەبوو

ئەو پەیڤا

حەزکری ئەڤینێ پیرۆز کەت ..

جار ببوو.. ئەمیبیا کورت و پان خوە دزڤڕاند ..!!

جار ببوو .. گۆئینا مەندەهۆش نالینەك پێ دلوراند..!!

جار ببوو .. منداڵەك ناڤ هزار بویکان دا

یەك بۆ خوە

نەدجەماند...!!

هندی چوو ...

گەڕیاڤە دەست پێیان درێژتر

....ناڤ پەڕێت فەرهەنگا زمانی خوە دنڤاند..!!

چاڤەڕێ ی ....

وێ ڕۆژا شاعرەك بێ کەدەر

دنیایێ دوو گێسن بکۆلتەڤە ....

گولیەکێ ژێ ڕاکەت ... تەڤ پەیڤان پێڤە کەت

مزگەفتا ڤینێدا ملدانکا شعرەکێ ژێ چێکەت ...

هنگی یار

ئەو پەیڤا "حەج " دلی

دێ دەستێ شاعری ماچی کەت ...

(.....)؟؟

ناڤ دێمێ ڕند

من خەمەك خوند

لەزا هەستێن .. دچاڤێن تەدا،

مەلەڤانێن چەرخەکا توند ...!!؟؟

مێژیلانك و برۆیێن وان

وەکو تێنا باجلا[٥] رەش

وەکو بێهنا نزارێ گەش

هەر نیشانن بۆ بورکانا پڕ هێز و مەند ..!!؟؟

ئاگرێ سۆرێ د ڕوییێن تە دا

وەك ئێتوینا ئارەزوێن د دلێ من دا

تێدا هەنە ... باژێڕ و گوند ..!!؟

ئەڤ خالا خن

بەرە ڕەشا ڕێگەها من

دورا زڤڕین تەوافکەرێن هەر دوو لێڤان،

سەمایا وان وەکو ڕۆژا چالدێرانێ ..

ناڤـ دەفتەرا ئەڤینێ دا یا بوویە بەند ..!؟

ئەو کەڤانێن جاخ و بسکان

ناڤـ خوە گرتن تەلسم و خالێن فەلسەفان

وەك نەهنگێ یوونس خواری

سۆرە سێڤا روومەتێ جان، پێ گرێدان زنجیر و قەید ...!؟

ئەڤـ جیهانا روومەتێ تە

چ کەنارە ...کۆز و وارە

نوی ژڤانە، مەم و زینان بهارا شین لێ کریە سویند ..

چبکەین یارێ

نە مە کار کر ... نە وان بارکر

زستان نەچوو..

هەتا ئەڤرۆ کەوا سۆرا وەرزێ شەشێ هیڤیەکا کوند ..!؟

گرنژینێن لەرزە بازنان

تپل لڤین .. قەلەم لەیزی .. مان بوو ژڤان

وەکو ژانا هەلما هێشتا نەبووی باران

خوینا خەمێن ڤینێ مێژتین

دلوپ .. دلوپ

بوونە خال و پەیڤ و نیشان

تپل لڤین .. کلیل زڤڕی .. دەرگەه ڤەبوو

وەکو لاندکا زارۆییێ کورد

ئۆدا ئەز لێ، چاڤەڕێیا ڕۆژا گەش بوو

تپل لڤین .. مەمکێ پیرۆز دەستی من دا هاتە سەما

وەکو ماسیا پەڕ گولگولی

بری قۆتان هەستا دلی

ئەڤـ لڤینە

نە قەلەم بوو من زەلاندی،

نە کلیل بوو من زڤڕاندی،

ژین هەموو بوو .. تەڤـ دنیا بوو من حەباندی

تولیتا

چاڤەڕێ بووم

بارانا هویر

سەر گوندێ من باریباڤە !!....

دەنگێ سوڕکان ..

ببانە پەیڤ، ئاواز، ستران

نوی ژینا من، خەملاندباڤە !!....

(ڕەمزیا) یا

هنداڤ کانیا تولیتا .. چووی

مرنێ خواری

جارەکا دی ل کانی مەزنێ ... ژییابا ڤە !!...

ئەو وەریسێ ، چالا خەمان

من هەلکێشای ..

چەرخا ژینێ زڤڕیبا ڤە !!...

وەك زارۆکێ دوی تەحسۆکێ

دلێ ژارێ ..

ئەڤین ڤیای گەش بباڤە..!!؟؟

ئەزموونا کەلیشا ئێڤاریەکێ

سۆرە داڤێن ..

ئێڤاریەکا سیس خوە کارکرن !!...

بەر خوناڤا

بایێ غەربێ کەزی و بسکێن خوە شەکرن !!...

کاروانێن زەر مزگینی پات،

پەردە هەلدان

بۆ وەغەرا ڕەش سمتنێ خوە بارکرن !!...

چەوا جاران زەرییێن کوردان

بۆ سولتانێ پێچە و خێلیان کڕنوش دبرن !!...

وەسا .. نهو

ئەو هەفت ڕەنگێن شەوقا سۆر دا

تاریا زەلین .... وندا کرن ..!!؟

بەر ئاوازێن دەم زڤڕینێ

تایکێن داران خوە تێك وەرکر

هەریەك و دوو ماچی کرن ..!؟

و ....

تاڤا هەیڤێ هاتە سەما

مێرگێن شەڤێ سپپەل برن ...!؟

چاڤێن بەلەك نیشا مە دا

کەنگی دفەرن ، ژین و مرن ...!!؟؟

خەماکەڤن

من جوخینا، خەما کەڤن هەلاندەڤە ..

هەر دەنکەکێ ، کۆڤانەکا، ژ ماکا خوە مەستر هەبوو ..!!؟

من دەریایا خەما کەڤن شولقاندەڤە ..

هەر دلۆپێ ، نالینەکا، ژ ماکا خوە مەستر هەبوو ..!!؟

من یادگارێن، خەما کەڤن ڤەخویندەڤە ..

هەر ئاڤرپیەکێ، ڕامانەکا، ژ ماکا خوە مەستر هەبوو ..!؟

من ئەڤینیا خەما کەڤن بێن کرەڤە ..

هەر ماچەکێ، شرینیەکا، ژ ماکا خوە مەستر هەبوو..!!

هۆۆو ... هۆوۆ ـ چاخێ

من مێژوویا خەما کەڤن سەح کریەڤە ..

هەر لاپەڕەك ... ژ ڕێزەکێ مەستر نەبوو ...!!؟

ئەرێ چێ دبیت ...؟؟

یەکەم کەسێ دەرگەهێ خوە بۆ خەمەکێ ڤەکریەڤە

ژ زەمانی سال ناسی بیت ..

بیناهیا وی، چەرمێ گایی وێڤە نەچیت ...

زانینا وی ...

سەر ئافرەتێ ، ژ بۆستەکێ زەتر نەبیت !!..

ڤەخويندنا شوين پێن رێڤينگەکی

(١)

هنگڤين چەندێ تام شيرينە ..

نەشيا بگەهتە تاما ماچا ئەسمەرەکێ ..!!

خەنجەر چەندا تيژ و هارە ..

نەشيا بگەهتە هێزا ئاڤرِيا چاڤ شينەکێ ..!!؟

دنيا چەندا مەزن و پانە ..

نەشيا بگەهتە کوژيێ دلێ (نازم)[٦] ـەکی ..!!؟

ئاوازەکا غەمگين — غەمگين

ژ بلويرا ، شڤانەکی ، نەشيا بيتە

تك تکا دلێ مندالەکی ...!!؟

لەوما گەلۆ ..

ماچ و ئاڤرِی و دەنگێ دلی ...

بوونە گوللە بۆ تڤەنگا شاعرەکی

(٢)

هنداڤ سکرێ ..

ئاگرێ ڤەمای ، خوينا ڕژيای

خاکا بژيای ، ڤينا دامای

گەمیڤانبووم ..!!

من گەمیا خوە ، دناڤبەرا لنگێن یارێ کرە جولان ..

گەل هژینێ .. گەشتمە ڕەخێن هزرەکا نوی

من دەستێن خوە ... درێژ کرن ،

جوانترین ستێر لێ ژێ کرن ...!!؟

(٣)

کەسێ هندی "نالی" ێ دلدار ..

تاما ماچێ نەزانی بوو ..!!

کەسێ مینا"جەزیری" ێ ژار ..

شوخ و شەنگیا دلبەرا خوە نەپیڤا بوو ..

کەسێ تەمەت "خانی" ێ دلسۆژ ..

دویکێل و هەش

ژ قەلوونا کۆڤانا ڕەش نەکێشا بوو ..!!؟

"شعر ریستن " وەك نەورۆزا گەشا کوردان ..

هەر نیشانا یەکگرتنا خەما وا بوو ....!!؟

هێزا خەمێ مەزن کربوون

خەم بلبل بوو شعر پەڕ بوون

" ئەڤین " ژێرا چاڤێن ڕۆن بوون ..!!؟

(٤)

سپێدەبوو

چاخێ هاتیم دلێ تەدا ڕوینشتیم و

من کتێبا ئەڤینا مە دوو جار خویندی ..!!

پەیڤەك هەبوو ،

سەر ڕاوەستام ،

ڕەشمالەك و خێڤەتەك و کەڤانەکا سەر دوو پێیان

رەخ چقاندی ..!!

چ زمانە ..

غارێن هەستان ، کانییێن هزران

پەیڤەکێ دا لێك جەماندی ..!!؟

مشتاخا " گولی" ێن ماچان

سمتن:

ئاڤرپیێن تە یار ..
هەسپ و سوار .. چاڤین کرن
گوللە و برین شێت کرنەڤە ..!!
بەلگێن داران وەراندنەڤە ..!!؟
پێلێن بەحران .. ناڤـ ئاوازێن کەمانان دا
جەماندنەڤە ..
وەی ژ ڕۆژا ..
بوویمە کێلا سەگڤانیا تە
تیرێن دژوار هەستی سمتین ..
کوترە سپییێن چاڤێن تە دا لاڤژە گۆتین ..
هێلینێن خوە دلێ من دا ئاڤاکرین ..!!؟

ماچەفۆن:

شارێ خەمێ ..
بنگەهـ دانا بۆ ماچگەهێ ..!!
داڤێن تەشیا زینێ رێستین ..
بوونە تێلێن ماچێن یارا تێ ڕا هاتین ..!!؟

گرنژینێن سۆر و سپیێن

لێڤا رێتین ..

ژمارەنە ئاڤڕی و دیدار .. داخازکرین ..

ڤێداچوونەك:

ماچێن تەڕێن

ناڤـ سەلیفکا بهارێ دا مە هەلگرتین

بوونە کوتر

فڕین ... فڕین

جارەکا دی،

سەر تپلێن تە نیشیانەڤە !!..

ئەوان تپلان

چەندی بمێژم ... ڤێدا بچم

جارەکا دی، یادگارێن سۆر دلێ من دا دبزڤنەڤە ..

دلێ من ژی، ناڤـ پایتەختێ ئەڤینیێ دا ڕوینێتەڤە !!..

مەسیح شاعر بوو

ئەمێن نەبووین ..

وەك سەلیقا مێروستانیٚ دویڤ یەك ڕێزبووین ..!!

مە گۆڕ كۆلا بۆ نیرۆنی..

مەسیح هاتە هنداڤـ جونی..

دەست كرنە خاچ .. شل گڕنژی .. هیڤی مێتن

گۆڤەند خەملاند .. مزگین كرنە شعر و ڕێتن

گەر ناڤبەرا پەیڤیٚ و خۆدی چەند پێنگاڤـ و هیڤی نەبن ..

گەر ناڤبەرا خۆدیٚ و ڤینیٚ گڕنژین و ڕۆندك نەبن ..

گەر ناڤبەرا ڤینیٚ و مرنیٚ ژڤانەك وگەشتەك نەبن ..

گەر ناڤبەرا مرنیٚ و كۆشتنیٚ ڕستێن داڤێن زراڤـ نەبن ..

چەوا ئەڤرۆ بێدل و گێژ دیٚ هەر هەبن ؟!..

هزرەکا (جزیری) یا نەهاتیە نڤیسین

من هزردکر ..
چاخێ نوحی گەمی چێدکر ..
باوەڕ نەدکر ... دێ بیت تۆفان ...!!؟

من هزردکر
چاخێ ئەڤین .. بوویە داڤا سیابەند و خەجا دلدار ..
نەدزانی ناڤـ بەحرا وانێ
دێ لێ شین بن جۆت سپیندار ..!!
هەتا ئەڤرۆ..
زەریەکا خن ، هنداڤـ تەختێ من ڕاوەستای
من دیت ژوورا بوویە بەحر و پێچکێن بووینە
دوو شەنگەدار ..
تەختێ من ژی وەکو گەمیێ
شەپول ڤەددان تینانەخار ..!!؟
هنگی خنێ ..
من باوەڕکر .. مەزنترین هێزا دنێی
و..
هەچیا دبێژن چێدبیت یا بووی ..!!؟

ژ ئەرشیفا دادگەها ئەڤینێ

پێشکێشە بۆ :

- غەسان کەنەفانی

- شەهیدێن پەیڤا ڕاستیێ

(١)

کوتکەک هات قوتان

دادگەها پاشای ... یایێ دەستپێکر

ئەلیفێش هێشتا ، چو ژێ نەچوویە ..!!

تاوانا مەمۆی دلداری کریەو،

زینا جزیری هێشتا نەبوویە ..!؟

لەوما شرینێ..

ناڤبەرا بەختی و بەحرا ئەڤینێ

پێل و کەناران هەر شەڕ و جەنگن

گویزێت گەلیێ ڕەش، ئەڤرۆ بێ بەلگن

کەوێت زۆزانا ژێ ڕا بێ دەنگن

عەڤرێ بهارا عەمرێ هەژارا فرمیسک و ژەنگن..

خوینا غەسانی..

مینا هەستێن من، مینا دێمێ تە

هزرەکا تژی ئاواز و ڕەنگن ..!؟

(٢)

مەمکێن تە جمکە کۆمبەتێن کەسکن

ئەلندێ هاتمە ناڤـ پەرستگەها دەم لێ درەنگن

مەشخەلا بۆزای ناڤـ دەستێ من بوو

خاچا مەسیحی سەر سینگێ من بوو

تۆقا بەرێ ڕەش سەر ئەنیا من بوو

ببۆرە یارێ

شیرێ عومەری نەل هزرا من بوو

مولەتێ بدە .. پەیڤەکێ بێژم:

مصحەفا کوردان ژین و ئەڤینن بێ چەك و شیرن ..

(جزیری)ێ عاشق

نیشا مە دایە

بەژن و بالایێن زەری دلبەران عەرعەر وبیرن ..

(٣)

نرجسێ چالا دویری وەلاتی

گوند و باژاڕان، میترو و کەناران .. گەڕیا ژ خەلاتی

ژ بۆرجا پیزا و پرا لەندەن و پەیکەرێ لینین..

ژ دۆلێت ڕۆکی و گەمیێن ئاسمانی و ئیڤلا شرین..

ژ پەرستگەهێن چاپانا سەروەر، خەملا شویرها چین..

ژ عەمرێ سدنی، ژ مەرگەساتێن کیشوەرا ڕەش و

لبنانا خەمگین..

ژ ئەنتیگەییێن ئەمازۆنا هۆڤـ ، ئەهرامێن مەزن

کۆچکا سوقراتی و هونەرێن شارێن سەر دانۆبا شین..

بۆ مە هنارتن

ماچێن بێ تامێن، دۆلاری کڕین ..

ئەو ژی ...

چاخێ گەشتینە تێنا فرمێسکێن زارۆکێن بێ باب

بوون هەلم و فڕین ..

نەینکا رۆندکەکا خەمگین

(١)

من چ ژێ یە .. مار نەوێریت تایکێ بێویژانێ بمێت ..

من چ ژێ یە .. مێر نەزانیت مەشکا درۆ و ڕاستیان بکێت ..

من چ ژێ یە .. گەر ئەڤینیا دوو دلداران بستەهـ بزێت ..

من ئەو خەمە ..

ڕۆژەك بهێت

چەوساوەییێت وەلاتێ من ڕێزا ژنێ و شعرێ نەڤێت ..!!؟

(٢)

چێدبیت دنیا نەزڤڕیتن..

چێدبیت عەمر نەبۆریتن..

چێدبیت ژڤان نەگەهیتن..

چێدبیت ستێر نەگەژبیتن..

بەلێ نابیت، ژارێ ڕێکا یاخیبوونێ بێ ئەڤینی بمینیتن!!؟

(٣)

ناڤـ دەریایان .. چووم و گەڕیام

سۆر مەرجانا .. ڤین پێ هاتی

ناڤـ دەریایا ئافرەتێ دا من ئینا بوو

(٤)

ئەڤینیا تە .. خوە خەملاند و سواری هەسپێ تەروادە بوو،

بێ ژڤانی کارێ خوە کر

من نەزانی !!

چەوا ئێرۆ کەلهە سۆرا دلێ من دا دەرگەهـ ڤەکر ..!؟

(٥)

پەیڤا تورە .. سەنگەرەکە گوللە و خەنجەر تێدا دپڕن

هنەك جاران

هێلینەکە گول و کوتر .. تێدا دفڕن

بێ دلێن بەد

لۆرکا کۆشتن ..

لێ نەوێریان خوە بەر سینگێ شعرێ بگرن ..

(٦)

ژەهرە مارە

ئەو شەرابا لێڤا مێژتی

ئەگەر ئاشێ، دەرزا مەزن بێتە گێڕان بێ سەربەستی ..!!

(٧)

چەند نەخۆشە ..

رێکا هەجرێ .. مرییێن ساخ هەلگرن مری

دویڤ سەلیقا پێن وان بهێت کەلە گری و

تویلە سەییێن ماین بەردەران،

کوریا بادەن وەکو شاشکا بابێ منا تێکوەرکری ..

شۆڕەشا ئەڤینێ
ماکا
ئەڤینیا شۆڕەشان

ئەحمەد قەرەنی ________________________ ١٩٨٩

ناڤێ کتێبێ: شۆڕەشا ئەڤینێ ماکا ئەڤینیا شۆڕەشان

هۆزانێن: ئەحمەد قەرەنی

چاپخانە: چاپا یەکێ، چاپخانا خەبات ـ ڕاژان ١٩٨٩

ب دەستڕەنگینیا خوەشنووس حەمید نسری هاتبوو نڤیسین

چاپا دوویێ: ئەو و کۆشعرا بێدەنگیا خالێن سۆر بهەڤڕا ژ وەشانێن

کۆمەلا نڤیسەرێت کوردستانێ هەژمار (٦) و ب ڕێنڤیسا لاتینی

ل چاپخانا گەل ـ ئورمیە ١٩٩٠ هاتبوو چاپکرن

دیاری

ژ خوینا سەر بەفریَ نەمەهای ..

ژ پیَلیَن کیَماسی بەر گەمیان

نەدانای ..

ژ ماچیَن قەبقەبوو نیشا مە و

کەوان دای..

ڕیَچەپ و سەربەستی،

من شعرا پیَ ڕیَستی،

د دل دا دیارینە بۆ کەسیَ

تەناهی حەباندی و ئەڤینی پەرستی ...

پشكا يەكێ:

فالكێن خاچا ئەڤينێ

((١))

هندی هەبن ..
ڕەنگێن مەزن
دەنگێن مەزن
بیرین مەزن
ژ ئەڤینێ مەزتر نینە ..
لەو چاخێ من وەلات ڤیای ..
بوومە دلدار،
پێشمەرگەیێ دۆستێ چیای ..
وەك سیقالا
ناڤـ بەفرێ دا ژیان دانای ..
بۆ ئازادیا وەلاتێ خوە
عەمرێ گولان منێ هێلای ..
وەکو عشقا
قەقنەسەکێ ناڤـ ئاگری دا
سۆتن بێنای ..
ژ ئەڤینیا وەلاتێ خوە

بۆخچكەكا زەر،
پڕ ماچێن تەڕ منا پێچای ..
وێ ئەڤینیا هندە سالە
قۆناغا دوور من پێ كێلای ..
گرێ ـ گرێ
فیستانێ سۆر
بۆ وەلاتی،
منێ دروی ، منێ پیڤای ..

((٢))

گڤالێن ئاسمانێ بهارا
خەباتا گەلێ من
ژ بەحرا فرمێسكێن سێوی یێن
صوریایێ دەربوویە ..!؟

سێڕیانا مەیدانا
وان ڕێكێن بێ سنۆر
ژ دەنگێ شڤانێ
پاهیزۆك حەباندین تەڕ بوویە ..!؟

داڤدۆزێ ـ گول سووتین ـ وەختەكی

لەوەندیێن گۆڤەندان
بڕینە و کراسەك
ژ ڕەنگێ هەلگوردی .. بەربوویە ..!؟

خەنجەرا شەرگەها
شەڤێن ڕەش ، ژ ئاسنێ
کویرهەکا بێ ئاگر سۆر بوویە ..!؟

ژارەکێ ..
وەك من ژی، گوندەکی وندا دا
بێ کار و بێ ئاڤڕوو
مایە و خوەسەر بوویە ..!؟

((٣))

ئادەیا گیایێ شین و ڕند
سەر ئاڤێ سەما کر !!..
خوە هەژاند ..
هەر داڤێ ئاوازێن
شەنگیا خوە جەما کر !!..
ئاڤڕییەکا تیژا
وەك تیشکێن هەتاڤێ

پاپۆڕێن هەستێن من
دەرزاندن .. لێ دووڤدا
ڕەنگێن وێ دەنگداڤەو
گاڤێدا ...
هەر دەرزەك ، ماچەكێ
لێكداڤەو شەما كر !!..
لێ چبكەم
كانیا بهار پێگەیشتی
بەهەشتە و
نالینا ڕووباری ..
مزگینیا شەڤا ڕەش ڤڕێ كر ..!؟

شەڤا ڕەش
ئاشەكێ پڕ ژڤانە و
ژڤانان ڕۆژا ڕەش پڕ گرێ كر ..!؟
گرێیان وارێ خوە دانایەو
نە سنجان هێلینەك
ئاڤا كر
نە ڕاستیێ بنگەهێ
خوە چێ كر..!؟

((٤))

ناڤ بازارێ دلداریا ڕەش،
بەر نەپەنیا شەڤەکا گەش،
قەحپەکا خن
خوە دناڤـ کوشا سنێلەکی
ئینا و بر ..
هەر ئەو شەڤـ بوو
هۆزانڤانەك .. چوویە کۆچکا
سولتانەکی
درەنگی وەخت شعر ڕێتین،
پەیڤ و شەراب پێکڤە مێتین،
و ...
چاخێ سپێدێ
نیڤا ڕێکێ .. گەشتینە یەك
هۆزانڤانی لێڤ گەست و گۆت:
ـ شەڤا خوەش بوو! ؟..
قەحپێ چاڤ نقاند و گۆت:
ـ بنۆشا هۆزانڤانەکێ خوەفرۆش بوو! ! ؟

((٥))

دەمی نوهێن

نەشیاین بنە سویك و سەرا ..!!

بازارێن مە ..

بوونە نوهێن ، هەتاڤ کوشتن

بەر خەنجەرا ..!؟

کادی و مێش و چاڤشۆڕکرن

کێشانەڤە بەر تەرازوویا

خێر و شەڕا ..!؟

بکڕێن ڕەش

تیڤلێن گویزان، یادگارێن زەر

بازارکرن ..

بەر تەلارا " کۆچکا مەزن "

مێر و مێرسەر .. دویڤ یەك ڕێزبوون

دەستێ پاشای ماچیکرن ..

خەملا شاری

ڕەنگێن ڤەبووی ڤەشارتنەڤە

دەنگێن دەربووی ڤەخوارنەڤە

ئەوا گێڕای،

دویڤ خوە هێلای

ساویلکەیی و کویرها شێخا و
مشك و تەتەر ..!؟
ئەم هەژارێن چو بۆ نەمای
چاڤەرێینە سۆرە دارا
ژارییێ ئاڤدای
پاهیزا بێت پێڤە بهێن
یاخیبوون و هێز و ئەگەر ..!؟
و یاخیبوونێ بکەینە هێڤێن
بۆ خەباتا
پڕ هۆشیاری و ماف مسۆگەر ..!؟

((٦))

ئەڤـ فیستانێ ڕەنگ گولگولی،
یێ (هەلات)[٧]ێ ل جەژنێ کڕی
خوێنێ وەربووی،
سەرێن دارێن
گەلیێ هەسپان هێلایەڤە ..!؟
نە ئالاییێ گۆڕستانا دەروێشایە
نە لەوەندییێ سەرێ چمکێ دیلانایە
دلێ منە ب ڕستا خەمان هەلاویستی و
سەرەدەرکا

ڕێکا ئازاد وەك زەنگلێ

دهژیێتەڤە ..!؟

ئاوازێن نوی دڤەهینتەڤە ..

بەلکو ئیرۆ

هەموو زێمار ناڤـ خەلەکا

داسە هەیڤا کوردستانێ

ڕوونێنەڤە ..!؟

((٧))

قیزێن دەلال خوە خەملاندن،

زارۆ بێن خن کارێ خوە کر ..!؟

سال نوی بووڤە

خۆرتان دوو جار ئاگر هەلکر ..!؟

ئاگرێ پیرۆز ... بۆ نەورۆزێ

ئاگرێ ژینێ ...

یا لژێر دەستە دیاربەکر ..!؟

دیاربەکر،

ئەیهۆت ـ ئەیهۆت ..

ئەڤرۆ کوردێ

کێکا جەژنێ بخوێنێ دخۆت ..

لەو مەزلوومێ ، کەوێ قوباد

ناڤـ زنجیران هەستاو قیراند
بەرشەمالکێ ، دەست دانەیەك،
سووندا مەزن بۆ ڤینێ گۆت ..!!
هەموو ژڤان .. کرنە پەیڤ و
هەموو پەیڤ ژی کرنە بزۆت ..!!

دیاربەکر
ئەیهۆت ـ ئەیهۆت
سۆرەگولا ژاریێ چاندی
شاباش ، شاباش
بوو قوربانی و خوە بۆ تە سۆت ..!!

((٨))

چاخێ ..
متەوەکلی .. دارا زرادەشتی بڕی
هەموو داران کرە گری ..!؟
چاخێ ..
مەدحەت پاشای
شوورها بەغدا خراب کری
هەموو شوینوار .. بەهیداربوون
خوها پالان لێ ئازری ..!؟

چاخێ !..

نازیێن بەد .. مووسا[٨]کوشتی

هەموو پەیڤان،

ڕۆندك ڕێتن بۆ شاعری ..!؟

و ...

هەر ژ ڕۆژا

داگیرکەران کوردستان ژی

دابەشکری ..!؟

" ڤینا مەزن "

بومباغەکا ڕەشا خویندای

ستوویێ خوە .. یا گرێدای

و گازی دکە داد ئاگری ..!؟

((٩))

عەرد و پانی

بوونە کەتێن ئاشێ ڤەوژێر ..

تێکدا هێران

گولە ڕەشێن

نووبهارا پاشایێ نێر ..

((١٠))

من ساز دڤێ

لێ تپلێن خوە

سەر وان تێلان ناهژینم

یێن بلبلێن سەر لێڤێن تە گرێ بدەن ..!؟

* * *

من دەریا دڤێن

لێ چو جاران

مەلەڤانیا تێدا ناکەم

ئەگەر ماسیێن ئەڤینیا تە

سەر پشتا من یاریان نەکەن ..!؟

* * *

من چیا دڤێن

لێ ژیێ خوە ناکەم خۆراك

بۆ ئەڤرازیان ..

ئەگەر پرچا تە یا زێرین

نەبیت باغ و تایکێن داران

نەڤەهژیێن

بەر سیپەلێن بایێ ماچان ..

و ناڤـ زمانێن ئاگرێ دەمان

ئاڤا نەبن ..

خویندنگەهێن گوندێ ژاران ..

* * *

من گول دڤێن
لێ هەناسا هناڤێن سۆتی
گەل بێهنا وان تێکەل ناکەم
ئەگەر ڕەنگێ هەموو گولان
مینا سوهنا گڕنژینا ڕوومەتێ تە
نەگەشبیتن ..!؟
* * *
من ڕۆژ دڤێت
لێ چاڤێن خوە ..
ناکەم دووربین .. بۆ سەربەستیێ
ئەگەر شەوقا
بیناهیا تە، نەبیت تیرەك
بۆ ئاسۆیان ..!؟
ئاڤزبوونا هەموو وەرزان
چاڤێن تە دا
بۆ بهارێ نەبیت نیشان ..
و ئەو ستێرێن دێمێ تە دا
سەر تیشکێن وان،
ئاڤا نەبن هێلینێن خن ..
پڕ هەڤپشکی ..
پڕ ڕامۆسان ..!؟

پشكا دوويىَ:

ژان

(١)

ما دا چ بيت ..
ئەگەر مزىَ بليتەكا وىَ ترێنا
نيڤا شارىَ من و يارىَ
گولەك بايە ..!؟
ما دا چ بيت ..
ئەگەر هاتبا و گفتوگۆيا
سالتا يەكىَ[٩]
ماچەك بايە ..!؟
ما دا چ بيت ..
گەر تڤەنگان،
داڤـ و كليل پێڤە هەبان،
چاخىَ - هێرش برنىَ - ببان
عود و كەمان
سەنگەر كاخا ديلانىَ با و
هەردوو جوينان،
سترانەك بۆ ئەڤينىَ
لۆراندبايە ..!؟

* * *

نەء ـ نەء

وە نەبێژە

ئەڤـ گۆتنە خوەش خەبەرە

بەلێ ئەڤرۆ دویر باوەڕە

↓ ↓ ↓

دەمێ مە ڤیای،

لاڤژەکا چیای،

بکەینە دیاری

بۆ ملـلەتەکێ خوە ئازاد کری و

د ژینێ دا وەستیای ..

لوولیا تفەنگا خوە بەرەڤـ سینگێ

فاشیان وەرگێڕای ..!؟

سەد مخابن مە کەس ژێ نەدیت باش

ئەم هەموو بێدەنگ

بێ کەنی و ئاهەنگ

کەفتینە هزران

چو حالە ملـلەتەک،

بێ هەست هۆسا مای ..!؟

(٢)

چاخێ .. دۆستۆیەڤسکی وێنێ

تارییە ژوورا ڕاسکۆلنیکۆڤی
ب ڕۆندکێن ڕژیای
ب هزرێن بژیای
ب بەرکا دڕیای
ب تۆزا ڤەمای، نەخشاندیەڤە ..!؟
دلۆپ ـ دلۆپ
تەڤ کۆڤانێن بەلەنگازێن
ڤێ دنیایێ ڤەگرتنەڤە ..!؟
ل کوردستانێ
چەن باراباس ، ژارێن نەناس
گۆڕڤەکۆلێن ب ماهۆل و داس
ل بنێن چالێن ونداببوونێ ..
یێدنالنەڤە ..!؟

کانێ پرا دەربازبوونێ؟
کا ـ پێسترکا پێهەلچوونێ؟
ئومێدەکا بتنێ مایە ..
" ئەڤین " بیتە وەریسەکێ
ڕزگاربوونێ ..
یەك دویڤ یەکی بهەلکێشتەڤە ..!؟

(٣)

دەمێ " كاكە "
ناڤ فەرهەنگا
ئەمەكداريا ژينا مندا
دبيتە كلاڤ ..
هەموو ديمەن
پێش چاڤێن من
دبنە پێلاڤ ..
و .. هەر پێلاڤی،
جڤاتەكا چەوسێنەران تێدا جۆشە ..
هەستە هەژار
تێكۆشين ڕێكەكا خۆشە ..
پێلاڤێن خوە بكە پێ خوە و
قەيتانێن وان توند بكێشە ..
بلا جڤات شيرێ چلكا
دفنێ پاڤێت ..
چونكی دەبيت
بهارا بێت ..
كانيا ئومێدێن مە بزێت ..

(٤)

دەمێ شەفقە

بەر پەنجەرێن هزرێن من ڕا

دبنە کەپر ..

هەموو شوونپێن چەوساوەیان

مێشکێ من دا دبنە کەڤر ..

و .. هەر کەڤرەکی

سەربازەکێ لەشکەرێ ڕەش

یێ پێڤە مای ..

دەمێ سپێدێ

هێشتا تاڤێ خەمل نەدای ..

تەڤ تێنە خوار

وەکو کولی

شینکاتیێ دڕامالن

خوە تاڤێنە کەنیا نەزای ..

(٥)

دەمێ پوستال

ناڤ دەریایا چاڤێن من دا

دبنە بەلەم ..!؟

ماسی زەرکێن ئومێدێن من،
لێ دبیتە خەم ..!؟
لەو پڕ ژ هێز
خوە داتێلنە گەڕێن بێ بن !!..
دا نیشانکەن
ئاسۆیا گەش، بەر ڕێڤینگێن
بەرزەبوویی
ناڤـ ئاریانا برینا من !!..

(٦)

کانیە زەرا،
ژارەکێ کورد ئەڤینیا خوە تێ پەقاندی!..
بوو ئاوێنە
من تێڕا دیت
کەڤالەکا ـ قامچییێن ڕەش ـ
سینگ و پشتێن
زیندانیەکی لێ نەخشاندی!..

ئەڤـ کەڤالا شرین و خن!! ..
مینا جوانییێ
ئاسمانەکێ بێ ناخ و بن ..!!؟

من تێدا خوەند ..

وانەکا ڕند:

- ل ڕۆژێن تاری،

باغێن هزران خەملان نادەن !!..

- چاڤێن ئەم دڤێین،

مە ناس ناکەن !!..

- کوترێن ئاشتیێ

بۆ جیهانێ

سلاڤێن مە کوردان نابەن !!..

(٧)

دلۆپەکا کانیا سنجیێ گۆتە عەڤری:

ئەگەر ئەز ژی مینا تە بام،

شل و مل و هەستی سڤك و

سەمازان بام،

دا هەولان دەم

سەر ڕوومەتێ پێشمەرگەکی

هەلچووبامە..!؟

ناڤ چاڤان دا

ڕوونشتبامە ..!؟

ببام ڕۆندك - دەمێ دڕژیام -

بۆ وەلاتی هۆزان بامە .!؟

هۆزان بامە ..

هۆزانەکا پەیڤ نازك و

ئاواز دناڤ ..

ئاوازەکا،

مینا کوترا دنالیتەڤە

بۆ هێلینا زلك بەلاڤ ..

(٨)

هۆ زاڤایێ

زاڤایینی د تەرازیێ دا و

ژێك نەناسین .. گوناهـ و خێر ..!!

گەر هۆ بمینی

بۆ شەپالێ،

تۆ نەبیە شێر ..!

سەد مخابن .. بێژنە تە مێر ..!

کەس ب جوانیێ

نەبوویە تێر ..!

ژبلی خودێ و

زاڤایەکێ هۆسا قولێر..!

(٩)

هلۆ لاوۆ، دەم درەنگە ..

ئەڤ ڕوونشتنە

نیشانەکا دەراڤ تەنگە ..

هەر دو چاڤێن

نارینا تە

ژڤانگەها

ئومێدەکا ب ناڤ و دەنگە ..

پشکا سێیێ:

ژ وانەیێن تیۆرا ئەڤینێ

(١)

ئەڤـ زیندانا،
کەتیم تێ دا
ئەیوانا چاڤەڕێکرنا
ئۆدا پەریا
بووکینیێ یە !!..
ئەڤـ قۆناغا،
دوورا د ڕێ دا
هەر وەغەرا
پیرۆزکرنا
چاڤێن وێ یە !!..

(٢)

سەر کنارێ بەحرا شینا
فرمێسکێن خوە ..
پێسترکا ڕەش،
منا دایە پال هەیڤا گەش،

هەولان ددەم
پێ هەلبچم !!..
دا گازندێن لێڤێن تێهنێ و
سیناریۆیا شانۆناما
جەژنا برسێ
بۆ بینەرێن ..
ستێرستانێ ڤەخوینم!؟..
وەکو تایکێن شەنگەبیهان،
هندی هێزا سیپەلگەهان،
من دیت ڕۆناهیا تێتەخوار
هاتنەخوارا
بێ ڤەگەڕیان ..!؟

چاڤەڕێمە
ڕێزا لەشکەرێ ڕۆناهیێ
بێتەخوار و
ئەز سەرکەڤم ..!؟
لەشکەر هات و خلاس نەبوو ..
هەیڤ جهـ زڤڕی
قۆناغ دوور بوو ..
پێسترکا ڕەش،

تێهەلنەهات، کەفت و هوور بوو..
پرتێن دارێن ـ تێر ڤەخوارین ـ
چریسکە ڤین
بوونە پەیڤ و
پەردێن تاریێ چەپ نڤیسین:
.. هەتا نەبیە ڕۆناهییەك و
تیشکان نەدەی،
هاتن و چوونا ناڤـ ڕۆناهیان
نەشێی بکەی ..

(٣)

چما یار ..
ئەلندا ڕۆهن و گەش ناهێتن..!؟
چما یار ..
بهارا کەسك و شین نازێتن ..!؟
چما یار ..
سەد بهار ناخەملن
گەر ((ئەڤین))
بگەهتە کریارا پڕ مێتن ..!؟

(٤)

ئەی بهارا ماکا گولان،
بۆ تە خویندی تەڤـ بلبلان،
تیشکێن تاڤێ،
مزگین ئانین:
تۆ و سەربەستی هەڤال جمکن ..
ل شەهیانا پەیدابوونێ
هەموو مرۆڤـ
برا و خوشکن ..

(٥)

هەتا خەنجەر نەهێت هوسین،
هەوار ناکەت بۆ خوینا سۆر..
هەتا ئاڤڕوو ب تفان نەمریت،
خودانێ وێ
خوە ناشکینیت بۆ شاهێ کۆر ..
هەتا سوارێن هەستێن تە .. ژی
ناڤـ مەیدانا هزرێن من دا
دەوران نەدەن
نەشێی بگەهیە پێلێن ڤینێ و
ناڤـ دەرگەهێ
دلێ من دا ناهێیە ژۆر ..

(٦)

دگەل پلنگان، ناڤـ سەڤیەکێ،
گرێدای بام ..
نەك بەرانبەر چاڤشینەکێ،
ڕاوەستای بام ..

زۆزان دگەشن، گەر لێ هەبن،
ڕێل و ڕەوال ..
کریار دخوەشن، گەر پێکڤەبن،
شێر و شەپال ..

(٧)

چەند ب هێز بی ..
ڕێکێن درێژ شارەزا بی
لێ نە دوورە،
یەکەم پێنگاڤـ لێ بئەزقی ..! ؟
چەند ب تێن بی ..
دەریاییێن کوور قورتال ببی
لێ نە دوورە،
ڕۆندکەکێ دا بخەندقی ..! ؟

چەند دورپناس بی ..
هەموو باغان
تێکڤەدەی و بێهن بکەی
لێ نە دوورە،
د جیهانا گولەکێ دا
سەرخوەش ببی ..!؟
چەند ئازا بی ..
ناڤـ ڕۆژێن ڕەش شۆڕەشڤان بی
لێ نە دوورە،
ژ بەر تیرێن ئاڤڕییەکێ
بێهۆش ببی ..!؟
چەند زانا بی ..
هەموو شاران ئاشنا ببی
لێ نە دوورە،
سەر دوو بهوستان خوەجهـ ببی ..!؟

(٨)

من پەرتووکێن
ئاغایێن وە هەموو خوەندن ..
وەك برووسییێ
چوومە تێدا و

پەیڤێن خولیێ ژێك بژاندن ..
تەننی ژ دێمێ دەستوورێن وان
ڤەسترین و
ناڤونیشان لێ نەخشاندن ..
((.. کرمێن دارێ ژ دارێنە و
سوارێن ئەڤرۆ کۆرە ڕێنە ..))
لەو ئێڤارێن ڕەش و تاری
هەر زێمارە سەر کنارێن
بەحرا ڕۆندکێن
ژڤانەکێ ..

(٩)

بۆ دەرگەهێ شۆڕەشێ چووم،
هەموو شۆڕەش من دیت فەرن ..!!
بۆ دەرگەهێ
فەراتیێ چووم،
و هنەك فەری نە دبێ سەرن ..؟!
بۆ دەرگەهێ بێسەریێ چووم،
و .. هەموو خوەسەر، دووری دەرن ..!؟
بۆ دەرگەهێ
دووراتیێ چووم،

و .. هنەك دووری دبیٚ وەغەرن ..!
بۆ دەرگەهیٚ
بیٚوەغەر چووم،
سەر شیلانا ئاغا هەلبووم،
ژنوو من زانی !!
هەموو ئاغا نك خولامان،
بەهەشتینە و
خودان پەڕن ..!؟

(١٠)

من وە دزانی
ناڤـ دەفتەریٚن، یادگاریٚن پار ..
ئاگرەکیٚ هار، دیٚ بیتە گول
شرینە یار ..!؟
هەتا ئەڤرۆ، ڤینا دژوار
دلیٚ مندا هیٚژ چوویەخار ..
من ژین دیتی ..
دیار بووی کاکل ..
ناسینەڤە گشت زمانیٚن
بورجا بابل ..
گەف و پەسنیٚن ویٚ ئیٚتوونیٚ

بوونە تیڤل ..

کۆچك و شارێن

دۆنکیشۆتان،

بوونە سەراڤـ ، بوونە کاڤل ..

(١١)

دەم بوو ئێڤار

حەمەجانی دەست ئاڤێتە

کاربەردانیێ ..

هاتەڤە مال

مێدەکا خوە هەلاویستە

سەر کەلەمیێ ناڤـ ئەیوانیێ ..

مێدەك هژیا،

وەك زەنگلا خاچپەرستان

کەت لێدانیێ ..

لێدانێن ویێ:

ئۆخەی حەمە،

ئەم نەبووینە

شەرموزارێن ئەڤیێ ڕۆژیێ ..

ژینا بیێ تام

بێی دووربینا " خەمل " ـا مەزن

نیشان ناکەت

(١٢)

یارێ، دەما دنێڕیە گولێ و
هزر دکەی،
ئەز نکارم، بدیتنا گولێ
چو هزرێن تە ڤەخوینمەڤە ..!؟
لێ یا فەرە
وەك شاگردێ نوو فێردبیت
ل خویندنگەها ئاڤڕییێن تە
بێم وەرگرتن ..
ئەلیفبێتکێن هزر و خوینان
ڤەحەجینم و بنڤیسمەڤە ..!؟
* * *
تە فێرکرم ...
ئاڤڕییان بچینم
تیر بمەهینم
چەپ ڤەهینم
بکەم گولی، بکەم ئەلماس
سەر گەردەنا گەمیا ڤینێ
کەڤرە ڕەنییێن

دەریا ژینێ بشکێنم و

دویڤ تە بهێم ..!؟

* * *

تە فێرکرم ...

گولێن ئاگری چاوا ئاڤدەم،

دویڤ تە بێم و ..

ڤالاتیێن هوور بخوێنێ پڕ کەم

دویڤ تە بێم و

بێدەنگیێ ژی سەرژێ بکەم!!..

خەونێن خوە ژی چاڤێن تە دا

شرۆڤەبکەم!!..

هەموو داڤێن ئاسۆیێن دوور

ب تەشیا زڤرۆکا عشقێ

بڕێسمەڤە و

تاجێ بەختی

ناڤ فنجانێن سحربازان

پرت - پرت بکەم ..!؟

* * *

ئەڤرۆ یارێ

فنجانێن من

شوونپێن تەنە

دێ ڤەخوینم و

دێ ل دوی تە هێم ..!!

هەموو بورجێن

پێنگاڤێن تە

دێ ژبەرکەم و

ناڤـ ئەزموونا ئەڤینیا خوە

دێ بۆ تە بێم ..!؟

پشکا چارێ:

چاڤستان

ئەڤـ دەربەندا دێرالۆکێ ..
ژێر کەڤانا
داسە هەیڤا
خەم هەلگرتین
ژ دێرسمێ تا کەرکووکێ ..
بوو چاڤستان،
تێدا خەملی تەختێ بووکێ ..

* *

تەختێ بووکێ
تەختەکێ ڕەش ..
هەتا ئەڤرۆ
ژڤانگەها هێڤیەکا گەش ..

* *

دەم درەنگە ..
ئێڤاریەکا دەراڤـ تەنگە ..
چاڤستانا شۆخ و شەنگە ..
چاڤەڕێیا پەیدابوونا
مزگینیەکا ب ناڤودەنگە ..

*　　　*

چاڤەڕێیە ..

ئەم گرێدەین دیلانەکێ،

بەرهەڤ بکەین شەهیانەکێ،

د سیناهیێ دا ..

یەکەم پێنگاڤ ، بۆ گەشتنا

ڕۆژێ پاڤێین ..!؟

د بیناهیێ دا ..

یەکەم شەنگست، بۆ چاندنا

ڤینێ دانێین ..!؟

د ڕۆناهیێ دا ..

یەکەم ئاواز، بۆ نەمریا

ژینێ بنالێین ..!؟

*　　　*

ڕەشکا چاڤی،

خاتوونەکا ناز شرینە ..

مێژیلانك لێ شویرە و تاقن،

مینا کەلها ئەرمشتا کال،

جار ڕەڤینە و ..

جار برینە ..!؟

*　　　*

سپیلك بوو
سەیرانگەها تەڤـ هەژاران ..
نۆشا ژانا
ئاوازا نوو، هەلاند تاما
لێڤێن یاران ..
ئەو شادییا: ڕۆندك مالین
ڕۆناهی خوار
گەشتە پێکێ
خێڤە ماچێن ژینپەروەران ..
* *
مۆمستانا ..
شەفەق دایە شەنگە دارێ
مزگینییا کریسمسا
سەرێ سالێ
ناڤـ ماچان دا پێچا و ئانی و
ئاسۆیێن نوو نیشانکرن ..!؟
جام و بتلان مینا سواران
مل دانەیەك
مەیدان خوەشکر
شەرابا تال ژ هێڤێنێ
شەکرە سێڤێن

بەرواریيان ڕەخ ڕێزكرن ..!؟

دیتنێن لەزین،

دەنگێن شرین

بەلگێن مێتنا

ڤێ دیدارێ تێكوەركرن ..!؟

*   *   *

گەمیا زەرا

هندە سالە مە چاڤ لێ یە،

هەستێن ئومێدەكا ساڤا،

بەر شەپۆلێن بەحرا خەمان

ڤەهژاند و دگەل خوە برن ..!؟

لەو سەمایا

گڕنژینا

كچێن جلكێن شەڤێ دبەردا

سۆرە ستێرێن

پسوولەیێن ئاهەنگا مە

ماچی كرن ..!؟

هێدی - هێدی

كەلا ژینێ سەر دێرگولێن

دلێن ماندی، یا دمەهیتن ..!؟

دەمەكێ كێم

هندی خەنجەر کەڤلانی دا بنالیتن ..!؟
تم پێنگاڤێن میرێ مرنێ نڤستن و
گول بشکفتن
دار پێکەنی و
چاڤرەشەکێ کەرنەڤالا
جەژنێ برِی ..
تەڤ مێڤانان ـ چەپلە قوتان
دەنگێ نەرم ـ هێزا گەرم
سرۆودا تارییێ دەسپێکر:
((.. تارِی، تارِی
ژینا کوردان تەم وتارِی
کوردۆ رِابن هەلکەن چرا
هنداڤ پێلا، دانێن پرا
بمری تارِی ، بمری تارِی
*   *   *
بەر سێبەرا چار خەنجەرا ..
بیرەکا نوو ، کاروان ئاژۆت
بۆ ئەگەرا ..
کاروانێ سۆر ، چوو رِێکا دوور
رِێکا درێژ ، پرِ کەند و کور
بمرن سنور ، بمرن سنور

*   *   *

دێ سەرژێکەین

چەوساندنێ

ئەم ناهێلین لەشکەرێن هۆڤـ ..

ڕێبازا مە بژین بێ چین

دنیا ئاڤا بۆ مرۆڤا

بژی مرۆڤـ ، بژی مرۆڤـ ..

پشکا پێنجێ:

تیشکدانەڤە

گورنیکایێ
ڕەنگێ دێمێ ئەسمەرەکا
درەنگی شەڤـ خەو لێ نایێ ..

د ناڤبەرا بروو و چاڤان
ڕەشە بایێ تەم و خەمان
تۆ وەرپێچای ..
وەك پەزکووڤیێ
بریندار بووی تۆ وەربادای
ناڤـ ئاگری دا، گرتی و دانای

دوی بۆمبەیان
ژێر پووستالان
هەستێن ساڤا هاتنە کێلان
خوین و خوهان
ئاخ و خۆلی تێکدا شێلان
گول و زارۆك پێکڤە گرین
ڕۆندك گەشتنە پەلا و فڕین

هۆسا دایێ،
مەرگەساتا گورنیکایێ،
یا خوە کریە
ئاوێنەیا کۆڤانگەها
ڤێ دنیایێ ..

هەتا ئەڤین بووی کەراخ و
باغێ ژینێ هاتیە ئاڤدان
هۆڤـ و دێوان ، کاڤل هێلان

پشتی بن ئاخکرنا مرنێ
پشتی کەزاختنا هێڤیان
سیمەرخا پیر چزی هەلدان
و ...
گەنمێ ڤینێ گولی بەردان
ژین خەملیڤە
ئاڤابووڤە
خانیێ جارا و شەنگە شانۆ
کچەکا خن،
بەژن زراڤـ لێ هات و چوو
دوی ئاوازێن .. چار گیتاران

وەك بارانێن ڤان بهاران،

خوە دزڤڕاند و ناز دوەراندن ..! ؟

جل و بەرگێن هونەرمەندیێ

پیێ دهژاندن ..! ؟

ژ كۆڤانا .. كەڤنا نالین

تا سەما یا تژی ئەڤین

ئاسۆیەكا دوور ـ دوور هەیە،

ئەڤـ ئاسۆیا

ڕۆهن و درێژ .. هندی دچیت

تێدا دزڤڕن هێلێن خەلەك ..! ؟

هندی دچیت ناڤدا دفڕن

كوتر و شعر و چاڤێن بەلەك ..! ؟

كانیێ چاڤێن دووربین پێڤە ..

كانیێ هزرا هیڤی بڕێڤە ..

كانیێ كوترا

هەستێن كەسكێن

پیكاسۆیی هێشتا بدویڤە ..

كانیێ ڕاستیا،

تەرمێ " مانی " كریە خێڤە ..

ناڤـ جیهانا وندابوونێ
بەر کۆلانێن پاشەڕۆژێ
سەر دیوارێن
تیرێن چاڤان
کانیێن هزران
هەستێن کوتران ، ماچێن ڕاستیان
کەڤالێن جان
ژ دەماران
دەمارێن تەڕ
پڕ خوین، پڕ ڤین، پڕ هێز، پڕ ڕێز..
بوونە نەخشێن
پێشانگەها
بۆ هەڤالان هاتیە دانان..
ئەی هەڤالێن ..
هەڤالینی کریە کوتر و ستێرێن سۆر..
بن پێن وە دا ..
عەردی خوارین تەڤـ لەشکەرێن
پاشایێ کۆر
بخێر بێن - بخێر بێن
هەر مالەکا د گوندێ مە دا
کۆچکا وە یە ..

جۆشا ئاگریٚ

سەماوەریٚ دیوانا مە ژ تێنا وە یە ..

فەرمۆن، فەرمۆن

تەڤـ دزانین

هزرەکا تال نۆشا ئاشتیا

چاخیٚ مە یە ..

فەرمۆن ـ ڤەخۆن

دیشلەمەکیٚ ژ خوها ئەنیا

وان ڕێنجبەرێن " بورجا بەلەك "

ئاڤا کری ..!؟

فەرمۆن ـ ڕوینێن

جهیٚ گەمیا

نووحیٚ مەزن ژینەکا نوو

پەیا کری ..!؟

پال بدەنە،

کەڤرە ڕەشێن

کزەینەفۆن تێدا فڕی

گوهـ بدەنە

بانگیٚ شەڤا تەیموورێ لەنگ

تێدا مری ..!؟

هەڤالینۆ

جارەکا دن

بخێر بێن - بخێر بێن

باژارێ مە

تەڤنێ داڤێن

گۆڕینگەها " خانی " دزانیت

بەری ژاری ...

پاسەپۆرتا خوە وندا بکەت

چو جارێن دی

بەر دەرگەهێن وە ڕا نەهێت

هەڤالینۆ

باژارێ مە ، ژارستانە

سنوورێن وی ، کێلبێن تویژێن

بێبەختانە ..

ڕەشەکێن بۆر

دویڤ مرنا سۆر

لێڤێن وانێن هنجنین و

نانێ ڕەشێ ژەهرکری ..! ؟

بارێ خەمان

پشتا وانا کریە گۆپال

دەستێن وانێن بووینە نیرێن

کەپرا " بنەڤش " تێدا گری ..! ؟

پەردەكا ڕەش
ژ دامانێن جلكێن خەجێ
بەردراینە سەر ئەنی و چاڤێن
سیابەندێن دلكوزری ..!!

هەڤالینۆ
بخێر بێن - بخێر بێن
باژاڕێ مە هەوە دناسیت
بەری بێهنا سۆرەگولان
لڤێرە بزێت ..!!

هەڤالینۆ
باژاڕێ مە
گولستانە ، شەڤـ و ڕۆژان
تالیێ دمێت ..!!
باژاڕێ مە
مانا ماچا ڕۆژێ دڤێت ..
باژاڕێ مە
ڕەنگڤەدانا سوولاڤگەهێن
گرنژینا ژینێ .. دڤێت ..
باژاڕێ مە

وەکهەڤییا تەڤـ مرۆڤان

بکاری دڤێت ..

باژارێ مە

گۆڤەندەکا

پڕ تەوتەم و فلامینکۆ و

تیلمەرجانا کوردان .. دڤێت ..

پشکا شەشێ:

کاریکاتێرێن

ڕۆژنامەیێن ...

(١)

ئێڤاریەکا،

سار و تەزین

خەلکێ شاری هاتن و بەزین

لێڤێن خوە دادڕاندن و

ددانێن خوە ب دیواران ڤە

هوسین ...

(٢)

جڤاتەک بوو،

ژن و مێر بوون

هەموو دڕویس بوون

ژنان موویێن خوە دهەلکێشان و

دکرنە د دەڤێ

زەلامان دا ...

(٣)

باران باری
مینا سورکان هاتە خوارێ
هنەك ژنان
ئاڤ داگرت و بۆ مال برن ..
هنەکێن دی
پرچێن خوە لبەر شەکرن ...

(٤)

زەلامەکی،
ژنەکا جان، نەهش کربوو
ناڤ ئۆدەکا - بت ڕێز کری -
درێژ کربوو
دوی لێدانا میرکۆتەکێ
ڕەق و گەرم
سەر لێ کربوو
دەهولەکا هۆڤ و نەرم
هزر دکر!!
دەنگی کوتکی ئاوازەکا
گەلەك خوەشە..!؟
و سۆرە خوینا
سەر دێمێ وێ تێتە خوارێ

پشکا هەفتێ:

پارتیزانیا ئەڤینێ

(١)

ئەڤ وەلاتێ
ئەز و تۆ لێ ، ژ ڕەنگێ گولێ !!..
هەر دلەکی ، شێرەکێ لسەر،
هەر کچەکێ ، هەیڤەکا لبەر،
هەر کانیەکا ب کۆنکریتی
هاتیە گرتن ڤینەکا تێ !!..
و هەر گوندەکی ..
داستانەکا پڕ کۆڤانا
لێ بوویە ڕێ !!..
بکۆلن - بکۆلن
ڕەخێ چەپێ ژ کانیا گوندی
چالەکا سۆر هوور - هوور بکۆلن
بکۆلن - بکۆلن
بپەنجان، بتەڤران ببڤران،
بسندیان .. پێکڤە بکۆلن،
بکۆلن - بکۆلن

خوها وە چپ ـ چپ کانییە ..
بکۆلن ـ بکۆلن
چەندین سالە بەحەشتا وە
ئاڤس بوویە ..
بکۆلن ـ بکۆلن
هند نەمایە ڕۆژا زانێ
نێزیك بوویە ..

(٢)

بایێ فێنکێ ڕۆژهەلاتێ،
هەناسا گەرما خەباتێ،
گەر تۆ هاتی
کوردستانێ ماچی بکەی ..
ڕەخ شارانی .. خێزانەکا
هەژارای هەی ..
بابێ مری و دایکا توورە..
مایە بتنێ ،
جوانترین کچا
گوندێ ئۆرە ..
تۆ بخودێ کەی، لێ نەبوورە ! ! ؟
بێژێ ئاسیا(١٠):
بێکەسگەها ژ هەمیان مەستر

شارىٚ مه يه

كەڤرىٚ سيزيڤى هەلاندى

بارىٚ مه يه

و .. مه هەژارا د خوينا ته دا

دنيا ديت و ديتنا مه يه

بوون و قەدەر

و .. هەڤبەنديا مه دگەل شارىٚ مه

ياخيبوونەو

ياخيبوونىٚ دىٚ هەبن ڕىٚ ..

مزگينيىٚ بدىٚ

سەرێن بلند نابنه پىٚ ..

(٣)

پێنگاڤێن من،

دوو قەلەمن،

يەك بخوێنىٚ ڕێبازا چەپ

دنڤيسيت !!..

يەك شاپەڕێن كوترەكا سپى

دنەخشينيت !!..

(٤)

ئەڤرۆکە یار،
جوانترین شار،
ئەوە ل هەسپێ شۆڕەشێ سوار ..
و .. شەهینا وی
بیتە هەوار
دویڤ هەوارێ
هەموو خەلك بنە دلدار ..

(٥)

منێ زانی
جەژنەك دێهێت ..
هۆزانەکا کەسکا کوردی
دێ ماچی کەت،
ئاوازەکا شێتا هندی
لەوما گەلۆ
ئەوێ ڕۆژێ
مە ژڤانە ل مالا غاندی
و .. سۆرەگولا
کوردستانێ بخوینێ ستاندی ..
دێ کەینە تۆق
هنداڤ دارا

هندە سالە ئاهەنگگێڕێن
کرسمسێ بدل حەباندی ..
و .. چێدبیت گەلۆ
پەیڤا مەزن بیتە خوەدی و
خوەدی ڤین بیت .. ڤینا ماندی ..
هەیڤ و گول و کوتر و مەسیح
نیشانەك بن
داد سەلماندی ..
خاچێن دارین
سەر گەردەنێن زەرییێن نارین
نیشانەك بن
بۆ وەلاتێ
ئەڤین چاندی ..

(٦)

ئاخ گولێن سۆر ..
جوانترین گول
ئەزێ وەستای،
چو بۆ نەمای،
پێنگاڤێن خوە
بۆ قۆناغا بێ دوماهی

ناکەمە پر، ناکەمە تان ..!!

ئەگەر

بێنڤەدانا خوە یا یەکێ

پێنەگەهمە نیشانەکێ

لێ نڤیسای

ئەڤە ژڤان

لڤێرە ڕزگاربوو کوردستان ..!!

پاشگۆتن

خەباتا مە دەنگڤەدانا نالەنالا هەژارا یە ... ڕەنگڤەدانا خوین ڕشتنا شەڕێ چالدێرانێ یە. ئەڤـ شەڕێ ڕدینا مە کریە د دەستێن نەیاران دا و سێڤا دلی قەد قەد کری و خەنجەرا خوە د دلێ مە دا هێلای و ئەم د پەیسکا دوویێ یا ترێنا مرۆڤایەتیێ دا سوارکرین ...

ئەڤرۆ هۆشێنا پێلێن داگیرکرنێ، برسێ، ستێر کوشتنێ، دڕاندنا کچێنیا کوتران، خەساندنا ڕەنگێ سۆر ... گەلەك ژ شیانێن مە مەزنترن.

چاخێ سەلیقا هەڤکاریا تەڤایا تشتان لەنگ دبیت ... هێز ژ بزاڤێ دڕەڤیت. حەز بێتام دبن. هەست بێقام سست و خاڤـ دبن. شیان بێ خوەدی دمینن ...

ب کورت و کورمانج ئەڤینی وەندا دبیت و د ناڤـ کورتترین ڕەهدا دهێتە دەرێ و ڕۆناهیا چاڤێن جوانترین زەری ناکەڤنە سەرێ.

ئەگەر هەموو هەستان خەباتا زڤڕینا پێدڤیێن خوە کر! هەولا دانانا نەخشێ ڤەژینا بنگەهێن خوەکر ... ئەڤـ کارە ژ پیرۆزیێ مەزنتر دبیت و ژ چیایان موکمتر لێ دهێت، و دێ بیتە شۆڕەش ...

"شۆڕەش" ئەڤـ پەیڤا نازکا پڕ ڕامان هەلگر، ئەڤرۆ یا بوویە پەیمانا زڤڕینا ئەڤینا وەندا، ئەڤینا دوورکەفتنێ ژ کاکلا هەموو کارێن هێژا، دەنگێن خوەش، بیرێن ڕند، ئاڤرییێن تیژ، ماچێن تەڕ.

فەرهەنگۆك

ئادە : گزیركە ، گراڤ ، جەزیرە

ئاسۆ : ئوفق

ئاشنا : ناس

ئاڤڕوو : شەڕەف

ئاوێنە : نەینك ، خودیك

ئازری : ئەنڕی ، پنگرپیای

ئەلند : كازیوە ، سەوگورك

باراباس : هەڤدەردێ مەسیحی

بەهیدار : تەعزیدار

بەلەم : كەشتی

بەرشەمالك : پەروانە

جوین : پشك

دێرگول : كورسی

فەر : فەرز

فێنك : هوینك ، هێنك

فلامینكۆ : سەما یا ئەسپانی

گێژن : جەژن

گڤالە: پنیەكا عەوری

گورنیکا : ناڤێ گوندەکییە، کو نازییان وێران کریە،

ژێدەرا ب ناڤوبانگترین تاپلۆ یا پیکاسۆ یە.

هەلگورد: ناڤی چیایەکییە ل باشوورێ کوردستانێ

هەناسە : نەفەس

هەست : حس

ژڤان : جڤان

کاخ : قاد

کێلب : درانێ پێش

کزەینەفۆن : سەرلەشکەرێ یونانی

کۆڤان :کول

لەوەندی : هووچك

ماندی : وەستیایی

مەرگەسات : کارەسات

مێدەك : پەڕۆکەکە تاڤێن سەر هەڤیری،

یان ژی نانی تێخن ناڤدا.

ناخ : کووراتی ، هناڤ ، بن

پێسترك : نەردیوەن ، ستردە ، قادرمە

پەری : زیفاف ، ئۆدا پەریێ

قەقنەس : ناڤێ تەیرەکی ئەفسانەیی یە

کو د ناڤ ئاگری دا دژیت.

سیپەل : پێلا ڕووباری

سنج : ڕەوشت ، ئەخلاق

سنێلە: هەرزەکار ، موراهیق

سیقال : کورمێ بەفرێ

سۆلاڤگەھ : جەلال

صوریا : گوندەکە ل دەڤەرا زاخۆ

شەنگست : بنگەھ، بناغە، خیمە

شیلان : خانەدانا ناندە

تەلار : قەسر

تەم : مژ

تەوتەم : سەمایەکا ئەفریقی یە د ناڤ ئاگری دا.

تیلمەرجان : گۆڤەندەکا کوردی یە

تیڤل : قاشوول، توکل

تووڕە : عەسەبی ، عاجزبوویی

ئوخەی : ئوخوەش، چەن خوەش

وەغەر : ئوغر

یاخیبوون : ئاسی، قەچاخبوون

زێمار : گرییێ ل سەر مریان

بێدەنگیا خالێن سۆر

ئەحمەد قەرەنی

هۆزان ١٩٨٩

ناڤێ کتێبێ: بێدەنگیا خالێن سۆر

هۆزانێن: ئەحمەد قەرەنی

چاپخانە: چاپا یەکێ، چاپخانا خەبات - ڕاژان ١٩٨٩

چاپا دوویێ: ژ وەشانێن کۆمەلا نڤیسەرێت کوردستانێ (٦) بوو.

بهەڤڕا دگەل (شۆڕەشا ئەڤینێ ماکا ئەڤینیا شۆڕەشان) د یەك بەرگ دا بوو.

ڤەگواستن: ژ ئالیێ (ئارام)ی ڤە ب ڕێنڤیسا لاتینی هاتبوو ئامادەکرن

چاپخانە: چاپخانا گەل - ئورمیە ١٩٩٠

دیاری:

ـ بۆ ئەسمەرا

چوویی و دویڤ خوە

هێلاین دوو کێل ..

ـ بۆ بزاڤا

ئەوان خالێن

خوە بکەنە هێل ..

نەژاد

من نەڤێتن،

نەژادێ من،

ئاگر بیتن

جار خوە بکوژم ، جار وە بسۆژم

من نەڤێتن،

نەژادێ من،

بەفر بیتن بەر هەتاڤێ

بحەلییێم و بنێ بەحران خوە ڤەشێرم

من نەڤێتن،

نەژادێ من،

بایەك بیتن

جار خوە دینکەم بەر ئاسمانان

بکەم گری

جار پوفکەمە پەلێن خوینا ویژدان مری

من نەڤێتن،

نەژادێ من،

دارەك بیتن

جار بێم بڕین ..

بۆ زۆرداران گۆپالەك بم

جار بێم هوسین ..

بۆ خاتوونێن سۆرەشەڤان دێرگولەك بم

من دڤێت و هەروەكو وەسا بوو یە

نەژادێ من ئاخەك بیتن

و لێ ڕاوەستم سەربلند

ڤیان

چاڤێن تە ... یار

دوو شیپالێن یەك كانی بن

یەك سەیرانا شارێن مە بە

یەك مەیدانا شەڕێن مە بە

من هەردوو دڤێن

دەستێن تە ... یار

دوو کەتێن یەك تەرازوو بن

یەك ڤیانا وەلاتی بە

یەك نەڤیانا دژمنی بە

من هەردوو دڤێن

پێچکێن تە ... یار

دوو گەمی بن

یەك شرینیا بهارێ بە

یەك تالاتیا هەوارێ بە

من هەردوو دڤێن

گریا تە ... یار

دوو فرمێسکێن یەك کۆڤان بن

یەك ستێرا ئازادیێ بە

یەك گوللەیێن بەرگریێ بە

من هەردوو دڤێن

پەیڤێن تە ... یار

مەشکا هێڤیێن دووربین بکێن

یان ستران پێڤە بزێن

من هەموو دڤێن

نێرگز

ناڤ نێرگزان

هزرا بێهنا کەزی و بسکێن

یارێ دکەم ..

پێش کەزییان

هزرا باغێن هاویر کانیا

گوندی دکەم ..

سەر کانییان

هزرا ڕۆندکێن چاڤێن ڕەشێن

دایکێ دکەم ..

بەر نەینکا هەر ڕۆندکەکێ

هزرا چیایێن وەلاتێ خوە

تێدا دکەم ..

هەر چیایێ گوندەك پالڤەو

بەر ڕا دچم

هزرا شارێ ئاکرێ دکەم ..

و ... ئەزێ ڕێڤینگ

قۆناغ دویر و ئاسۆ نێزیك

هەر هزرەکا

ناڤـ هەستێن من

بوویە باران،
تەڤ ئومێدێن عەمرێ مایی
خوەشتر دکەت..
هەر ئومێدا
وەك نارۆكێن ڕەزێ میری
درەنگی سال تێنە بەری
ڕۆنیا چاڤان گەشتر دکەت..

شەهید

پێنگاڤ دمرن،
ڕێکێن درێژ خویا دبن ..
مومك دسۆژن،
تاراتیێن ڕەش وندا دبن ..
پەیڤ خوە دکوژن
ئاخافتنێن تال و شرین
جودا دبن ..
و .. چەن پێشمەرگە
ل کوردستانێ شەهید دبن
هند بشکۆژێن خوناڤ گرتی
ناڤ چیمەنێن

ژینەکا نوی پەیدا دبن ..

هنگی

کەنگی هۆزان

کەفتە ژێر دەڤێ خەنجەرێ و

کل ژ چاڤێن

ئەسمەرەکێ هاتە دزین ..

بوونە برا

گولله و برین ..

ژێك تۆڕە بوون

گڕنژین و لێڤێن شرین ..

هنگی گەلۆ

شۆڕەشا پەیڤێ دەستپێ دکە

چاڤـ بۆ ڕۆناهیێ هەوار دکە

دارسێڤ بەژنا مەتینی ماچ دکە

ئەنگوستیلا خوازگینیێ

تبلا یارێ همبێز دکە ..!!

چارەنڤیس

ئەوێ تاژییەك خودان كری

دویڤ دلێ خوە

هەسپەك كڕی

ئومێدا وی بەس نێچیرە ..!!

ئەوێ بۆ خوە

ژنەك ئینای

مالەك دانای، تێدا ڕازای

بابینیا وی نە یا دویرە ..!!

ئەوێ بێوار، مال دەربەدەر

بەلێ شاخەك كریە سەنگەر

ئەرێ دزانن!!

ئارمانجا وی چەندا هویرە ..؟؟

گەهین

چەن هەژمارا پێنگاڤێن من
پتر لێ تێ ..
عەمرێ رێکێ کورتتر دبە ..!؟
هەتا چەن رێ خلاس دبن،
مالاڤایا
دوماهیکا عەمرێ من ژی
نێزیك دبە ..!؟
هەتا ..
چەن کەسانێن وەکو من ژی،
بۆ ئارمانجا
ئاسۆیەکێ دبنە گۆری ..!؟
قۆناغەکا پڕ خەباتا
مللەتێ مە تێتە بەری ..!!

قەول

شرینێ

تە و ژینێ چ قەولە ..

قۆناغا ڕۆژێن بێت،

وەغەرا دربەکا بێ بەڤلە ..

بۆ ناهێی؟

پێش چاڤێن ڤان بەدان

دەستێن خوە تێك بگرین

گرتنا سۆزەکا تم زیندی و پڕ خەبات

خەنجەرا هەلکێشین..

یان مرن

یان مەیا سەرکەتنێ بنۆشین ..

شوونپێ

١

تە خوینا من کرە سۆراڤ

گۆنا یێن خوە پێ جوانکرن ..

تە ڕۆژەڕەشێن عەمرێ من،

کرنە کل و چاڤێن خوە وەرکرن ..

ئەڤینیا مە

کرە دۆزەك

بەندێن دۆزێ

کرنە گیسکێن

قوربانیا خوە و بەرپێن

دۆلارەکی سەرژێکرن ..

٢

عەڤر نەشێت

فرمێسکێن خوە

بۆ سەرمایێ نەڕێژیتن ..

بلبل نەشێت

ئاوازێن خوە

بۆ گولێن گەش نەبێژیتن ..

چما ئەبشێم ..؟

هەردوو چاڤێن ئەسمەرەکێ

ماچی بکەم ..

هەتا پێکێ ئەڤینیەکا

پڕ سەربەستی بۆ تێنەکەم ..

٣

چاوا شڤر و چیا دوو عاشقن ..

بەفر و ئاگر دوو هەڤدژن ..

وەسا ئەڤرۆ

گەلێن بندەست پێدڤینە

بۆ تیۆرێن ڕند و مەزن ..

٤

بەسرا بێ قەسپ

نابیتە شار ..

کەسێ بێ هەسپ

نابێژنێ سوار ..

ئەز ژی بێی تە نابمە یار ..

٥

زەحمەتە ((سە))

بیتە مرۆڤـ و بێژیت ((نە)) ..

بەلێ هنەك

ئەرزان ، ئەرزان

خوە دکەنە سە و ڕاتێلنە مە ..

٦

دنیا وەرزن .. گەر ئازاد بی

کەنگی تێدا نە ئاشنا بی

تۆ بێ وەرزی

وەرزێن سالێ نە بۆ تە نە ..

٧

ئەگەر گوندەك فهێتی بوو

هەر گوندییەك چەن مەزن بە

زۆر ساناهی فهێت دبە

و ...

هەر کەسانێ هزر بکە

سەرشۆڕکرن ڕزگارییە

خوەفرۆتن شانازییە

نك وی ڕاستە

ڕەه بڕینا هەر دارەکێ ..

کەزاختنە

سۆرەخوینا شەهیدێن مە ..

مەزاختنە

سمتنا تاڕییا ئەڤینێ

١

کێ دزانی،
زیندانەکا د تاریستانێ دا
ئاڤایە ..
هەتا بیرەکا سپی نەهاتیە
دیلکرن ..!؟
کێ دزانی،
بیرا سپی ڕۆناهی تێدایە
گەر تیشك نەڕێتبانەو
خەلکی شفشێن وێ زیندانێ
نەدیتبانە ..!؟

٢

بەرەپێشین
باروود و دەرمانێ مرنێ
ژ هێڤێنێ
کونەکوتران درست بوویە ..!؟
لەوما هەچیێ

ئاشتی ڤیا ..

گازی دکەتە ، کوترە سپیا ..!!؟

٣

ئەڤ درزێن د دەستێ

هەژارەکێ بێ ژڤان دا ڤەبووین

((خوینا خەمەکا ماندی پڕ نەکر ..))

هەیڤا ل ئاسمانێ ئەڤینێ خڕبووی،

کچەکا ڕویس مەلەڤانی تێ نەکر ..

ئەو ڕێڤینگێ بۆ ناخا هێڤیان چووی

کەپرا قۆناغا ڕێکێ چێنەکر ..

لەوما شرینێ،

ئاوێنە گەشا ژانەکا نەدەربووی ..

ناڤەدەت وێنێ،

سوارەکێ عشقا چیای نەفێربووی ..

٤

ئەڤینیا مە

دارسێڤەکا بەرواریا با

ماچ و مژین بەرێ وێ با

دا ((ئەڤڕۆکە))

ئەوان ماچان

دگەل گویزێن هەورامانێ ..

ل ناڤـ جونیێ مرن و مانێ،

هویر - هویر قۆتم

کەمە دەرمان بۆ برینێن

کوردستانێ ..

٥

خەلکێ گوندێ

پال چیایی

دەلنگێن خوە هەلدان و چوون

ناڤ کۆلانان

پرێن موکم ئاڤاکرن

بۆ خوە گۆتن:

هندی کەندن،

هەر ڕۆژەکێ

دێ لێمشتەك تێدا هێتن ...

١٩٨٤-١٢-٢٣

نیشانێن یارا من

ناڤ پێلێن دەریایا بێکەسیێ

بزاڤا شرینیا ژیانێ

دەستێن خوە بەژنا من وەراندن ..

دویڤ سەنتا

دیدارا بهارا ئەڤینێ

ئینام بەر دەرێ مالا وە

سەرداڤێن گولوازێن

هەستەکێ کەتمە رێ ...

ئەز هاتم بێژمە تە:

ناڤبەرا دوو لێڤان

چەن هێڤی وەندابوون

ماچەکا پڕ گەرما ڤیانێ

نەگەهی ...!؟

ناڤبەرا دوو هێزێن تاراتیێ

چەن خەون پەیدابوون

ژڤانا بازنەیا ڕۆناهیا

بەردەوام نەبەهی ..!!

ناڤبەرا دوو ڕەخێن

ڕووبارێ دووراتیا

خەمێن مە پێدا چووین

هێڤێنیێ بنگەهێن پرەکێ

سەر بەفرا هزرێن مە نەمەهی ..!؟

ئەز هاتم بێژمە تە

پیرهەڤیا خەودزا شەڤێن مە

یا هاتی

لەیلانا ڕێکا مە بڕێسیت ..

و .. هەرجارا

تاڤەکا بارانێ مەتینی بڕامووسیت..

وەك دێلا بەردەرێ قەحپەکێ

دوورڤەرا دڕەویت و

لێڤێن خوە دمێژتەڤە و

هەڤالێن شەڤا نوو ناناسیت ..

ئەز هاتم بێژمە وە:

خێبزانێ دلگورك و سەرڕویڤی

یێ هاتی

سەر ئاڤا گۆلەکا گەنی بووی

یادگارێن ڕۆژێن مە بنڤیسیت

و .. هەرجارا

بەرەکێ کەلها مە تێتەخوار

وەك مەستێ، شەڤا وی ڤەگەڕیای

پێکەکێ سەرشۆڕیێ ڤەدخوتن ..
جگارێن ب تووتنا گارەیی و
دامانێن کچێن مە وەرپێچای
دەسپێکا شەڤتاڕیا گایێ سۆر
دکێشیتن ..

* * *

تاڕییە و
گایێ مە مرار بوو
تەڤ تشتان
چاڤێن خوە کرنە ناڤ پارزینێ وەغەرێ و نڤستن ..!!
نە چۆخکێ سوارەکێ
چالدێران ، دویڤ غاران کێلایی
خوە دکەتە لحێفا زەریەکا
چاڤەڕێی یارەکی ..؟؟
نە شیرێ مێرخاسێ باجلێ
خوە دکەتە ئامیرێ بڕینا
شریتکا ئاهەنگا شارەکی ..؟؟
ئەو بەفرا فرمێسکێن زێڕینێن
دیرۆکێ داپۆشاین،
گوندێن مە ، خەمێن مە
ئەڤینی و ڕۆناهیا چاڤێن مە ڤەشارتن

ئەز هاتم بێژمە وە:
لیستەیا دژاتیا حەزێن مە
گەش نەبیت ..
خودیکا جوانییێ
ب دلۆپێن خوینا مە ڕەش نەبیت
ئیتوونا هزرێن مە
ئاگرێ وێ
تەڤـ بەفرا وان شەڤێن گاییێ سۆر نەمێژیت ..!
بارانا هەلما وێ ..
ژانا خوە نەڕێژیت ..
ژارەکێ وەك من ژی
نیشانێن یارا خوە
بۆ کەسێ نابێژیت ..!؟

سترانێن ئاگری[1]

١

ڕەنگێ چیای
سەما گیای
ناڤـ ڕوومەتێ تەیێ گەش دا
تابلۆیەکا مینا خەمێ
ئەڤین بەست و تژی حەیفە ..
ناڤـ فەلەکا
چەرخەکا ڕەش
ستێر گەشبوون ، ڕۆناهیا تە ژێ ڕە هەیڤە..
کۆچەرینیا چریسکەکێ
ناڤـ فەرهەنگا ئەڤینیا مە
یەکەم پەیڤە ..

٢

ناڤـ ڤێ خەمێ
تۆی چاڤێ کول
ئەمین ڕۆندک
دلۆپ ـ دلۆپ بۆ نارێژی ..

---

[1] هەلبەستا سلال ل ڕۆژنامەیا برایەتی ئەدەب و هونەر هەژمار (٨٣ ـ هەینی ١٩٩٨/٧/٣) ژی بەلاڤببوو.

ناڤـ ڤیٚ خەمیٚ
تۆیی بلبل
ئەمین ئاواز
هێدی ـ هێدی بۆ نابێژی ..
ناڤـ ڤیٚ خەمیٚ تۆیی کەڤان
ئەم ژی تیرین
چما یەك ـ یەك ناهاڤێژی ..

٣

کانیٚ ئاگریٚ
پڕ هێزتر بیت
ژ تەنوورا
پەیکەریٚ من بەر زوها بووی ..
کانیٚ بایێ
فێنکتر بیت
ژ هەناسا
ناڤـ وی ئاگری .. من کێشا بووی ..

٤

هەیا ئەڤرۆ
ئەز حەیرانیٚ ڤیٚ بەندیٚ مە

گەر کلیلا گەرماتیا تە

دناڤـ دەستێ دژمنان بە

دویڤ حەزێن وان تۆ خوە دکۆژی ..

گەر ئازاد بووی

بێ هەست و بیر

مینا دینان تەڕ و هشکان

گەل خوە دسۆژی ..

٥

وەك مندالێ

دامانا دایکا خوە گرتی و

دویڤ ڕە دبەزیت

هەچیێ تۆ ڤیای

ڕووگەها تە ماچی کری و

سەنتا ڕێکا، ئاسۆیا تە

قەت بەرنەدا ..

دلێ خوە ژی

کرە تایکە زەیتوونەك و

بەر پەرچەما تێنا تە دا ..

٦

هەی واخ دلۆ

هەی بازاریٚ پڕ ئومێد و ڤین و قەلات..
سینگیٚ من بۆ تە هێلینەو
کوردستان ژ من ڕە وەلات..
کوردستانا ئەز و جوانی
همبێز کرین
ناڤـ جیهانا ماکا پانییٚ پارچەك هینە ..
هەی واخ دلۆ
ئەڤینیا من بۆ بەژنا تە
دەریایەکا بیٚ کەنارە
من ڕۆناهیا چاڤێن عاشق،
لیٚ گەمینە ..
هەی واخ دلۆ
ئەڤینیا من بۆ سوهنا تە
چیایەکیٚ بیٚ پەسارە
من دەمارێن خوینا گەرم لیٚ کانینە ..
هەی واخ دلۆ
ئەڤینیا من بۆ خەملا تە
ژڤانەکا بیٚ شوینوارە
من پێنگاڤێن ڕێکەکا دوور، لیٚ هێڤینە ..

٧

زراڤترین داڤـ و ڕستێن
ژ ناڤبەرا ڤین و هێڤیان تێن و دچن
د چاڤێن تە دا تێنە دیتن
بێلە بێمە د جیهانا
چاڤێن تە دا و
دلێ خوە بکەمە کوترەك و
تێدا بەردەم
ناڤـ چیایێن بەفرێ گرتین
چریسکەکا تنێ من مرادە
ئەرێ یارێ
ئاگر چەندێ مەزن بیتن
ژ چریسکێ دەستپێ دکەت ..
لەو چریسکا
ئاگرە هارێ ئەڤینیا مە
ژ ژەنینا لێڤێن مە ڕە
دێ دەستپێ کەت ..
ئەرێ یارێ
ئەڤـ ئاگرە،
دێ مە گەرم و تەسەل کەت و
مومکا ژینێ بۆ مە هەلکەت ..

بێدەنگیا خالێن سۆر

١

سوبەهی خێبزانێن هزرێن تەو

راڤکەرێن رۆناهیا چاڤێن من،

سەرهاتیێن شەڤێن سۆر

داستانێن وەلاتێ بێ سنۆر

دێ بێژن و ڤەگێرن ..

ناڤ پەیڤێن شۆرەشڤان،

ناڤ درزێن پڕ کۆڤان،

بهارا پڕ گول و سەیرانا پڕ هیڤی

ناڤ ئاشێن خەمێن مە دێ هێرن ..

٢

ناڤ پێلێن دەریایا چاڤێن تە ..

رێڤینگێ

بێ گەمی و بەندەرم..

کلیلێن دیتنا من،

نهێنیێن جوانیا تە

ڤەناکەن

دابگەهمە کەنارێ چاڤەرێی دانانا

تەختێ تە ..

* * *

ناڤ بایێ ئاسمانێ هزرێن تە
تەیرەکێ بێ پەڕم
فڕا من ناگەهتە وەلاتێ ئومێدان
جارەکێ تەوافکەم
ڕووگەها ئازادیا وەختێ تە ..
*   *   *
ناڤ گولێن سینگێ تە
عاشقێ دل کول و تێهنی مە،
دەستێن من
ناگەهنە کلاڤێن پۆلیسان
دا بکەمە سوخمەیێن مەمکێن تە..
هەرجارا هەلگرم
ڤەخوینم ..
تەلسەمێن فنجانێن بەختێ تە ..
*   *   *
سەر داڤێن شەڤگێڕیا تاراتیا پرچا تە
ژارەکێ ڕێ دوور و ماندی مە،
دەستێن من
ناگەهنە پۆستالێن سەربازان
دابکەمە .. نیشانێن ناڤ چاڤێن
سەرشۆڕێن گوندێ تە ..

چەك

وەلاتێ من

جێ بەفرێ یە و

جوانی لێیە ..

هەر جوانیەکا

بەرف لێ بیت ، هۆڤـ لێ هەنە ..

لەوما گەلۆ،

هەیا ئیرۆ

بۆ وان هۆڤان مە چەك هەنە ..

زیندان

مینا گەمیا پێلێن گران هەڕشاندی و

عەرزیحالا وی هەژارێ

ڕێڤەبەرێ قشلا گوندی قورمچاندی،

ڤی باڕۆڤێ

پرچا چیان ئالزاندی

ئەز وەربادام

برم نیڤا لەپێ سرێ دانام ..! ؟

مینا چووچکێ سەر دێوکانێ

چەندی هەستام

ناڤ زیندانا هەسرەتا مام
تارپە کۆژیەك من کرە وار
وارەکێ رند ..
ژ همبێزا یاران هێشتا جوانتر ..
ژ هێلینێن کوتران
گەرمتر و هێشتا خوەشتر ..
من کەپرۆکێن
وارگەهێ خوە
ژ رۆناهیا چاڤان رێستن،
من خەمێن خوە وەك ستێران
کەت ـ کەت پێڤە هەلاویستن،
ژێر رایەخێ
من کاهرێزا ژینێ کۆلا
مێروستانێن هزرەکا نوی تێرا بەردان
قۆناغا وان
دلێ میری بکەنە تومکێ
کوترێن شارێ منێ جوان ..
هەیا هنگی ئەڤ وارێ من گولستانە،
پڕ گولێن سۆر ...
ژڤانگەها بێنڤەدانا پێشمەرگانە،
بۆ رێکێن دوور ...

ل وەلاتێ من

ل وەلاتێ من
هەر گوندەکێ
بیستانێن خوە
ب ئاڤا کانیێن تەزی ئاڤدای،
ڕەڤدا بێرییێن
سوهن پلنگ تێدا هەیە ..!؟
ل وەلاتێ من
هەر بێرییا
بۆ یارێ خوە چاڤەڕێ مای،
ئەڤینیا وان
ئەمەکداریا دەستهەلینێ تێدا هەیە ..!؟
ل وەلاتێ من
هەر زۆزانا
شەڤبهاران، ئاڤـ لێ مەهای
قەبقەبوویا کەوێن قوباد تێدا هەیە ..!؟
ل وەلاتێ من
هەر بێدەرا
خودانێ وێ نەدایە بای،
توندە ژانا ژینەکا نوو تێدا هەیە ..!؟
ل وەلاتێ من

هەر تەنوورا گوڕی جۆش و
نانێ سپێدێ پێڤەنەدای،
تێنا پێلێن
شاخوینبەرێن پێشمەرگەکی تێدا هەیە ..!؟
ل وەلاتێ من
هەر مشەختێ
خانیێ سۆتی دویڤ خوە هێلای،
زڤڕینەکا پڕ خەباتا
ئاشتی پەرێس ددلدا هەیە ..!؟
ل وەلاتێ من
هەر کارکەرێ
تەمەت چاڤێن دەزگرا خوە
بەرهەمێ خوە پڕ دل ڤیای،
بزاڤا وی
دەمژمێرا زیندەبوونا
شەهیدێن مە تێدا هەیە ..!؟
ل وەلاتێ من
هەر برینا گوللەی سمتی و
هێشتا گەرم و خوین لێ نەزای،
جێ شینبوونا
ئومێدێن ڕند تێدا هەیە ..!؟

دوڕپیان

ل ڤێ دوڕپیانێ
مه و جیهانێ
شوون تەڤنەکێ د دەستاندا مای،
کێته و سیمێن ئۆردوگایان
دگەل قامچیێن ناڤـ زیندانان
بکەینه تەڤن
بهەڤرا بچنین،
مەحفوورەکێ ڕەنگ گولگولی
بکەینه ڕایەخ
بۆ ڕێبازا سەرئەڤرازا کەندالەکی
دا ئەڤینیا دوو چاڤێن ڕەش ..
ناڤـ سەیرانێن
تەڤـ بهارێن ئومێدێن خوەش ..
نەمیننەڤه
بێ وەلات و بێ ڕۆژێن گەش ..

توڕەبوون

١

ئەز توڕە مە

ژ دیوار و ڕۆژنامەیێن

وێنەیێن وە بەلاڤکرین ..

ژ وان ڕێکێن پێنگاڤێن وە

سەر ڕوومەتێ چوونێ بڕین ..

ژ زیندانێن فەرمانێن وە

مینا دەنگێ کۆندەبوویان تێدا لۆرین ..

ژ تەڤـ پەیڤێن وەکو کەفێ

هنداڤـ سەرێ وە ڕا فڕین ..!؟

٢

ئەز تۆڕە مە

ژ هەچییێ بزاڤکری

ڕەشیا ڕوومەتێ وە بکەتە بەفر ..

ژ تەڤـ تشتێن بەر لافاوا تۆڕەبوونێ

دۆر بەژنا وە بووینە سکر ..

ژبلی شێلکا وان گوللەیێن

یەك دویڤ ... یەکی

سەر ئەنیا وە

بنە تەڤن، بنە ئاواز ، بنە هزر ..!؟

ناسین

من گول ناسینە ژ بێهنێ
خەنجەر ناسینە
ژ گرێنژینا دەڤێ وێ
هەمیشە مرۆڤـ ناسینە
ب تێگەیشتن و ئەڤینێ
ناڤـ زیندانان
چوومە د دلێ خرابترین
تاوانبار دا
((.. دویڤ زمانێ
خرابیا خوە قەنجی دناسی))
ل چیایێن دوور
من شڤانێن کیڤی دیتن
((دویڤ زمانێ سادەیا خوە قەنجی
دناسی))
دەور و بەرێن
ئاگردانێن گوندێ نەپەن
من لێ دیتن
پشیکێن جوان
دویڤ زمانێ کەهیبوونێ قەنجی دناسی
ناڤـ قولاچێن شارێن مەزن

((دویڤ ئاڤڕییێن پڕ سیما و سوهن ..))

جوانترین زەری من ناسکرن

ناڤ وەلاتێ خوەفرۆشان

نۆکەرێ نۆکەرەکی ژ من پرسی:

هندی من کر

زمانێ وی من نەناسی ..!!

دۆهی ـ ئیرۆ

دۆهی

ئەم برینێن لەشەکی بووین،

ئیرۆ

چەن نەڤسیێن بابەکینە ..

دۆهی

ئەم دلدار بووین

مە ڤین هەبوو،

ئیرۆ

چەن کارکەرین، مە ژین نینە ..

دۆهی

ئەم هەڤدەرد بووین

مینا ژارێن داستانەکێ،

ئیرۆ

تێکهەلاوین

مینا شێلیا ئاڤـ و ئاخێن لێمشتەکێ ..

دۆهی

هەر وارەکێ کوردستانێ

چەن مێڤانێن نێزیك لێ بوون

ئیرۆ

ناڤـ نیزیکان

هەر زیندانێ و خەستەخانێ

چەن هەژارێن کورد لێ هەنە ...

ڤەگەڕیان

١

بهار چەندا خەمل جان بە

ژ گولەکێ دەسپێ دکە

لەو گولزارا ئەڤینیا مە

ژ ماچتۆڤ و دیدارێن مە

پڕ گول بوویە

ل ڤان گولان نە بێن ژێ تێ

دا بلبلێن بهارا مە لێ نەفڕن ...

نە ژبەرتێنا

گازندێن وان ڤەدوەرییێن و

ژێ ڕا دمرن ...

٢

باران چەندا توند و تووژ بە

ژ دلۆپێ دەستپێ دکە

لەو دەریایا

ئەڤینیا مە

ژ فرمێسکێن مە پڕ بوویە

لێ ئەو گەمیێن تێدا دمەهن

نەدخەندقن

نە ب کەنارەکی ڕا دگەهن...

تەیرێ خەمان

ئەی ئەڤینیا

د چاڤێن مندا بوویە تەیرێ

پەرستڤانێ خەمەکا ڕەش ...

ڤێ دنیایێ

وەسا دبینی باغەکێ گەش ...

هەر مرۆڤەك

کریە گولەك

ژێ ڕا دخوینی ئاوازێن خوەش ...

* * *

ئاوازێن تە

ناڤ فەرهەنگا پێنگاڤێن من

سەلیقەکا ڤەڕێژ هەیە ..

کۆچەریا تە

ناڤـ ئاسمانێ ئومێدێن من

رێبازەکا درێژ هەیە ...

هێلینا تە

سەر داربەڕوویا هۆشیاریا من

نەرماتیەکا گەرم هەیە ...

* * *

ئاوازێن تە و فرمێسکێن من

مینا دەمی و ڕۆناهیێ

چەندی هوور بن

ژ گەوراتیێ جوانتر دبن ..

چەندی دوور بن

ژ مەسافێ مەستر دبن ..

* * *

دێ بخوینە

هەر ئاوازەك بۆ خەمێن زل شیلانەکە ...

هەر فرمێسکەك

بۆ چاڤێن کول

دەرمانەکە ...

* * *

ل وەلاتێ

جوانیێ و کورد و خەمان

گەر جهـ نەمان

تۆ دادەیێ

کانی نەمان

ڕۆندکێن چاڤێن خوە بکەیێ

زۆزان نەمان

سەبرا دلێ خوە بدەیێ

وەرە دادە

سەر برینا پێشمەرگەکی

ئەو برینا ڕەخ و چان

وەك کەنارێن ڕووبارەکی

ڕووبارەکێ لافاو شێت و کەنار سۆتی

دەنگێ وی خوەش ، خمخما وی

وەك ئاوازێن تە یێن خەمگین

لاڤژە بێژ و شیرەت گۆتن ...

ڕەنگێ وی ڕەش

بەلێ جوان

مینا چاڤێن ئەسمەرەکا ڕەشاڤەیی

ژین و ئەڤین تێدا جۆتن ...

*   *   *

ئەڤـ ڕووبارێ لافاو شێت و کەنار سۆتی

یێ عاشقێ دەنگێ وی بە

بەندەواریێ ڕەنگیێ وی بە
دیێ لۆرینیت حەیرانەکیێ
هەتا دگەهتە دەریایەکیێ
هەی واخ ل من
ناڤـ دەریایان
هێز و هنێر خویا دبن ..
کا ـ ئەو ڕۆژا
مە هەژارا ناڤـ پێلان دا
هێلین هەبن ..

پێشمەرگە

مینا هێزا
سپارتاکوس یاخی کری
ئەز تێهنییێ خوناڤا گەردەنا تە مە ..
هندی پاکانەیا
مەسیحی ل سینگیێ خاچیێ پەیاکری
دێوانەییێ جوانیا تە مە ...!!
* * *

گەڕۆكیا من

خروسكەكێ

هەوار خورت و تاڕی بڕە ..

پێنگاڤێن من كرنە بانگ و

مزگینیەكا مەزن ڤێ یە ..!؟

دووراتیا من

زارۆكەكێ نەڕەحەتە

گولێن باغێ خزمەتا من

تەڤـ ژێكرن

خانیچۆكێن پڕ پاكانە پێ چێكرن و

گڕنژینا

ژینەكا نوو سەر لێڤێ یە ..!؟

برساتیا من

كەڤۆكەكا ڕەنگ شرینە

داڤێن تاریێ ، بسكێن هەیڤێ

دكەتە زلك و

بۆ دانانا هێلینەكێ چاڤەڕێ یە ..!؟

تڤەنگا من

بۆ حنێریا ڕێڤەچوونێ و ڤەشارتنێ

ئەزموونا من

نیزیك كریە ژ خوەندنێ و

هەر دەلیڤا فەرسەت گەشتە دەستهەلینێ ..!؟

دەستڕێژیا من
مەزترە ژ پەیڤ و خالێن نڤیسینێ ..!؟
* * *

خەملا بهارێ کانینە
لێ خوینا من ، دەمێ دڕژییێت
ژ سفرەکا ئاغایەکێ
ژ هەمیا مەزتر گرانترە ...

خوەشیا هاڤینێ سێبەر و شەڤچەرینە
لێ گەڕیانا ب سەربلندی
ل چیاییێن تژی بەفر
ناڤ نهالێن ب کەند و کەڤر
ژ نهانی و فەراشینێن
بێ سەربەستی تام خوەشترە ..

ڕەوشا پاهیزێ چنینە
لێ مشتاخا کۆڤانێن من
ژ شەرابا هەموو بەگان شرینترە ..

فێقیێ زستانێ ئاگرە
لێ سیمایێ وەلاتێ من
ژ دیوانێن هەموو شێخان گەرمترە ..

شەڤبێری

١

گەل زارۆکان من کەنی کر

گەل جزیری من سەما کر

گەل ڕۆپسنی من هەوار کر

گەل ستێران چوومە شەڤبێریا پیرسی

پەڕێن شەڤیێ

هەلگرتم و دانامە سەر

داسەهەیڤا شیریێ موکری

ئەز نێڕیمە .. ناڤـ پەرچەما خاتوونا

دەریا ڕاستییێ

من لێ دیتن:

لەشکرێن هۆڤـ ..

شانەدەرا بوویە پاشا و کۆنجێن تاڕی

بووینە مرۆڤـ ..

ناڤ دیوانا سالێن گران

زینێ هەسپێ " باز " ێ کوردان،

خولیدانکا قەلوونا یە ..

دەرۆکێن ناڤـ شعرەناما

میهرەبانا بەرواری دا بووینە ژڤان

پەیارێکێن خەونەڕۆژێن

میرێ گەلییێ مرادانە ...

دامانێن خانزادا سۆران

دێمجاما ڕاڤکەرێن پەیڤێن

نووبهارا زارۆکایە ...

تەڤـ ڕووپەلێن شەڕەفناما ماکا گولان

دەریزانکا مرۆڤانییێ

هوور ـ هوور دکۆلا

پەیڤێن شرین دویکێل دخوار

خوینا پەیڤان بوونە رووبار

*   *   *

دویکێل و خوین

دوو وەریسن

شعر و هیڤی بۆ خوە دکێشن ..

ئەو ستوونا پێ گرێداین

خەمێن منێن پێڤە دخشن ...

دێ تۆ چکەی؟؟

دوو شاپەڕان دێ بخوە ڤەکەی،

پەی دویکێلێ هەلچی و فڕی ...!؟

یان نیشییێ یە سەر دەفتەرا

هۆزانێن من

خەما خوینی و ...

ڕۆندکێن پەیڤێن من ڤەستری ...!؟

*   *   *

گەر باوەڕکەی

ڕۆژەك بێتن،

دویکێلەکێ شوینپێ هەبن..

ڕۆندکێن پەیڤان، ژڤانا دەنگی

تێبگەهن ...

دێ خوە کەیە

ئاڤا زەڤیا هۆزانێن من

بێ لێدانا زەنگلا سۆر

خاچا خەمان، سینگێ خوە ڤە

گرێنادەی ...!؟

*   *   *

گەر باوەڕکەی

خوازگینیێن کچا پاشای دخەساندینە و

تەوافکەرێن مەم و زینان

دبێ زمانن

دێ خوە کەیە

جانێ چپکێن بارانا من

بێی شرینیا شەڤە کەسکێن

شارێ بەفرێ

ڕەهێن دارا ئەڤینیا من

ماچی ناکەی ..؟؟

١٩٨٥-١٢-٢٦

تێبینی:

* هۆزانا (سمتنا تاڕپا ئەڤینێ) چەند کۆپلە شعر بوون، من ل ئەرشیفێ یەکی ژ گۆڤارێن کوردی یێن یاخیبووی دانا بوو. ئاگادار نیمە، کو بەلاڤ بوویە یان نەء، لڤێرە هنەك ژ ئەوان کۆپلەیان ئەوێن من ژبەربوون، د ئەڤێ کۆمەلێ دا بەلاڤ دکەم...

* (شەڤبێری) سەرەتایا هۆزانەکا درێژە. من ل جهەکێ دوور و بن عەرد ڤەشارتییە. هیڤیا من ئەوە جارەکێ ب دیدارا وێ دلخوەش ببم، و بۆ ڤیانا ئەوێ ئومێدێ سەرەتایا ئەوێ بەلاڤ دکم کو من ژبەر بوو[11]...

فەرهەنگۆك

بەد : پیس

بێبەڤل : بێ هەڤرك

فهێتی : كرێتی كرن ، سەرزەنشت

گۆنا : هناركا ڕووی

كۆپلە : پارچەیەك ژ شعرێ

لێمشت : لەهی ، لافاو

مەزاختن : خەرجكرن

ماندی: جاهد. وەستیای: متعب

ڕەڤد : كۆم ، گرووپ

ساناهی : ئاسان

سەنگەر : چەپەر

سمتن : كونكرن

شار : باژار

شفش : شڤێ هەسن

تەمەت : هندی ، بەقەد

تێكهەل : تەڤلی هەڤـ

تەزی : سار

خێبزان : فالگیر

نارۆك : هنار

گەرمیا ئازادیا نەرم

هۆزان.. ١٩٩١

دیاری:

بۆ ئەو کەسێن ئاسۆیا ژینێ د چاڤێن زارۆکان دا دبینن

پەیڤەك:

هەلبەستا گەرمیا ئازادیا نەرم د یەکەم دەستخەتا وێ دا ب ناڤونیشانا شۆرەشا هێمن بوو، کو د بنەڕەت دا ژینەنیگارا (گیڤارا) یە، ل سالا (١٩٨٧) من بۆ زارۆکێن خوەندنگەهێن شۆڕەشێ ڤەهاندبوو. د بەرنامەیێ مە دا بوو، کو بۆ سالا خوەندنا(٨٨ ـ ١٩٨٩) بکەفتە د لیستا وانەیا سرووود و سترانان دا. مە نکاری ئەوی بەرنامەیی جێبجێ بکەین. ل تەباخا (١٩٨٨)ێ ئەنفالێن ڕەش ب سەر مە دا هات و تەڕ و هشك پێکڤە سۆتن. مە خوە گهاندە بارەگایێن سەرکردایەتیا شۆڕەشێ کو ئەوی دەمی د ناڤ سنۆرێن ئیرانێ دابوون.

ل ڕۆژەکا زڤستانییا (١٩٨٩)ێ، مێڤانێ (تاها غەریب ئاکرەیی) بووم، کو هەڤالەکێ من یێ زارۆکییێ بوو و ئەو زەمانەك بوو ل ئیرانێ بوو و پشتی نسکۆیا (١٩٧٥)ێ نەزڤڕیبووڤە عیراقێ. ئەوی کتێبخانەیەکا بچووك هەبوو، لێ کتێبێن بژاردە تێدا هەبوون، ژ ئەوان چار کتێب دەربارەی گیڤارای بوون. ئەوی زانیارییێن باش نەك تنێ ل سەر ژیانا وی وەکو شۆڕەشگێڕ، بەلکو جەوهەرێ وی وەکو مرۆڤەکێ ڕاستگۆ و بەرهەلستکارییێ خرابیێ ژی هەبوون. یەك ژ ئەوان کتێبان کو ب زمانێ فارسی بوو، زۆر سەرنجا من ڕاکێشا، چونکە ژیان و ڕویدانێن وێ ب وێنەیێن هێلکاری نەخشاندبوون. من ئەو وێنە کۆپی کرن و خستنە دگەل هەلبەستا خوە یا دەستخەت.

ل بهارا سالا (١٩٩١)ێ و پشتی سەرهەلدانا سەرانسەری، من ب دەلیڤەکا باش زانی کو ئەوێ هەلبەستێ چاپ بکەم. من دانەیەك ژ ئەوێ هەلبەستێ و وێنەیێن کۆپیکری دانە هەڤالێ خوە یێ شاعر (حەسەن نوری) کو هونەرمەندەك ل سەر سەلیقەیەکا ساکار و هەر مینا ئەوان وێنەیێن ل جەم من هەبوون ب هێلکارییەکا سادە زیراکس بکەت. ئەو وێنە ب دەستڕەنگینیا هونەرمەند (هودا) هاتنە چێکرن و بۆ من زڤڕاندن. من ئەو نامیلکە برە گەلەك دەزگەهێن چاپ و بەلاڤکرنێ، لێ کەس ڕازینەبوو ئەوێ چاپ بکەت، هەموویان لێڤێن خوە ژێ

ڕەشوشین دکر و لمویزێ خوە باددا. مخابن ب کورتبینی ئەو بەرهەم دهاتە هەلسەنگاندن. ناڤەرۆکا وی تشتەکێ دیکە بوو، لێ ئەوان وەسا هزردکر کو:

- گیڤارا پارتیزانەکێ کۆمونیستە و سەر ب بلوکا چەپا ژناڤچوویی بوویە، بەحسکرنا بابەتەکێ هۆسا دەمێ وی ب سەردا چوویە و بوویە دیرۆکەکا بێ بها.
- ئەو بزاڤا گیڤارای پیڕەو دکر دژی ڕۆژئاڤا و ب تایبەتی ئەمریکا بوویە، نها ژی ئەو هێز فریاد ڕەسێن مەنە و دەڤەرا مە ژ دەستێ دژمنان پاراستییە. پەسنا دژمنەکێ ئەوان نیشانا بێ ئەمەکداریێ یە.

ئەز دگەل ئەڤان هەردوو بۆچوونان نەبووم، من پتر لایەنێن دیرۆك و جوگرافیا وەلاتان و کەسایەتیا گیڤارای ژ ڕوویێ پەروەردەیی وەردگرتن، کو زارۆك شارەزایی زانیارییان بن و ژ کەسایەتییێن ناڤدێر ژی پەندان فێربن و دژی زۆلم و چەوساندنێ بن نەك ب گژ زالمان دا بچن. ئەڤا داوییێ ژی، دوو لایەنێن جودا نە و تیکهەلکرنا ئەوان کارەکێ ئالۆز و دەرئەنجامێن نەرێنی هەنە. من ب خوە ب درێژیا ژیانا خوە دا باوەڕی ب بزاڤێن چەکدار و شۆڕەشێن دەنگدار نیە. ئینسان بێنە پەروەردەکرن کو زالم نەبن نەك هانبدەن کو شەڕێ زۆلمێ بکەن. د شەڕێ زۆلمێ دا دویر نیە کو زالمێن نوی و هێزدارتر پەیدا بن، لێ د ڕەوشا دوویێ دا زالم بنبڕ دبن و ئەوا گرنگ ئەوە کو زۆلم نەمینیت .... ناچاربووم ئەو هەلبەست ب تیراژەکا کێم چاپکر و ئەڤـ سێ دێڕە ژی ل سەر بەرگێ داوییێ نڤیسین:

حنێرا سوقراتی،

ئەوی ڕێیا ڕاست پەرست و خوە نەدا دەستا

حنێرا گیڤارای ئەوبوو،

سەر ڕێیا درست چوو و نەڕاوەستا

حنێرا کوردان ژی ئەوە، چاخێ تێنە کوشتن ژ قەستا

گەرمیا ئازادیا نەرم

چاردەی هەیڤا شەش

بیست و هەشتا ڕەش

گیڤارای ڕووگەش

هاتە دنیا خـوەش

ئـەو چ مرۆڤـ بـوو

زارۆ ناسکرین

خوەشتڤییێ گەل بوو

هونەر باسکرین

زارۆیێن هـەژی

ب وی خەنی بـوون

بـۆ خوینا وی ژی

زەلام تێهنی بوون

زەلامێـن بێ هش

هـەژاری ئانی

سـامانێ بێ خەش

ژ خـوە را دانی

دختۆر گیڤارا

دختۆرێ مەزن

وی خەلك ڤیا

ژین کرە تەڤن

د ئۆدا خو دە
وی ئێش دکوشتن
ب شەڤ و ب ڕۆژ
برین دشۆشتن
ئەرژەنتینا وی
کەتە لێمشتیێ
وی سحەت خوەش بیت
سەر ویێ خزمەتیێ
هەر ب ئومێد بوو
بەر ویێ کەسەریێ
ڕەهێن نەخوەشیان
دیێ ئینتە دەریێ
لێ چو دەرمانان
قەت فەیدە نەکر
هەژمارا مرنیێ
هێشتا زێدەکر
ئەڤە چ داڤە
هۆسا پڕ دژوار
گیڤارا ماڤە
ناڤـ هزرێن شیار
دەردیێ ملیۆنان

بیٚ ئەسەر نابیت
ب چو دەرمانان
چارەسەر نابیت
ئەڤە بەلایە
نە ل نك شیرایە
نە ل نك پیرایە
د جڤاکیٚ دا یە
جڤاکا ژارا
ژیان سەر داناى
ملیۆنا خەلکی
زەحمەت لیٚ کیٚشاى
دەردیٚ نەخوەزى
برسیٚتی و نەیی
شەراب و دەرزی
لیٚ نابن خوەیی
چەند دەردیٚن گران
مە نەهشکرن
دو هندی جاران
مە سەرخوەشکرن
کورد ژی ملەتن
تەڤدا علەتن

نە بێ سەروەتن

لێ بێ خزمەتن

گیڤارای چ کر

هزر جەماندن

چارە پەیداکر

برین کەواندن

جڤاکا کەڤنار

ئەو نووژەن نابیت

گەر خەبات و کار

لێ ڕەوشەن نەبیت

دختۆر نەڕوونشت

ژ ئۆدێ دەرکەت

پارزینێ خوە مشت

پەرتووکان دکەت

وی دا پشتا خوە

دەشت و دۆل بڕین

ئەو چوو سەنتا خوە

ساخگەها دێرین

سنۆر وی نەبین

ئەو پڕ مەستر بوو

ئەمریکا لاتین

تەڤدا ل بەر بوو

بازێڕ ب بازێڕ

ئەڤـ گوند گوندێ دی

ڕۆژگێڕ و شەڤبێر

بۆراندن ئێدی

هەژار حەباندن

ژێ را دپەیڤی

زارۆ کەناندن

نیشادان هیڤی

چەند وەغەران چوو

لەمزە دگرتن

ئەوی زانیبوو

ڕاستی شەنگستن

نەخوەشیەکا هەی

چارا وێ زۆرە

مزێ وێ دێ دەی

قەت لێ نەبۆرە

ئەڤە ئەنجامە

یێن دی خوەشتر دێن

لەمزا ئەو دامە

دویڤ را سەبر و بێن

وی ناسکر ئەو ئێش

لێ دەرمان کانێ؟

دیتنا کێش و بێش

باوەڕی دانێ

گیڤارای زانی

نەخوەشی چ بوو

ماکا وان هەمیان

یەك نەخوەشی بوو

زیلیان خوین مێتن

ئێشەك بەلاڤکر

خەلك ڤەڕۆتن

خوەشی ژ ناڤـ بر

ناڤێ وێ ئێشێ

سەرمایەداری

میکرۆبا کێشێ

حیله و زۆرداری

خوینمێژ و خرپۆ

تەڤـ سەرمایەدار

چەند زۆرن ئیرۆ

وان نەکر و خوار

کی تشتێ فەر بوو

بها گران بوو

خەلك بێ سەر بوو

ژین پڕ کۆڤان بوو

گیڤارای نژاند

ئەنجام دێ چ بیت

ئەڤـ دەردە مراند

تا میکرۆب بچیت

ئایا ب چ ڕێ

حەبك و شەربەتان؟

یان هیڤیەکا ڤێ

دەرزیك و خەتان

بۆ چی دێ مینی

گەر دزی بزێت

بۆ ڤی دژمنی

بەرخوەدان دڤێت

دژمنێ زۆردار

سامانێ مە خوار

مەلیۆنا هەژار

کرنە کۆلەدار

ژ بێ خودانی

کەتین ناڤـ دەردا

خەبات مە دانی

گوللەی بەرسڤ دا

ئەڤـ دژمنێ دین

خوینمژێ هەر ڕۆژ
دەبیت بگرین
دەهبێ زارۆ کوژ
گیڤارا هەستا
پارزین د مل دا
تڤەنگ دا دەستا
کالك د پێ دا
سنۆر وی نەبین
ئەو پڕ مەستر بوو
ئەمریکا لاتین
تەڤدا ل بەر بوو
باژێڕ ب باژێڕ
ئەڤ گوند گوندێ دی
ڕۆژگێڕ و شەڤبێر
بۆراندن ئێدی
چو دەست داهێلان
نزانن لەمزێ
یێ کەتیە پێلان
خوە تاڤتە کەڤزێ
بۆ خەلکی ڕۆنکر
ڤی دژمنێ هار

جەرگێ مە کۆنکر

پەنجا مە وی خوار

گیڤارا دیسا

پڕ موحەییەر بوو

ئەو قەت نەترسا

ڕاستی پەروەر بوو

برساتی چ بوو

یان ژی تێناتی

وی ڕێ بڕی بوو

ب مێرانێتی

وی خەما مەزن

هەر سەرکەتن بوو

ڕەنج و خوەڕشتن

لێ پەیدا کر بوو

ناڤ ڤان وەغەران

وی مێر ناسکرن

وەلاتپەروەران

شۆڕەش هەلکرن

یەك ژ وان دۆستان   یێ لێ هەدرەبووی

دژی بێبەختان   خەباتەك هەبووی

ناڤێ وی فیدل   دەستێ وی پڕ گول

دەنگێ وی بلبل   دلێ وی پڕ کول
شۆڕەشا کۆبا   هەرا پیرۆز بیت
دنیا هەر هۆبا   نە یا قلۆز بیت
گیڤارای نەڤیا   بخوت ڕەنجا خوە
یا ڕەش بیت دنیا   ڕوینتە کۆنجا خوە
وی حەزکر عالەم   ئاشتی و سلاڤ بیت
ئازادی و قەلەم   هەرا بەلاڤ بیت
زارۆ ژ برسا   بەرسینگێ دایێ
با نەمرن دیسا   ژ ڤێ بەلایێ
مزگینیا ئازاد   شۆڕەشا شرین
ژ مە ڕا مراد   ئێدی هەر دێ ژین
نۆکەرێن بێ ئۆل   خوینخوارێن پڕ تۆل
وەکو مام ڕویڤی   هێزا وان ڕەڤی
بوونە مشکێن تەڕ   گەلەك بێ زەڤەر
یێ کۆن لێ وەندا   دیلێ ناڤ بەندا
هەموو زارۆیا   پێ کرە کەنی
یا خوەشە دنیا   نەبن ئەزبەنی
سەرۆك کۆماران
هەم ژنرالان
خەزینەداران
هەموو قەشەیان

ژ گوهلێبوونا

ناڤێ گیڤارای

دل لێ دلەرزین

مرنا ڤی بازی

ئومێدا وا بوو

ژ تانك و تۆپا

ژ گەفێن خورتا

ئەو نەترسا بوو

ژ ڤنزویلا

تا سلفادۆرێ

ژ ئارژەنتینێ

تا ئاكوادۆرێ

دەنگ دەنگێ وی بوو

ناڤـ ناڤێ وی بوو

هەموو زارۆیێن

ئەمریكا لاتین

ب جان و ب خوین

وی باش دناسین

لەوما هەموویان

حەزكر وەك وی بن

گەر مەزن ببان

دا هێزا وی بن
ناحەز و بەدان
هێز ڤەجەماندن
فرتك ل خوە دان
حیلە نەخشاندن
دەهێ ئوکتۆبەر
سالا شێست و هەفت
شەڕێ نەهەمبەر
گیڤارا لێ کەفت
جاشێ بۆلیڤی
تۆ چەندێ هۆڤی
تە گوهـ دا ڕویڤی
تۆ نە مرۆڤی
دژمنێن ڕویڕەش
ڕاحەتی کێشا
دۆستێن هیڤی گەش
وا دل لێ ئێشا
شۆڕەشا هێمن دۆستێن تە کێمن
لێ خوەڕاگرن ئەو هەر نامرن

ژبیر نەکە

(ژبیرنەکە)

بۆ جارا یەکێ د گۆڤارا (نووسەری کوردستان)، هەژمار ١٨(خوولی ٢ زستانی ١٩٩١)، ارومیە، ڕووپەلێن (٥٧ -٦٠) دا بەلاڤبوویە.

وەك نازكيا

لێڤێن خوە یێن پڕ گڕنژین

ڕەش ڕیحانێن

هزرکرنێ سەغبێر بکە...

هندی خەملا

بەژنا خوەیا دیمەن حەوین

خێڤە ڕەنگێن

سەغبێرکرنێ لێ فێر بکە...

وەك شرینیا

ماچێن مە یێن شەڤێن گەرم

هزر بکەو

هزرێن بلند ژبیر نەکە ...

* * *

ژبیر نەکە

خوەشترین حنێرا دلی ..

ڕاوەستیەڤە

هنداڤ نێچیرێ ئەولی ..

* * *

ژبیر نەکە

هەر دەرگەهێ

تۆ داتێخی ..

ژوورەکا دی

ژ یادگاران دێ ڕائێخی ..

* * *

ژبیر نەکە

چ چریسکا ڤەدەیەڤە ..

پارچێن وەختی

ژ عەمرێ خوە دێ دزیەڤە ..

* * *

ژبیر نەکە

گەلەك جاران

توزا پێلاڤێن کارکەری ..

مەزنترە

ژ مەرجانێن تاجێ سەری ..

* * *

ژبیر نەکە

هەچی دلێ تۆڤێ پیسیێ لێ شین ببە ..

باغێ چاکیێ

ژبەر چاڤێن خودانێ وێ

بێ بێهن دبە ..

* * *

ژبیر نەکە

ل وارێ مە، چڤێل هەنە

کەنگی خەلك کرنە چنە ! !

هنگی شێرن

ناڤ خەونێن خوە، نەدزێدەنە ..

* * *

ژبیر نەکە

ژ زانایێن پڕ جورئەت ڕا

شەڤێن تاڕی ڕەوشەن هەنەو

دنیا مەزن بچووك دبە..

* * *

ژبیر نەکە

چ وەلاتێ هەلبژێری ..

خەم و خەونان

هنداڤ ئاگرێ

غوربەتەکێ

دێ وەرگێڕی..

چاڤەڕێ یی

بێیە ئاشێ وارێ بەرێ

تەڤ کەسەرێن دویریا گران

تێدا بهێری ..

* * *

ژبیر نەکە

ئەو جڤاتا

تە ژی تێدا سێبەر هەیە

لێ بخەبتەو پێشڤە هەڕە

گەر جڤات چوو

تۆ مایەڤە

ناما بەهیا خوە بخوینەڤە ..

* * *

ژبیر نەکە

خەما گران ڕوبیارەکە،

ئەگەر گولا بەختەوەریێ

بەر کنارێن وێ شین نەبە ..!؟

هەر جارەکێ

گەمیا خوەشیێ

دێ تێدا هێت

ئەڤرۆ نەبیت نەکو سبە ...

* * *

ژبیر نەکە

گەر هەر کەسەك

وەختێ ساڤا .. شیری بمێژیت

وەختێ مەزن .. ڕاستیێ بێژیت

بەلێ هەر یەك

جیهانەکەو

وەك خوە دژیت ...

* * *

ژبیر نەکە

هەچییێ شیای

داڤێن زەمانی هەلچنین

ئەوە هاتی

سیێڤێن باغێ

حەسرەتا من بۆ دیتنا تە

ژ خوە ڕا چنین ...

* * *

ژبیر نەکە

گەر هاتمە

ناڤ بیستانێ جوانیا تەو

هەنارەکا

سەرڤە پەل و ناڤدا شەکر

من لێ ژێکر

مرادا من

ڕەنگێ وێ یێ سۆر قورمزی

دگەل ڕۆنیا ، ئاسۆیەکا

تژی هیڤی تێکهەل بکەم

ژ تاما وێ

چەن شەرابێن ڕەش قەترانی

بۆ شەڤێن خوە

پێ چێ بکەم

ئەگەر هاتو

دەندکێن وێ ڕزینەڤەو خوە شینکرن

هەر نەمامەك

چەن بلند بیت، پڕ خەمل بیت

پیریا ئەڤینیا من ژێ فێر دبیت

چەوا جارەکا دی بەرەڤـ

باغێ جحێلیێ ڕێبکەڤیت

*   *   *

هۆسا ئەڤین

بەر سێبەرا جوانیا تە

هەر دژیت و قەت نامریت

جوانیا تە

زێڕینە گولیە گەنم بن

ئەڤینیا من،

شالۆکەکە دێ درویتن ...

*   *   *

جوانیا تە،

ڕەشمارەکێ هار و هۆڤـ بیت.

ئەڤینیا من،

بلویرەکە

بەر ئاوازان، دێ لەیزینیت ..

جوانیا تە،

بەرخەکێ ساڤایێ خن بیت.

ئەڤینیا من

زارۆکەکە

ناڤـ مێرگان دا دێ چەرینیت ...

جوانیا تە،

نەهنگەکێ گولگولی بیت.

ئەڤینیا من،

دەریایەکە

ناڤـ شەپولێن گیانێ خوە دا

دێ حەوینیت ...

جوانیا تە،

سۆرگولەکا دێرسمێ بیت.

ئەڤینا من،

بلبلەکێ چیا پەرێسە

ڕەنگ و بێهنێن ، تەڤـ سۆرگولان

د ئاوازێن دەنگێ خوە دا

دێ لورینیت ...

جوانیا تە،

تڤەنگەکا دار شویشە بیت.

ئەڤینا من

پێشمەرگەکە

ناڤـ چەپەرێن ئازادیێ دا

دێ بکارئینیت ...

*   *   *

ئەڤینا من،

چیایەکە

بەر تەرازووا جوانیا خوە

هەڤسەنگ بکە ...!؟

و .. جوانیا تە

سەرتیرەکا نیشان گەزە

ب کەڤانا ئەڤینیا من

بۆ ئارمانجێن ژینەکا نوی

بەرتەنگ بکە ....

دا ببینی

چ جیهانم

دلدا دکەلم،

ناڤ تاڕاتیا

هەموو خەمان

ڤولگانەکا

هەرا هەلم ....

ئەوێن گولان دچینن

ئەحمەد قەرەنی

هەولێر ______________________________ ٢٠١٤

دەسپێك و دویماهیك

هەموو شەڤێن ڕەش و تاڕی
ژ کۆچکرنا ڕۆناهییەکێ
دەسپێدکەن،
ب دامانێن ئەلندەکێ دویماهی تێن..
بەس شەڤرەشێن ناڤ بسکێن تە
ژ چریسکێن ئومێدەکێ دەسپێدکەن،
ب تاراتیا ئاریانەکێ دویماهی تێن..!؟
هەموو زستان
ژ دلۆپێن بارانەکێ دەسپێدکەن،
ب شینبوونا کەسکاتیەکێ دویماهی تێن..
بەس زستانا ڕوومەتێ تە
ژ چیمەنێن دیدارەکێ دەسپێدکەن،
ب فرمێسکێن پەیمانەکێ دویماهی تێن..!؟
هەموو ژیان
ژ ژانەکێ دەسپێدکەن،
ب تایەکێ دویماهی تێن..
بەس ژینا من
ژ هەبوونا وەلاتەکی دەسپێدکەت
ب نەبوونا ئەڤینیەکێ دویماهی تێت..!؟

هەیڤ

ل شەڤەکا هاڤینی
بەرامبەری مەتینی،
شیلانا من و هەیڤێ
خەملا خوە ڤەدابوو..
هەموو دنیا
ناڤـ پێکەکی پاوان کربوو..!؟
ئەو پێکێ ڕند
تژی چیا و باژاڕ و گوند
تژی ڤین و باوەڕ و سوند
من دەست بۆ بر
پێل ڤێکەتن،
هەر شولقەکێ
ئاوازەکا ماندی دڕێت..!؟
ئەو شەرابا
ڕەنگ گولگولی وەکو سێڤێ
دلۆپ دلۆپ گەشتە لێڤێ
چەند من دمێت
دوور دوور ددیت
ئەوا نەبووی ژێ رە دهێت،

زمانێ من

نهێنی یێن چاڤێن بەلەك

یەك یەك دبێت..!؟

هنگی وەرە

من شەڤـ ڤیاو

من هەیڤ دڤێت..

من هەیڤ دڤێت

نازك پەلێت

شلك بهێت

خوە بەردەتە

پێکێ من دا و

هزرێن کویڤی تێ دا بکێت..!؟

من هەیڤ دڤێت

نازك پەلێت

شلك بهێت

شەوقا زیڤی

وەکو تەشیا

عاشقەکا هزر بەلاڤـ

بچیت و بێت..!؟

هنگی وەرە

من هەیڤ دڤێت

نازك پەلێت

شلك بهێت

ڕەنگ دوی ڕەنگی

بتەیسیت و

هەر چریسکێ

ئومێدەکا گول قورمزی

پێڤە بزێت..!؟

د کۆڤارا (ڕامان) هەژمار١٦٧/ ٥-٤- ٢٠١١ ل١١ دا هاتیە بەلاڤکرن.

شيلان

من و يارێ

د شيلانا

شەڤەکێ دا خوە کرە جۆت ..

ناڤ پێکێ مە

هەیڤا چاردەو

شەکرا لێڤاو

مەیا سێڤا بێ ژان دسۆت ..

شەرابا مە

پێل تاڤێتن

هەر شۆلقەکێ

ئاوازەکا خەمگین دگۆت ..

چاڤێن يارێ

جار دلەيزين سەما پێ بوو

جار دتەيسين چرا ڤێ بوو

دنيايەکا تەلسماوی و پڕ گرێ بوو،

ل هندورا ڤی دیمەنی

من تێدا دیت

دلێ منێ بووی بلبلەك

نهێنی یێن چاڤێن بەلەك

یەك یەك دخۆت ..

پرسیار

من پرسیار کر
ژ کەناران:
کو چ کرییە و چ دڤێت ژ سیپەلێن تێنە سەرێ؟
من پرسیار کر
ژ ئاگری:
کو چ کرییە و چ دڤێت ژ ئێزنگێن تێنە بەرێ؟
من پرسیار کر
ژ برینێ:
کو چ کرییە و چ دڤێت ژ ماچا دربا خەنجەرێ؟
من پرسیار کر
ژ تەنبوورێ:
کو چ کرییە و چ دڤێت ژ ئاوازێن تێنە دەرێ؟
هەمیا گۆتن:
ئەم ژی وەکو پێشمەرگەیێ هەرێ ئازا و هۆشیار و ڕند
یا ئەم دکەین بەرخوەدانەو
یا مە دڤێت ژینەکا خوەش و سەربلند

ڕاستی

هەموو دزانن،

دوی بارانا بهاری

چ شین دبە

لێ مەرج نیە ڕاست بکەن..

تەڤ دزانن،

ژن و مێرەك

بن جهان دە چ دکەن

لێ مەرج نیە ڕاست بکەن..

تەڤ دزانن،

پێکێ شەڤا داویا سالێ

تەڤنێ چ هزرەکێ دڕێسیت

لێ مەرج نیە ڕاست بکەن..

بەلێ دەمێ

ئاڤرپیێن مە

هەڤدو همبێز دکەن،

دوور و نێزیك دچرپێنن:

دوو دلدارێن عشقێ دکەن.

من باوەڕە

بەس ڤێ جارێ

سەد ل سەد ڕاست دکەن..

جۆت ب جۆت

ل بیروتێ
ڕەخ دەریایێ
دەنگەك خوەش تێ
من دی..
ستێرەك دستری:
هۆ غەریبۆ
تۆ کێڤە دێی .. دێ کێڤە چی..
وەلاتێ خوە
د چاڤان دا
دهەلگری و هەر دچی و هەر دچی..
بۆ نزانی..!؟
هەموو تشتێ
ڤێ دنیایێ جۆت ب جۆتن
زارۆ و یاری
ڕاستی و ژاری
برسی و پاری
ئەرێ غەریب
هەموو تشتێ
ڤێ دنیایێ جۆت ب جۆتن
مرۆڤـ بێ وەلات بێ، تێ فرۆتن

ئەز ژی غەریب

ستێرەکا ڕەوش و جۆش بووم

ل ئاسمانی ئیمان هەبوو

ژبۆ ڤینێ هاتم عەردی

* * *

من و ستێرکێ

سەرهاتییێن خوە بۆ یەك گۆتن

مە باوەڕ کر

هەر تشتێ هەی جۆت ب جۆتن

لەوما گەلۆ

ئەم ژی بووینە دوو دلۆڤان

ژ من ڤین و ژ وێ ئیمان

ڕاست و چەپ

ئاوازەك
من بهیست
ژ سازا شڤانی
دەنگ ژ سۆز.. هەست لڤین
ژێهەل و نشیف دا.. خەم جڤین
جار عەمر دكرە نێرگزەك
نێرگز ژی دكرە
ژڤانەك بۆ مانێ..
جار دنیا دكرە خەنجەرەك
خەنجەر ژی دكرە
نیشانەك بۆ ژانێ..
ژان و مان
دووڕیانا
بێ یەمان
ڕاست بچم،
سەفەرا بێ وەغەر
دەستەكی هەلگرم شەمالا بەد قەدەر..
دەستەكی
دانێمە
سەر دلێ

یار تێ دا بێ خەبەر..

چەپ بچم،

قۆناغا بێ ئاسۆ

شەڤ دابێت..

نازانم حسابا ستێران بخوینم!!

ڕۆژ بهێت..

نازانم هەژمارا پێنگاڤان بژمێرم!!

دوورکەتم

ئاوازان

دەنگڤەدان

ترسەکێ خوە بەردا دلێ من

ژ دەنگێ دلقوتکێ

یار ڕابوو ژ خەوێ..

ئەز دیتم پەریشان

همبێزا گەرم و گوڕ ڤەگرتم

ڕاست و چەپ

بهەڤڕا

مە دا ڕێ..

کویڤی سۆز

ب ماچا داوییێ ڕێکرم..
ل کۆلانێن
تەنگ من پێن خوە سڤککرن..
بارانەکا گێژ تەڕکرم
لێڤێن من
ژ تەڤـ جاران شرینترن..
من پێن خوە سڤکتر کرن
و..
ڕۆندکێن خوە
د ناڤـ پەڕێن
خەونە ڕۆژکێن ڤێ ئێڤارێ
ڤەنیساندن ..
جورئەتا من
هن هێز مابوو،
ئاڤڕی ڤەدەم
من دیت ژ پشت پەنجەرەکا
هەلمێ گرتی ڕاوەستابوو،
نەشیام هزرێن وێ ڤەخوینم
برووسیان هێشتا ڕۆناهی ڤەنەدابوو،
لێ بەر هزر

من د دل دا وەسا زانی
گورگێن هارێن گوناحێن مە
تێناتیا خوە
ب دەنگێ زەنگلان شکاند
هێدی هێدی، لەپو لەپو
یێن تێنە پێش
سەرکەفتنێن باپیرێن مە ڤەدکروژن
لێ وانەیێن وان فێرکربووم:
سەرکەفتن کەسێ تێر ناکەن،
ڕەڤ کەسێ ماندی ناکەن،
کرتێ گەندەل دلێ خودانی خوەش ناکەن،
شەڕابا لێڤێن درەوین
چو عاشقان سەرخوەش ناکەن،
و .. سەرخوەشێن دلنەخوەش
دگەل هەسپێن سێرکڤانان سەماکەرن،
ئەڤان هزران ئەز گێژکرم
د گێژڤانکا کویڤی سۆزان
هات گوهێ من دەنگەك نەخوەش
چەپك و کەنی تەڤلی هەڤبوون
و ..
تاڤا بارانێ خورتربوو..

چما؟

چما جانێ،

ئەو پەرچەما داسەهەیڤێ خوە ئاڤێتیێ

ئو تێ ئالیای

بوویە خلفا سێدارەکا هەچیێ تۆ ڤیای

هەلاویستی و ناڤـ ئاسمانێ جوانییا تە کریە گولواز..؟

چما جانێ،

ئەو ڕوومەتێ

بوویە باغ و هزار گول تێ

چ بلبلێ جارەکێ ڕێ یا وی کەتێ

لێ حەرام بن لاڤژە و ئاواز ..؟

چما جانێ،

ئەو سینگێ تەڕ

گەلەك جوانتر ژ دەشتەکا تژی بێدەر

هەر جارەکا

کەڤۆکێن شارێ دلەکی هاتینەسەر

تە لێ کۆشتین هیڤی و داخواز..؟

چما جانێ،

بەژنا بلند، چەندا نازك دوو هندا ڕند

هەر عاشقێ جارەکێ خوە ژێرا چەماند

قەت ڕاست نەبوو و سەر ڕێکا تە، بوو پر و باز ...؟!

پەی ماچێن وان

هنەك تشت هەن
ناهێلن بیریا وە بکەم..
کورسیکەکا زل، زارۆکەك
همبێزکربوو..
فەرمانێن وی:
گویزێن پاییزان نەشکاندن،
لێ بێ زەحمەت
زڤرۆکێن رووبارێ شاری ڕاوەستاندن ..
کانی پەنگێن
بۆ بهارێ کارێزێن خوە
ب هنگڤینی
ئاڤس کرین
شەما بۆ شەمالێن برسی خرڤەکری و
شەڤێن زستانێ
بەر دلێ من ژ هەر جارێ
درێژتربوون..
سڤۆرەکی ناڤـ قولقولا
دیندارەکێ
نەهێلابوو پیرەمێرەك
بەر خەملۆکا سێبەرا وێ

سەرخەوەکێ بشکینیتن ..
ژ حەسرەتا بێنڤەدانا
خەونەکا گەش
وی ژی ستران
بۆ یادەکا گەنجاتییێ دلۆراندن ..
ئەڤیندارێن پیلان دانین
دا دامانێن ئاسمانێ شین ماچی بکەن
چوونە نهالێن کویر و
دەرگەهێ بەهەشتێ دقۆتا ..
لێ عاشقێن بڕیاردایی
لێڤێن ئاسمانی بمێژن
بەرەڤـ کۆپیتکێن چیان چوون
پەی ماچێن وان
باران باری
ئاخ شورڕشۆڕا ڤێ بارانێ
ناهێلیت بیریا وە بکەم .. [2]

[2] د کۆڤارا (ڕامان) ژ ٢٠٨/ ٥-٩- ٢٠١٤ ل١١ دا هاتیە بەلاڤکرن.

بێنڤەدانەك

ژ دەنگێ زەنگولکا دەرگەهی
قوتقوتا دلێ من
شەپۆلێن دەریایا ئەڤینێ شولقاندن
پێل ب پێل
بەرەڤـ ژۆر هەلکێشان،
گەشتنە ئاسمانێ سەرگەردان..
وێ دەرێ:
بلندتر چاڤێن شین
چو پەنا لێ نەبوون..
پێلان ژی خوە زڤڕاند
داکەتنە خەلوەتێ و بێن ڤەدان..
بێنڤەدان
بیستەکە
چەن پەیڤ و کەنیەکە
قەهوەك و ماچەکە..
هەر ڕۆژا
دیدارەك ڤی ڕەنگی تێتەڤە
سەر ژ نوی
تکتکا دلێ من
بەندەکا ئەڤینێ دڕێستەڤە

ئەوێن گولان دچینن

کچان ژ بۆ
خاترا ڤینێ،
خوە فێری هەسپ سوارییێ کر..
پیرەمێران
ژ بۆ شەڕێ سالان،
ڕویڤی د بن
سمبێلێن دویکێل گرتی دا نڤاندن..
دناڤبەرا
خەوا ڕویڤیاو غارا کچان
سیهـ و پێنج عاشق
کاروانی بوون،
بەرەڤـ هەیڤا تێهنێ کوشتی و
جوانییێ خواستی
بڕێکەتن..
دلی دەرگەهـ لێ داخستن،
عاشق ژ دەرڤە ڕوونشتن،
ستوونێن گرییێ گڤاشتن..
بارانا ڕۆندکێن شەرمین
خوە داکێشا هەستێن ماندی،
سۆز لێ هەژیان

سەر دیوارێن ڕحێ ڕژیان
دیوار تەڕبوون
دووبەدەربوون
سیه و پێنج کولەك تێڤەبوون
د کولەکان دا عاشق هاتنەژوور
دەلنگ هەلدان
سیه وپێنج پەیسکان چوونەخوار
گەهشتنەڤە ئۆدا دلی
پەنجەرێن وێ ڤەکرنەڤە،
سیێن خوە ژ بایێ فێنك
پڕکرنەڤە..
چاڤەڕێ مان
ژ وەلاتێ بەفرێ کاروانەك بێتەڤە...
بارهەلگرێ
چار خەمان بیت
خەمێن مەزن
ناڤ چیمەنێن وارێ سوتی
دانێتەڤە...
سۆرە گولێن بووکان خواستین
بچینتەڤە..[٣]

[٣] د کۆڤارا (ڕامان) ژ ١٧٨/ ٥-٢- ٢٠١٢ ل١١ دا هاتیە بەلاڤکرن.

وارگەهـ

من نەڤێتن

ڕێڤینگەکێ

ماندی و شرڕ بم

د ناڤـ چاڤێن تە دا بنڤم،

چونکە یارێ

ئەز نزانم

گەر ڕۆژەکێ

گەل ڕۆندکان من پاڤیەدەر

دێ کێڤە چم..!؟

من دڤێتن،

زارۆکەکێ پڕ بزاڤـ بم

یاریزان بم

دویڤ حەزێن خوە

د دلێ تە دا بلەیزم،

....

گەر ڕۆژەکێ

خوە تووڕە کەی

من ژ دلێ خوە پاڤیەدەر،

ئەز بزانم

قۆناغا خوە دێ کێڤە بەم..؟؟

ڕێکێل

پێوەندێن پیر
شیان ژ ئاڤێ قەرکرن
د هەلچوونا دیتنەکێ دا
عەردی پێنگاڤ ماچی کرن
ئەڤینەك شێت
بێ گازندە
بێ خیانەت
بێ دووماهی
ئاوازان خەم پێ نڤاندن
تەنێ هەسپان
ژین هەلگرت و ڕێکێل چاندن.. !

ڕۆژێن جەژنێ
خوە نویکرن
هنەك ڕۆندك
هنەك یادگار
کاروانەکێ شەڤ لێ سوار
دیرۆکەك بێ ڕویدان و خوین
بێ سات و شوین
بێ سەرەتا

کەفتە کۆشا خانمەکێ

سێڤە ڕەشان زارۆ خوارن

تەنێ دەستان

چاڤـ پێڤە بوون

پێل دروین و ڕێکێل چاندن.. !

دلۆپەکا

شیری تیرتر

هنەك سپیتر

گولەك کڕی

کانی کەنی، دیلان دیل کر

بەحرەکا مەست تژی عەمر

ڕێکێل هار و زەڤی ستەور

زوی ئاواز زان

هەر دەنگ ڤەدان

ڕێکێل کەفتن.. ڕێکێل چاندن.. !

د کۆڤارا (ڕامان) ژ ١٢٩/ ٥-٢- ٢٠٠٨ ل١١ دا هاتیە بەلاڤکرن.

مێڤانی

گولەك و ژنەك و چاڤەك
ل سەر
مێزا منا مێڤانیێ بوون،
د ناڤ پەیڤێن
خوەشیەکێ دا
گارسۆنەکی دەرگەهێن ئارەزوویان ڤەکر:
گولێ گۆتی: درِك
ژنێ گۆتی: ماچ
چاڤی گۆتی: ڕەنگ

گولێ ڕەنگ دا چاڤی
چاڤی برژانك دا گولێ
ئەز ژی ناچاربووم
من ماچ دا ژنێ..

هەڤالینی

ئەز دزانم

شاعر پشتی ڤەهاندنێ

مانا پەیڤێ ڕوون دکەت

ئەز دزانم

عاشق پشتی ماچیکرنێ

تاما لێڤا ناس دکەت

ئەز دزانم

سەگڤان پشتی تیرۆەشانێ

جێ ئارمانجێ سەح دکەت

ئەز دزانم

ملەت پشتی وەغەرکرنێ

ڕێزا چاکان باس دکەت

لێ نزانم

چما هەڤال ژ هەڤال رە

زکرەش بیت و

بەختێ خوە ژێ خراب دکەت..!؟

خەنجەر

چویچکەکێ
ناڤ تاکێن دارەکێ
هێلینا خوە چێکر..

خەنجەرێ
ماسکەکا ژەنگگرتی
دێمێ خوە دانا بوو..
ناڤـ قورمێ
وێ دارێ
بۆسەکا تۆلڤەکەر ڤەدابوو..

سیتاڤا عاشق ژی
بەژن لێ وەندا بوو..
بێدل و بەندەوار دگەڕیا،
ئێڤار بوو،
گەشتە بن وێ دارێ
ژ چویچکێ پرسیارکر:
جانەکا
چاڤرەش و چار کەزی نەدیتیە؟
چویچکێ گۆت:

نەخێر نە!

من کەسەک نەدیتیە،

لێ ئەڤە چەند ڕۆژە

پێلاڤێ جانەکێ

ناڤـ قورمێ

ڤێ دارێ فەتسیە..!؟

وێران

هەرکەسێ

ئەڤینێ

کلیلا دەرگەهێ دلێ وی

لێ بری..

ئاساییە

بکاریت

ستێرێن نەگەشبووی بژمێریت

ئاساییە

بکاریت

ڕۆندکێن نەمەهای بڕێژیت

ئاساییە

بکاریت

ژەهرەکا بۆ مرنێ ئازریای بمێژیت

لێ حنێر

ئەو جارە

بوێریت

چیرۆکا ڤینا خوە

بۆ خەلکی نەبێژیت..!!

یادگەهـ

ڕۆندکەکێ

یادگارییێن خوە، ئاسمانی ڤە

هەلپسارتن

خەمێن خوە ناڤـ

ڕەهێن داران شۆڕکرنەڤە..

هەتاڤێ شیر ژێ ڤەخوارو

دەست و چاڤـ لێ کەتنە داڤێ..

پیرەکێ بۆز

ژنێن جوان برنە ڕاڤێ..

فێرکرنە سەگڤانیا چاڤاو

مێژتنا بەفر و خۆناڤێ..

بۆ سارکرنا ماچێن گەرم

بەفر حەلیا

ژ ترسا لێڤێن بێ شەرم

خۆناڤـ بریا

ژبەر

حنگ و دنگێن

گەشت و گەڕێ

پـەردا یادگەها پیرەمێری دڕیا

هونەرا وی، بەر دامانێن ژنا ڕژیا

تێکهەلبوون

هەموو شەڤێ

ئامادە مە

جوانەکا ژ سەمایێ وەستایی

دناڤ

تاریستانا دلێ خوە دا

مێڤان بکەم..

سۆزێن وێ یێن

بیناهیا خوە ژ دەستایی

ناڤ نهێنییێن

ڤینا خوە یا سەربەردایی

تێکهەل بکەم..

من نەڤیا

ئەو بهارا

سەر من بۆری

وەك سینگێ تە تابیدار بوو..

لێ من نەڤیا. !

ڤیانا من

بۆ چیایی مەزنتربوو

بەژنا وی وەك

بەژنا تەیا سوهنكاربوو..

ئەو شەڤا ئەز

تاڕیا خوە دا مێڤانكریم

وەك پۆرا تە شۆڕ و ڕەش بوو..

لێ من نەڤیا.. !

ڤیانا من

بۆ ڕۆژێ هێژ مەزنتر بوو

شەوقا تیشكێن وێ یێن گەرم

وەك دێمێ تە هەرا گەش بوو..

ئەو ئەلندا

ڕۆنیا خوە دا

خەلاتكریم

وەك چاڤێن تە تیرهاڤێژ بوو..

لێ من نەڤیا...!

ڤیانا من

بۆ ئاسۆیان مەزنتربوو

مەزن مینا ئاڤرییێن تە مزگین ڕێژ بوو..

نەدیتن

د ناڤـ هەر ڕەڤدەکا ئێخسیران دا

هنەك مێرانیا نڤستی هەیە

دناڤـ هەر شاپەکا زیندانیان دا

هنەك ئازادیا ڤەشارتی هەیە

ژڤانەك

ئاڤرییێن
کچەکێ
تەرازیا زەمانی وەرگێڕا،
بەختێ نێر نەوێرا
بەرانبەر دلێ گەش
بنێڕتە چاڤێن ڕەش..
د چاڤێن بەلەك دا دبینم:
شارەکێ نڤستی و
ڕووبارەکێ تێ دا ڕاوەستای،
وێڤەتر
بلبلەکێ ل هنداڤ گولەکا چرمسی دامای،
ل جادا سەرەکی زارۆیەك ژ دایکێ ڤەقەتیای،
د قەهوەخانێ دا
خێبزانکی
گرێ یێن بەختێ من ڤەخوەندن،
سەر هەژاند چاڤ زیق و بەلکرن:
بەختێ تە چوو دەستێ کچەکا
ناڤ ئاگرێ عشقێ دا تێ سووتن،
تۆ نەشێی نەچی سەح کەیێ
تۆ بچی نەوێری دەس کەیێ..!!

دێرینگەه

پەنجەرە هاتنە داخستن

چاڤزلان خوە بەرەڤـ ڕۆناهیێ ڤەکێشا..

ئەو کلیلا دەرگەهی بەزرکری، دەستان دزی بوو

د ناڤـ مێشکەکی دا ڤەشارتبوو ..

ئەو عشقا د ناڤبەرا شکەفتێن تاڕی و

نۆهینکۆل و دلێن ڕەق و کچێن جوان دا ..

سێڤەکا سویر دڤیا

نۆهینکۆل سێڤان دچینن

شکەفت ئاڤددەن

دلڕەق ژێدکەن و ل سینگێ خەلکی ددەن

کچ ژی وەردگرن و بێهن دکەن

دگەل ژڤانان تێکهەل دکەن

چاڤەڕێنە پیچەکا کلی و

دلۆپەکا سۆراڤێ و هنەک مۆری و

دوو سێ ڕۆندک

خوە بەردەنە کۆتەلا ئاشێ ترسێ و

ببنە مێڤانێن جورئەتێ

مێڤانداری

نهێنیەکا دێرینەگەه و پڕ گرێ یە

جورئەت کلیلا عشقێ یە

ڕاڤکرن

چووم نێچیرا ماچێن کویڤی
کەتم کەندێن
بەرز و نەڤی
ژنشکێڤە
ماچەك بلند بلند فڕی
دلێ من ژی
خوە بەردا دوی
دەما زڤڕی
دوو ماچێن تال
نیچیرکربوون
یەك ئەڤین بوو
یەك ڕۆناهی

ڕەش و سپی

(١)

دیسان .. ڕەش ڕەش

ڤێ شەڤا ڕەش

کاروانێ ڕەش

چوو ڕێیا ڕەش

دیسان .. ڕەش ڕەش

ڕەزڤانێن ڕەش

ناڤ ئاخا ڕەش

ڕیحان چاندن

ڕیحانێن ڕەش

دیسان .. ڕەش ڕەش

زارۆیێ ڕەش

هەوارکر (ڕەش)

بۆ دایکا ڕەش

کا (نانێ ڕەش)

دیسان .. ڕەش ڕەش

ماچەکا ڕەش

سەر ڕوومەتێ

کچەکا ڕەش

بوویە گوناح .. گوناحا ڕەش

(٢)

چوومە د ناڤـ

مەزەلەکا دەرگەهـ سپی

دیوار سپی

دێرگول سپی

مێزە سپی

ڕایەخ سپی

هەموو تشت سپی سپی

هەتا کچا

ئەز لێ مێهڤان

هەرا سپی

چاڤێن من ژی

سەرێ من دا

هەر زڤڕین و

مێشکێ من بوو

ڕووپەلەکێ سپی سپی

پوێتەدان

کەڤالەکا

ب تاقی ڤە هەلاویستی

گۆتە مێزا

ل ناڤـ ئۆدێ خوە گیڤ کری:

- چما هەر ڕۆژ

ب تەرزەکی تەدخەملینن...

ئەو شیر حەلال

تۆزا خەمان سەر دێمێ من ناهەلینن...

باجان

دەنگەکێ ژ پەیڤان کیڤی بووی

ب ئاوازان ئاڤس بوو..

چرایێ ژوورەکا نیڤ تاڕی

چاڤێن خوە فێرکرنە گریانێ و

ڕۆندك هێژ

ژ وەغەرێ نەهاتبوونەڤە..

بێژەیێن

سەر لەپان

جەنگەلەو

هێل و خال

زڤڕاندن

یەك یەکە

چەند پێکڤە

ب ڕێ ڤە

شینبوونەڤە...

ماچەکا

دەست ل سەما

گیان لێ بەلا

ڕیشالێن خوە

ب هنگڤینی ئاڤی کرن...

ڕووباری سیپەل گرێدان و
کەنیێ سەرکەفتن ئالیستن
دێرگولەکا
پێ شکەستی
سەنتا بارانێ
بۆ دیوانێ ڤەکێشا
پێلاڤ
ژ دەڤی تووڕەبوون
سلاڤا خوە وەرگێڕاو
ژڤان ژ تۆزێ هەلاندەڤە...
پەیڤ و هنگڤین و کیڤیبوون
گاڤ و ئاڤ و پێنگاڤن
لێڤان خەون گڤاشتن
جۆلانا شەڤان نڤستەڤە..
کۆنجەکا ڕۆن
ڕەشکا چاڤێ دایکەکێ بوو،
گویزان کانیا گوندی ڤەخوار
ڕووباری مرن سلکر،
خوە هەلکێشا
زکێ تارییێ و
تاڕی میرێ ئاسمانی بوو...

عەوران ژی
خوە گڤاشت
ڕەنگان تەڤنێ برژانکان ڕێست
پەرچەمان
خوە ب دەستەکی ڤە ئالاند
چریسکێن گولمشکەکێ
کەسك و سۆر بوون
بوونە خەفك
خوە ئاڤێتە باوەشا زارۆکەکی
چەپلەڕێزانا هنداڤ هەیڤێ
دەنگێ وێ نەما
نەما، نەما ... نەما ..
هەر کۆچکەکا
کڕنوش بری
ڕما ... ڕما ... ڕما..
ڕما ڕەمێ و ڕێیا ڕۆمێ..
هاتنە گوندی باجان چاندن،
گایەك ژ گۆڤێ ڤەڕست
چاڤ لێ سۆربوون بۆ باجانێ،
کوترەك
ژ ئاسمانی هاتەخوار

دەڤـ لێ بەشبوو بۆ باجانێ،

باجانان ژی

دەڤێن بەش و چاڤێن سۆر

کرنە سفرا سەیرانێ...[4]

[4] ل کۆڤارا (کاروان) ژ ٢٢٤ / هەولێر/ ٢٠٠٨ ڕووپەلێن ٨٢ ٨٣ دا بەلاڤبوو.

دلێ من

دلێ من کەڤرەك نییە
قارەمانیا شێخەکی
دێڕ ـ دێڕە لێ دانێم و
سەر ڕفانکێن مۆزەیا
یادگارێن ژینێ بێلم..
دلێ من سێڤەك نییە
سفرا یانەکا شەڤێ
خال ـ خال پێ بخەملینم..
دلێ من دارەك نییە
سێبەرا وێ بکەم سەیوان
بێنڤەدانا ژڤاندارێن
بێسۆز لێ بحەوینم..
دلێ من گولمشکەکا
بەفرا زۆزانا نییە
تایا نەخوەشەکی پێ بڕەڤینم..
یان ژی د ناڤ پێکەکێ
ویسکی دا بشۆلقێنم..
من دل گۆیەکا ڤینێ یە
بەر کاشۆیێ جوانیا تە
ئەزێ دانێم ..

برینا ڕەش

دەمێ من سۆزدای

هەچییێ من هەی

د ڕێیا وەلاتی دا بدەم

تڤەنگەك هات و

پەیكەرێ سروودا ئازادییێ داتراشی

سۆرگولەك چوو

خۆناڤا خوە لێ ڕەشاندو روح پێ بەخشی

و ... دلبەران ب ڕۆندكان برین شووشتن..

چویچكان ژی ل بن سمبێلێن پیرەمێران

ئاواز خوەندن..

برین برینا ڕەشە

ڕەنگێ وێ

ژ تاڕیا شەڤێ یە..

خوینا وێ

چپ - چپ بارانا گەفێ یە..

دیرۆكا وێ

هندی عەمرێ ڕەڤێ یە..

حەكیمێ وێ پێشمەرگەیەو

لێ نزانم

ژ دەرمانان وی چ ڤێ یە..

ئەو خەما فێری سەما بووی

خەم و شەڤـ و بیرهاتنێن وێ کچێ
د فنجانا قەهوەکێ دا خوە لیس کرن
بێهنا قەهوێ
داخوازەکا مێهڤانییێ یە
ئەدرێسا وێ ناهێت خوەندن
ژ ڕێیێن دوور
کاروان هاتن خوە ژ بەژنا وێ ئالاندن
فەنەرا بورجێن چاڤێن وان
دەستێن خوە بۆ گەمیا سوحبەتەکێ هەژاندن
پەیڤێن جڤاتا وان
د هێزۆکا
هەبوونێ دا
لەرزین
شەڤێ ئاوازێن خەوێ
ژ مێژیلانکێن وان دزین
بیرهاتنێن وێ
ژ تالاتیا بێهنا قەهوێ
داڤێن ئەڤینییەکێ ڕێستن
خەمێ ژی سەر ئەوان داڤان
وەکو هەنگێ

لێڤێن خوە فێری مژین و

لنگێن خوە فێری سەما کر

ل گوڤارا ڕامان هەژمار (٢٣٤_ ٥/١١/٢٠١٦) دا بەلاڤبوویە.

شەم

شەمی شاهان

بالێ دەرنەکە

مەبە پەری،

دەمترسێنی

دوور بفڕی

فڕینەکەت

لە تاریکی بێدەنگیدا خۆ ون بکات

منیش لە ڕووباری عشقدا بتوێمەوە

گوهستان

گوهەکی

چیڤیٚ خوە هەلگرت و

دوی سەنتا

دەنگەکیٚ مەلیل چوو..

ئەو دەنگ ژی

میریٚ دیوانا ئاوازان بوو..

ئاوازژەن گەهشتن

سیٚ جاران سەماوەر کەلیبوو...

دویکێلکێش

گوهەکیٚ درێژیٚ بادای بوو

چاڤەڕیی

ئاوازێن خوەش و گوٚڤەندا ئاگری بوو...

ئاگری ئاواز مێژتن

ئەو چیڤێن

سمبێل شوٚڕێن لاڤژە دگوتن شکاندن

ش ك ا ن د

ش

شا

Show

شی

شىٚ گەهشتە شەهيانىٚ
عەردىٚ بن پێن شاهيگێڕان تەڕ بوو
برينەكا دێرين زەر بوو
هەنارەك ژى د كانيا گوندى دا كەر بوو
گوهىٚ دۆهى
نەهنگىٚ دەنگان بوو
دسۆپەر سووكەكىٚ دا
خوە ڤەشارت
ڤ ە ش ا ر ت
ر ت
ت
ت
ت
دلەكى، ديسان تك تك لێدا..
گوه هاتە سەرپێيا
دل كرە ماسك و
خاترا خوە ژ كاشيارى خوەست و
مزىٚ گولىٚ نەدا...

تەڤنێ سەراڤێ

فڕەکا بایێ دژخەو و ماندی
گەهشتە گوندی، بارێ خوە دانا
لایەك نهێنی، یێ دن مزگینی
بارگەه داربەنەکا بریندار بوو
بەنیشتێ وێ ڕژیا
ب باری ڤە نیسیا
وێڤەتر کچەکێ دلێ خوە
دانا سەر بەلگەکا توییێ و مەشیا
ڕەهێن داران ئاڤـ ڤیا و
زارۆیێن کۆلانان یاری
برووسیان گوتنەك چرپاند
عەڤری سەرێ خوە چەماند
فڕا بای دەستێن خوە بلندکرن
چیای سینگێ خوە کرە مەتال
ئەوا باری ژەهر بوو
ئەوا شین بووی شەکر بوو
برسییان خەون خوارنەڤە
نووشی ژ ڕوییباری هاتنەڤە
کلیلا ناخێن گەرم مزگینی بوو
دەنگێ چەپکێن دارستانێ نهێنی بوو

دەنگ

مورانەك هات
نزم و ڕزی
سێبەر ژ داربەڕیێ دزی
هەسپەكێ فال
پێكۆل دكر
چاڤـ لێ سۆر بوون
دەما دیتی
چل چرا سەر ئالا شەڕی ..
گەشتا بێ تاڤـ
نیڤ مرنە
نیڤ خوەسەری ..
داڤێن خەوێ
تەڤنێ چاڤێن
ستێرناسان شەلال كرن ..
غارا حەیفێ
دەستێ شەڤێ گرت و بەرەڤـ
چیایێ قافێ كەفتەڕێ،
بێریڤانەكا میدی چوو
دەرگەهێ دێوێ سۆر قۆتا
گوهـ دیوار بوون

ڕۆنی هەیڤا ژ پەنجەرێ هاتیەدەرێ
گولەکا لال
ژ دفنا وی ئینادەرێ ..
ژ وی وەختی
هەتا پشتی
دلبەرەك ژی
سەر دلێ گارەی ڕوونشتی
دەڤێ یارا و
گوهێن دێوان
دوو زیندانن
زەنگا دەران لێ نڤستی

کوشتن

ئەو تەرمێ سەر جادێ بێ خوەیی، کێ کوشت؟
هەمیان گۆت: گوللەی کوشت،
گوللەیۆ چما تە کوشتی یە؟
ئەز نەبووم بزاڤـ بوو.
بزاڤێ چما تە کوشتی یە؟
ئەز نەبووم بارووت بوو.
بارووتێ چما تە کوشتی یە؟
ئەز نەبووم ئاگر بوو.
ئاگرۆ چما تە کوشتی یە؟
ئەز نەبووم هۆسین بوو.
هۆسینێ چما تە کوشتی یە؟
ئەز نەبووم تپل بوو.
تپلێ چما تە کوشتی یە؟
ئەز نەبووم مێشك بوو.
مێشکۆ چما تە کوشتی یە؟
ئەز نەبووم دلین بوو.
دلینێ چما تە کوشتی یە؟
ئەز نەبووم ئەڤین بوو.
ئەڤینێ
د چاڤێن دلبەرەکێ دا خوە ڤەشارت بوو،

دلبەرێ بەرسڤ دا:

ئەڤینی هۆسایە

! !یێ نەزانیت تێدا بژیت

دێ یەکێ دی پێڤە کوژیت؟؟

لڤین

هەوارا ژ کەربا چیایی مەستر

ئینسانە

سوهنا ژ ڕەنیا بەفرێ توندتر

ئینسانە

ڕۆناهیا ژ ئاگرێ نەورۆزێ گەشتر

ئینسانە

هێزا ژ قەدەرا زۆلمێ خورتر

ئینسانە

ئینسانێ ژ ئینسانیەتێ ئینسانتر

دایکە

دایك ژی ئیرۆ

کاغەز و چیلکان ل جادە و کۆلانان خڕڤە دکە

لڤینا تبلێن وێ

پۆلایێ بەرخوەدانێ سەقا دکە..

چ سەمایە کەتیە ڕەنگێن ڤی دیمەنی

هەی واخ گەلۆ

تۆڤێ ژینێ لڤێرە دەستپێ دکە..

سەما

تاری کەتبوو نیڤ شەڤێ

ستێر جەمبوون ڕەخ هەیڤێ

کاکلا دلێ ئاخێ

عشقا سەمایێ لێدا

ب ئاگری دلەیزی

شەوقا ژینێ سەریدا

ب گولاڤێ دپەیڤی

ڕۆنی ژبەر دڕەڤی

پیرەمێرەك وێڤە هات

هەستا ڤینێ لڤلڤی

هێڤی گهاند سلاڤێ

چاڤـ ژ دیتنێ ناکەڤێ

خێڤە لێڤا تامەك ڤێ

سەما خوەشکر ڤێ شەڤێ

دیاری

دلبەرا دل ژ یادگارا بارکری،

گرێنژی

شەڤدەرا کلیلا خوە وەندا کری،

گرێنژی

بیردانەکا چیرۆکەک دژخەوکری،

گرێنژی

یارێ یاری ب هەستێن ماندی کری،

گرێنژی

گرێنژینێ

باخچەک ژ گولان چێکر

هەچیێ گری

گولەک بۆ ڤرێکر

ژ ڕۆژەڤا دوو برایان

دوو برایێن پشت و خوینیٚ
یەکی کۆسە و
زانا و ڕێبەر
یەکی شاد و
سادە و ڕێنجبەر
کەتنە کەدا نانیٚ ژینیٚ،

سپێدەکا ئەیینی بوو
ڕێبەری
ل ژوورا ژمارە چاردە
نهووم نەها کۆچکا زێڕین
ماکا هێزیٚ
سەر شوینپیٚ یێن
کاروانەکیٚ ئومێد دێرین
ئیمزاکرن

ڕێنجبەری
ل کوشکەکا نێزیك فلکا جادا دەهیٚ
ڕوندکێن دایبابێن پیر و
کرێیا داوییا هەیڤیٚ

د ماچەکێ دا کۆمکرن

ل ئێڤاری
دوو برایان
ترسا خوە د ئاوازەکێ دا ڤەشارتن
شەڤەکا ڕەش
ب سەر دا هات،
خەونێن وان ژی
ب دویکێلەکا لوولەیی
دیمەنێ چیایەکی نەخشاندن

برینەك

دەمێ كاكل و تیڤلێن،

پەیڤەكا برینداربووی ژێك جۆداكرن

د ناڤبەرا شكەستن و ژێكڤەبوونێ دا

هەست و خەما سەماكرن

د تیڤلێ دا

پەلاتینك دفڕین و سنۆرێن خەونەكێ ب ڕەنگان دكێشان

د كاكلێ دا

گول دگەشبوون و كویراتیا دەنگەكی ب بێهنێ دپیڤان

دەرمانەك ژ دەنگ و ڕەنگان هاتەچێكرن

دەردێ پەیڤێ تیماركرن

كاكلێ گۆتە تیڤلێ:

هەر پەیڤەكا ژ برینێ ساخ بووی..

هەژییە سەر گوستیلكەكا ڕۆناهیێ دانێی

بكەیە تلیا كچەكا

هێشتا ژ خەوا ئەڤینیێ هۆشیار نەبووی..

تێبینی و پەراوێز

- هەجرا درێژ، گۆڕستانەکا کەڤن بوو، دار همبز و ڕێل پەرچیم بوو. د ناڤبەرا هەردوو گوندێن شێرانە و یەکمالێ دا بوو، ل دویماهیا قەنتارا چیایێ گارەی ژ ئالیێ چیایێ پیرسی ڤە. هەژمارا گۆڕێن وێ ژ هەژمارا خەلکێ هەمی گوندێن وێ دەڤەرێ پتربوو. چیایێ گارەی ئەو هەموو مری د جەرگێ خوە دا هەلگرتبوون. ل سالا (١٩٧٨)ێ ئەز ل گوندێ شێرانە مامۆستا بووم. شۆڕەشا کوردی ل ئەوی سەردەمی د قۆناغا پارتیزانییێ دا بوو. ئەو دەڤەر ژی جهێ بێنڤەدان و ڤەحەویانا پێشمەرگەی بوو. گەلەك جاران هەجرا درێژ ئەو پێشمەگە ژ بەرچاڤێن هێزا زەبەلاحا دژمنی ڤەدشارتن. دەما هێزێن حکومەتێ دهاتن و ب چاڤسۆربوویی پڤەپڤ دکر و ب دەستداهێلایی دزڤڕینەڤە... لێ پێشمەرگە و گوندنشین و مرییێن هەجرا درێژ دکرە کەنی و هەر دمانەڤە سەربلند.
- عەمێ گوزێ قارەمانێ داستانەکا فۆلکلۆری یە، کو بوویە جەڤەنگ ژبۆ ئەوان کەسێن دکارن پاراستنا بهاییێن جڤاکی و بەرینگارییا ستەمکارییێ هەڤسەنگ بکەن. خەجێ ژی بەردلکا سیابەندی بوویە و چیرۆکا عشقا ئەوان بوویە سەربۆرەکا زیندی و نیشانگەها وەفا یا ئەڤینداریێ د فۆلکلۆرێ کوردی دا..
- کارەساتا گوندێ (دەکان) یەك ژ ئەوان کارەساتان بوو، کو د ناڤ خوینا من دا دزڤڕی و ل بەر چاڤێن من نەدچوو. هندەك خزم و نیاسان ئەو کارەسات ب سەرهاتی، ب دویر و درێژی بۆ مە ڤەدگێڕا. ڕۆژ بۆرین و کارەساتێن مەزنتر من بهیستن. ئەو سەرپێهاتی د ناڤ زانیارییێن من یێن وی دەمی دا دکەلی. دەما من مێژوو ڤەدخوەند، وەسا هزردکر کو هەموو ڕویدانێن مێژوویێ پاشکۆ و پەراوێزێن وێ نە. دەما ژینەنیگار و بەرهەمێن شاعیران سەح دکرن، من وەسا دزانی کو هەموو بەشەکن ژ وێ ڕویدانێ... ئەڤ بۆچوونە ل سەر هەموو هزرکرن و بزاڤێن دیکە ژی دا

هەڤچووت دبوون. هەڤبەندیێن من دگەل جڤاك و ڕویدانان دا، زنجیرەیەكا درێژا ئەڤان بازنەیان بوو. هەر بازنەیەكێ سالۆخ و بنەماییێن خوە هەبوون. هۆسا ڕویدانا (خورت و دەكان) یەك ژ ئەوان بازنەیان بوو. د ناڤ ئەوی بازنەیی ژی دا سۆز و هەستكرن و هەلچوون دكەلین و ئەو هەلبەستا ب ناڤێ (ژ دیدارا دایكا نالی) ژدایكبوو. ئەو د ڕۆژنامەیا (هاوكاری)دا بەلاڤبوویە. (دەكان) ب خوە گوندەكێ بچویك بوو ل ڕەخ گوندێ خورتا، ل بنیا چیایێ خێرێ، كو دكەفتە د ناڤبەرا هەردوو دەڤەرێن ئاكرێ و شێخان دا. ل سەردەمێ شۆڕەشا ئیلۆنێ و ل ڕۆژا (١٩-٨-١٩٦٩) هێزەكا لەشكرێ عیراقێ هێرشەك ئینابوو سەر وێ دەڤەرێ و عەرزوعەیالێ ئەوی گوندی خوە ل شكەفتا گوندێ دەكان ڤەشارتبوو. دژمنی جهێ وان زانیبوو. ئاگر بەردابوو شكەفتێ و (٧٤) ژن و زارۆ د ناڤ شكەفتێ دا سووتن، هەر كەسەكێ بزاڤا دەرچوونێ كربا تەقە لێ دهاتەكرن و نەدهێلا دەركەڤیت.

پشتی ڕویدانێ ژی ب چەندین سالان. من پێشمەرگەكێ تۆپخانا شۆڕەشێ دیت و ب درێژی ئەو سەرهاتی ڤەدگێڕا و پتر جەخت ل سەر كاردانەڤەیا هێزا شۆڕەشێ دكر، ب تایبەتی چاخێ فەرمان هاتیە وەرگرتن، كو دەبێت خوینا ئەوان بێگونەهان بێتەڤەكرن. ئەوی پێشمەرگەی ب دلەكێ سوتی دگۆت، كو دەمێ تۆپا خوە ئاڕاستەی سەنگەرێ بكوژان كری و ئارمانجێن خوە ب درستی هنگافتین. هەست ب شانازییەكا مەزن دكر و خوین دهاتە ناڤچاڤان و دگوت: دەمێ پرتێن ئاخ و بەرێن سەنگەرێن وان ل ئاسمانی هاتنەخارێ، من ژ كەیفان دا لویلیا تۆپێ ماچیكر. لێڤێن من سوتن و پشتی چەند ڕۆژان ژی هەر ڕەشوەرگەڕای بوون. ئەڤ ڤەگێڕانا وی پێشمەرگەیێ دلگەرم، بۆ من، ڤەخوەندنەكا نوی بوو. د هەستكەلینەكا خەمگینا پڕ شانازی دا، من ژی هۆسا سۆزا خوە د هەلبەستا (لێڤ ڕەشێ) دا دەربڕی، كو دەڤا ئەوان

هەردوو هەلبەستان ڤەگێڕانا دەنگڤەدانا کارەساتا خورت و دەکانە. ل وی دەمی و ڤر دا، من دەنگێ تۆپێن پێشمەرگەی ب دەنگێ ئازادیێ دزانی. ئەو دەنگ د گوهێن من دا دزرنگی. زرنگێنا ئەوی دەنگی ژی وەکو حنگێن جونی قۆتانێ تاتنەڤە بیرا من. جونی قۆتان، دیاردەیەکا ئابووری - جڤاکی - وەرزشی بوو. نها کێم بوویە. بەهرا پتر ژ مالان جونی هەبوو. وەکو زارۆك بووم، ل بەرسفکا مالا مە ژی جونییەکێ مەزن هەبوو. هەموو ئێڤارییان ژنکێن دەوروبەر دهاتن، برنج و دان دقۆتان. تیتالێن ئەوی وەختی ئەوبوون کو تنێ بۆ شیڤا ڕۆژێ دان یان برنج دقۆتا. سوحبەتا جونی قۆتانێ گەلەکا دویر و درێژە، لێ ئەوا گرنگ کو لڤێرە بهێتە گۆتن ئەوە، کو ئەو دیمەنێن پڕ بزاڤێن حنێر و جوانیا ئەوێ دیاردەیێ ژ دوو ئالیان دا د مێشکێ من دا مابوون: یا یەکێ، دەنگێ جونی قۆتانێ ببوو ڕەمزەك ژبۆ چەلەنگی و مرۆڤپەروەرییا ژنا کورد. یا دوویێ ژی دگەل دەنگێ تۆپخانەیا پێشمەرگەی تێکهەل بوو و ب هیمەتا هەردوویان ژیان بەردەوام دبوو. د ئەنجاما وێ تێکهەلبوونێ ژی دا، یادگەها شعرێ بەرسڤداڤە.

- ئەو هێزێن دهاتنە سەر دەڤەرێ و گوند گوند و تەڕاش تەڕاش ژ پێشمەرگەی دگەڕان. ئەوان ب زمانێ خوە دگۆتنە ئەڤێ کریارێ (تمشیط) کو ب زمانێ عەرەبی ب مانایا شەکرن دهێت. ئەو کریارێن چڤێل و بێزەڤەر بوون. دەستدرێژی و زێدەگاڤیێن مەزن ژێ چێدبوون. ژبۆ وێ پرۆسەیێ ژی من هەلبەستا (شەیێ ددان شکەستی) نڤیسیبوو.
- باجلا، یان (باجلێ) گوندەکێ بچویکە ل دەڤەرا زاخۆ، کو نها ژی مایە. ل نێزیك ئەوی گوندی ل سالا (٣٧٣ك بەرانبەر ٩٨٣ز)ی لەشکرێ کوردان ب سەرکردایەتیا باد (باز)ی د شەڕەکێ خویناوی دا لەشکرێ بوەیهییان بەزاند و بدوی کەفتن و هەتا ل موسلێ ژی دەرئێخستن و دەڤەر کەفتە د دەستێ وان دا.

- نازم، شاعرێ تورك نازم حیكمەت (١٩٠٢ سالۆنیك ـ ١٩٦٣ موسكۆ).
- ل گوندێ ئاسهێ بووم كو دكەڤیتە بنیا چیایێ گامنێركی بەرامبەر چیایێ مەتینی ل دەڤەرا بەرواری بالا، دوو فرۆكە یێن جەنگی یێن عیراقێ هاتن و ل دۆر دەڤەرێ زڤڕین، پاشان بۆمبا یێن خوە ل گەلی و نهالێن مەتینی خالیكرن، پتر هەمیا ب گەلیێ بێشیلێ كەفتن. من و مام عەباسی خوە ل بن قۆرمێ داركەزانەكا مەزن خوە مت كربوو.. ماوەكە نزیكی نەه دەه خولەك بوون.. لێ ل دویڤ هزرا مە ژبۆ ئەوان دەلیڤەیان ماوەیەكێ گەلەك درێژتر بوو.. دەما ئەو فرۆكە بەرزە بووین و دنیا بێدەنگ بووی. زۆربەی خەلكێ گوندێن دەوروبەر قەستا گەلی كرن و ل تانا خەلكێ بێشیلێ و بارەگایێ پێشمەرگەی چوون كو ئەو ژی ل پاشیا گەلییەكی بوو. ئەم گەهشتینە گوندی و وێرانكاری خویا بوو و نیشانێن كارەساتەكا مەزن پێڤە دیار بوون، لێ وێنەیێ پرتێن فیستانەكێ ژنان ب سەرێ سپیندارێن ئالیێ چەپێ ژ جۆكا گوندی ڤە پتر هەمیان سەرنجا من ڕاكێشا و دەما من پرسیار كری، گۆتن: ئەو پرتێن جلكێن هەلاتێ نە، هەلات كچەكا زارۆك بوو ل ڕەخێ ئەڤێ جۆكێ یاری دكرن و یەك ژ بۆمبا ب ڕەخ كەفتبوو و پارچە پارچە كربوو و هنەك ژ ئەوان پارچەیان ب سەرێ سپیندارێ ڤە ماینە. گهوشیم، خوین ل سەرێ من ژگۆڕ دزڤڕی و هەستێن من كەلیان و ناچاربووم خوە ڤەدەر كر و ئەڤ پارچە شعرە نڤیسی..
- مووسا جەلیل، شاعرەكێ تەتاری بوو، ل سالا (١٩٠٦)ێ ژدایكبوویە. ل قازان و زانینگەها موسكۆ خوەندنا خوە ب داوی ئینابوو. بەشداری ل بەرێن شەڕی یێن دژی ئالمانیا كر، لێ بریندار بوو و ب دیلی هاتەگرتن. ل سالا (١٩٤٤) ێ د زیندانێ دا هاتە كوشتن. هنەك ژ هەڤالێن وی یێن ژ زیندانا دیلیێ ڕزگاربووین، شیان هنەك شعرێن وی بپارێزن.
- پەیمانا (سالت)ا یەكێ، ڕێككەفتنەكا دەمكی بوو ل سالا (١٩٧٢)ێ د ناڤبەرا ویلایەتێن یەكگرتییێن ئەمریكا و یەكەتییا سۆڤیەتی هاتەكرن، كو

هەردوو لایەن ڕازیبوون بۆ ماوەیێ (٥) سالان هەژمارا ڕۆکێتێن خوە یێن بالیستی سڕ بکەن. ل سالا (١٩٧٩) ێ ژی د پەیمانا (سالت)ـا دوویێ دا هەردوو لایەن ل سەر سنۆردارکرنا هەژمارا ئەوان ڕۆکێتان ڕێککەفتن.

□□-ئاسیا کچەکا گەنج و ژ دایك و بابان ڤە سێوی بوو. گوندێ وان ژی ل سالێن هەشتێیان دا ژ دەڤەرێن ڕزگارییێن کوردستانێ بوو، کو بەردەوام ژ لایێ لەشکرێ حکومەتێ ڤە دهاتنە تۆپبارانکرن، ڕۆژەکێ یەك گوللە تۆپ ژ ئۆردییا (بێگۆڤا) ڤە بەرەڤ گوندێ ئۆرە هات و بەرسینگێ ئاسیایێ کەفت کو چووبوو دوکانێ و هنەك پێدڤیێن خوە کڕیبوون و دزڤڕیەڤە مالێ. خەبەرێ کۆشتنا ئاسیایێ ل دەڤەرێ بەلاڤبوو، ئەو ژی ژبەر دوو هۆکاران: یەکەم ئاسیا کچەکا بێکەس و خوشیمانك و هێژا و خوەشتڤیا دەوروبەرێن خوە بوو. دووەم ژی، ئەوێ جارێ هەر یەك گوللە تۆپ هات و ئەو ژی ب ئاسیایێ کەت. پشتی دوو سێ ڕۆژان خەبەر ژ ئۆردیێ دەرکەفتبوو، کو ئەوی تۆپچی دەما گوللەیێ یەکەم تەقاندی یێ دوویێ غەلەت لێدابوو و ب وی ڤە پەقیابوو... ب ئەڤی خەبەری، کۆشتنا ئاسیایێ هێشتا ل دەڤەرێ دەنگداڤە.

□□- دەقا بەرێ یا سەرەتایا ئەڤێ هەلبەستێ دگەل چەندین دەستخەت و پەرتووکێن دیکە ل جەم ڕەحمەتی (کەریم سەلیم)ی مابوون، کو هەڤالەکێ منێ هەری خوەشتڤی یێ خەلکێ ئاکرێ بوو. پشتی سەرهەلدانا (١٩٩١)ێ بۆ من زڤڕاندن. ئەوێ سەرەتایا من ل چیای بەلاڤکری دگەل ئەوا ل جەم کەریمی مایەڤە، هندەك جودایی یێن کێم د ناڤبەرا ئەوان دا هەبوون، لەوما ئەو دەق دیسان من ل گۆڤارا ڕامان هەژمار (١١٨ ـ ٢٠٠٧/٣/٥) دا بەلاڤکرەڤە و ب پێویست نەزانی جارەکا دی ل ڤێرە چاپ ببیتەڤە.

پێرست

پێشەکی.. ٥

مان (١٩٨٣) .... ٧_٢٩

گرنژینا هەجرا درێژ ٩

جونی قۆت ١٠

ڕەشۆ ١١

دەمێ زارۆك دپەیڤیت ١٢

لەیزینا زەمانی.. ١٣

داڤێن فێهرسەکی ١٤

شەیێ ددان شکەستی ١٥

سترانەك ل زێمارا ئەلندێ ١٦

لێڤ رەشێ ١٨

ئاخینکێن داپیرا من ٢٠

تبلێن زێرین ٢١

؟..... .... ٢٢

(.....) ٢٣

چیرۆکەکا بێیۆم ٢٤

پەڕ.. ٢٥

گێله دەروێش ٢٦
شەڤا ژمارە ٨ .... ٢٧
چەند پەیڤێن شەرمین ٢٧
پاشکۆ ٢٨

تولیتا (١٩٨٦) .... ٢٩_٥٩

بەرەپێشین ٣٢
ژ ناخا گەشتەکا توند ٣٣
ژ وانەیێن ئەڤینێ ٣٤
ژڤانەکا ب لەز و بەز ٣٥
ئەو وەغەرا دلێ من تێدا وندابووی ٣٦
بیردۆزەکا ئەڤینێ سەلماندی ٣٨
کەڤالێ... .... ٣٩
ژارێ ...چاڤەڕێ ٤٠
بەرەپێشین شعر هەبوو ٤١
(.....)؟؟ ٤٢
گرنژینێن لەرزە بازنان ٤٤
تولیتا ٤٥
ئەزموونا کەلیشا ئێڤاریەکێ ٤٦
خەما کەڤن ٤٧

ڤەخويندنا شوين پێن رێڤینەگەکی ٤٨
مشتاخا " گولی" ێن ماچان ٥٠
مەسیح شاعر بوو ٥٣
هزرەکا (جزیری) یا نەهاتیە نڤیسین ٥٤
ژ ئەرشیفا دادگەها ئەڤینیێ ٥٥
نەینکا رۆندکەکا خەمگین ٥٨

شۆڕەشا ئەڤینیێ

ماکا ئەڤینیا شۆڕەشان (١٩٨٩) ....١٢٢_٦١
دیاری ٦٣
پشکا یەکێ: فالکێن خاچا ئەڤینیێ ٦٤
پشکا دوویێ: ژان ٧٦
پشکا سێیێ :ژ وانەیێن تیۆرا ئەڤینیێ ٨٥
پشکا چارێ: چاڤستان ٩٧
پشکا پێنجێ: تیشکدانەڤە ١٠٣
پشکا شەشێ: کاریکاتێرێن ڕۆژنامەیێن.................... ١١١
پشکا هەفتێ: پارتیزانیا ئەڤینیێ ١١٣
پاشگۆتن ١١٩
فەرهەنگۆك ١٢٠
بێدەنگیا خالێن سۆر (١٩٩٠)......................١٧٢_١٢٣

دیاری: ١٢٥
نەژاد ١٢٦
ڤیان ١٢٧
نێرگز ١٢٩
شەهید ١٣٠
هنگی ١٣١
چارەنڤیس ١٣٢
گەهین ١٣٣
قەول ١٣٤
شوونپێ ١٣٥
سمتنا تاریا ئەڤینێ ١٣٨
نیشانێ یارا من ١٤١
سترانێن ئاگری ١٤٥
بێدەنگیا خالێن سۆر ١٥٠
چەك ١٥٢
زیندان ١٥٢
ل وەلاتێ من ١٥٤
دورپیان ١٥٦
تورەبوون ١٥٧

ناسین ١٥٨
دۆهی ـ ئیرۆ ١٦٠
ڤەگەڕیان ١٦١
تەیرێ خەمان ١٦٢
پێشمەرگە ١٦٥
شەڤبێری ١٦٨
فەرهەنگۆك ١٧٢
گەرمیا ئازادیا نەرم (١٩٩١)........................ ١٧٣_١٨٨
پەیڤەك: ١٧٥
گەرمیا ئازادیا نەرم ١٧٧
ژبیرنەکە (١٩٩١) .... ١٨٩_١٩٨
ئەوێن گولان دچینن........................ ١٩٩_٢٥٧
دەسپێك و دویماهیك ٢٠٠
هەیڤ ٢٠١
شیلان ٢٠٤
پرسیار ٢٠٥
ڕاستی ٢٠٦
جۆت ب جۆت ٢٠٧
ڕاست و چەپ ٢٠٩

كويڤى سۆز ٢١١
چما؟ ٢١٣
پەى ماچێن وان ٢١٤
بێنڤەدانەك ٢١٦
ئەوێن گولان دچينن ٢١٧
وارگەھ ٢١٩
ڕێكێل ٢٢٠
مێڤانى ٢٢٢
هەڤالينى ٢٢٣
خەنجەر ٢٢٤
وێران ٢٢٦
يادگەھ ٢٢٧
تێكەلبوون ٢٢٨
من نەڤيا ٢٢٩
نەديتن ٢٣٠
ژڤانەك ٢٣١
دێرينگەھ ٢٣٢
ڕاڤكرن ٢٣٣
ڕەش و سپى ٢٣٤

پوێتەدان ٢٣٦
باجان ٢٣٧
دلێ من ٢٤١
برینا ڕەش ٢٤٢
ئەو خەما فێری سەما بووی ٢٤٣
شەم ٢٤٤
گوهستان ٢٤٥
تەڤنێ سەراڤێ ٢٤٧
دەنگ ٢٤٨
کوشتن ٢٥٠
لڤین ٢٥٢
سەما ٢٥٣
دیاری ٢٥٤
ژ ڕۆژەڤا دوو برایان ٢٥٥
برینەك ٢٥٧
تێبینی و پەراوێز ٢٥٨
پێڕست.. ٢٦٣

ژیننامە د چەند دێڕەکان دا

- ناڤێ چارین، ئەحمەد محەمەد مامعوسمان قەرەنی.

- ژدایکبوویێ سالا ١٩٥٥ ـ ئاکرێ.

- خوەندنا پێشین، ل ئاکرێ و شنگال و دهۆك تەمامکریە. بەکالۆریۆس و ماستەر و دکتۆرا ژی ل زانکۆیا سەلاحەدین ـ هەولێرێ.

- ڕێزبەندیا فەرمانبەریێ: مامۆستا، ڕێڤەبەرێ قوتابخانەیێ، سەرپەرشتیارێ پەروەردەیی، شارەزا، ڕێڤەبەرێ گشتی، ڕاوێژکارێ پەروەردەیی.

- د بیاڤێ ئەدەبی و چاندێ دا:

- ئەندام بوویە ل: یەکەتیا نڤیسەرێن کورد ـ تایێ دهۆك (١٩٧٨). یەکەتیا نڤیسەرێن کوردستان ـ چیا (١٩٨٣)، کۆمەڵەی نووسەرانی کورد ـ ڕاژان(١٩٩٠)، بزاڤا ڕەوشەنبیری ل ئاکرێ (ل سالێن ٩٥ـ١٩٩٦ یەرپرسیاریەتیا وێ ژی وەرگرتیە).
- د بیاڤێ ڕۆژنامەنووسیێ دا:

- ئەندامێ سەندیکا ڕۆژنامەنووسان.
- ئەندامێ یەکەتیا جیهانیا ڕۆژنامەنووسانIFJ.
- سەرپەرشتیارێ پشکا لاتینی یا ڕۆژنامەیا خەبات (٩٠ـ١٩٩١).
- ڕاوێژکارێ پەروەردەیێ گۆڤارا زارۆکان (پەلکە زێرینە).
- ئەندامێ دەستەیا نڤیسکارێن گۆڤارا (ئاسۆی فۆلکلۆر ٩٧ـ٢٠١٠).
- سەرپەرشتیارێ پشکا کرمانجی ل گۆڤارا (ڕامان ٩٨ـ٢٠١٧).
- سەرنڤیسەرێ گۆڤارا (ئاسۆی پەروەردەیی ٢٠٠٠ـ٢٠٠٧).
- سەرنڤیسەرێ گۆڤارا (ئاسۆی منداڵان ٢٠٠٥ ـ ٢٠٠٦).
- سەرنڤیسەرێ گۆڤارا (آفاق تربوية ٢٠٠٣ ـ ٢٠٠٦).
- سەرنڤیسەرێ ڕۆژنامەیا (ئاسۆی فێرخوازان ٢٠٠٢ـ٢٠٠٦).

- سەرنڤیسەرێ گۆڤارا (پەروەردەو فێرکردن ٢٠٠٩ ـ ٢٠١٦) ب هەردوو زمانێن کوردی و عەرەبی.

- بەرهەمێن چاپکری:

- ب زمانێ کوردی:
  - کانی ـ کۆمەلە تێکستێن فۆلکلۆرییێن کوردینە، ١٩٨٤.
  - ئەزموونا خویندنگەهێن شۆڕەشێ، چ١ـ ١٩٨٩، چ٢ـ ١٩٩٩.
  - شۆڕەشێن بێدەنگێن ئەدەبی و...، ١٩٩٠.
  - چەوا کورد دیرۆکا خوە ڤەدگێڕن، ١٩٩١.
  - ڕەوشەنبیریا چیای، ١٩٩٢.
  - ئەزموونی گەلان لەبواری پەروەردەو فێرکردندا، ب١ـ ٢٠٠٣.
  - ئەزموونی گەلان لەبواری پەروەردەو فێرکردندا، ب٢ـ ٢٠٠٤.
  - شعری فێرکردن لە ئەدەبی کوردیدا، ٢٠٠٦.
  - ڕەخنەی ئایرۆنی لە شیعری کوردیدا، ٢٠١٢.
  - (٧) کۆشعر کو پێشتر بەلاڤبووینە د ئەڤێ پەرتووکی دا هاتنە چاپکرن.
- ب زمانێ عەرەبی:
  - صورتان من هوية واحدة، ١٩٨٩.
  - على أمواج الصراحة، ٢٠٠٢.
  - ملامح طفولة الفكر الكردستاني، ٢٠١١.
- هەژمارەکا زۆر ژ گۆتار و ڤەکۆلینان د گۆڤار و ڕۆژنامەیێن کوردی و عەرەبی دا ل هەرێمێ و دەرڤەی هەرێمێ بەلاڤکرینە.